

SBÍRKA

SPISŮ PRÁVNICKÝCH A NÁRODOHOSPODÁŘSKÝCH

VYDÁVAJÍ

KAREL ENGLIŠ A FRANTIŠEK WEYR.

SVAZEK XX.

ŽIVNOSTENSKÉ PROVOZOVNY

DLE PRÁVA ŽIVNOSTENSKÉHO PLATNÉHO
V HISTORICKÝCH ZEMÍCH REPUBLIKY
ČESKOSLOVENSKÉ.

NA ZÁKLADĚ SPISU JAKUBA SOUŠKA
„ŽIVNOSTENSKÉ PROVOZOVNY DLE RAKOUSKÉHO PRÁVA
ŽIVNOSTENSKÉHO“.

NAPSAL

JOSEF NOVÁK,

ŘADA POLITICKÉ SPRÁVY V BRNĚ.

V BRNĚ 1924.

NAKLADATELSTVÍ BARVIČ & NOVOTNÝ,
KNIHKUPECTVÍ PRÁVNICKÉ FAKULTY MASARYKOVY UNIVERSITY.

III. obj. 5.0

č. 7196/III.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND

C. inv.:

018482

Obsah.

	Strana
Předmluva	V
Literatura	VII
Článek 1. Stanoviště živnosti	1
A. Provozovny podléhající oznámení.	
Článek 2. a) Právní zásady pro zkoumání jejich způsobilosti	4
b) Postup při zkoumání jejich způsobilosti	8
B. Provozovny podléhající schválení.	
Článek 3. Předmět a účel schválení	12
Článek 4. Ochrana sousedů	16
a) Právní zásady	16
b) Zástupci zájmů sousedů	19
Článek 5. Ochrana zájmů veřejných	22
a) Právní zásady	22
b) Zástupci zájmů veřejných	23
Článek 6. Ochrana dělnictva	25
a) Právní zásady	25
b) Zástupci zájmů dělnictva	29
Článek 7. Živnostenské úřady a obor jejich působnosti	30
Článek 8. Konkurence úřadů živnostenských s úřady jinými	34
Článek 9. Organizace živnostenských úřadů	42
Článek 10. Podnikatel	44
Článek 11. Projekt a jeho předběžné přezkoušení	45
Článek 12. Řízení zkrácené	46
Článek 13. Řízení vyhláškové	48
Článek 14. Komisionelní jednání	51
Článek 15. Volné uvážení úřadu	55
Článek 16. Rozhodnutí	58
a) Konsens	58
b) Právní účinky konsensu	62
c) Obsah rozhodnutí po stránce formální	67
d) Zánik konsensu	69
Článek 17. Řízení odvolací	70
Článek 18. Náklady řízení	74

	Strana
Článek 19. Změny schválených provozoven	77
a) Právní zásady	77
b) Řízení	79
Článek 20. Odchylná ustanovení pro schvalování všeužitečných podniků elektrických	80
a) Po stránce věcné	80
b) Po stránce řízení	84
Článek 21. Dohledací právo živnostenských úřadů	86
a) Právní zásady	86
b) Výkon práva dohlédacího	87
Přílohy: Výnos min. obchodu z 14. prosince 1906, č. 24.061	89
Návod pro sdělání projektů živnostenských provozoven	108

Předmluva.

Od vydání spisu pana odborového přednosty Jakuba Souška „Živnostenské provozovny dle rakouského práva živnostenského“ uplynulo více než 15 let. V této jinak sice krátké době bylo přece vydáno několik zákonů a nařízení, které zapadají do rámce tohoto spisu a kterými se řeší nebo nově upravují otázky dosud sporné nebo nové.

Jest to nejprve zákon ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., o ochraně dělnictva, kterým se mění a doplňuje § 74 ž. ř., dále novela k všeob. zákoníku občanskému ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. z., kterou se řeší zároveň dvě dosud sporné otázky, totiž jak dalece si musí soused dáti líbiti nepříznivé účinky vycházející z podniku na sousedním pozemku zřízeného a dále, jak dalece schválení úřadu správního vylučuje použití obrany cestou soukromoprávní, jest to konečně zákon ze dne 22. července 1919, č. 438 Sb. z. a nař., o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace a prováděcí nařízení k němu.

Kromě toho vydáno několik speciálních ministerských nařízení, vyšlo několik normálních výnosů úřadů ústředních a řada rozhodnutí správního soudu vídeňského a nejvyššího správního soudu republiky československé, do této látky zasahujících.

Nastala tedy nutnost, dílo toto tak důležité pro každého, kdo se otázkami těmi zabýváti musí, přizpůsobiti nejnovějšímu stavu zákonodárství a praxe.

S laskavým svolením spisovatelovým podjal jsem se práce té jednak ze zájmu pro věc vůbec, jednak chtěje užiti příležitosti, abych poukázal na zvláštní postavení živnostenských úřadů na Moravě, které jsou při stavbách živnostenských provozoven zároveň úřady stavebními.

Jinak jsem se v celku až na menší výjimky přidržel názorů spisovatelových. Konečně jsem změnil systém spisu — přiznávám, snad na škodu jeho vědeckosti — za účelem lepšího

VI

přehledu. Sloučil jsem totiž ustanovení po stránce věcné s ustanoveními po stránce řízení do společných článků a jednotlivé články seřadil jsem dle postupu řízení.

Přáním mým jest, aby toto dílo těšilo se u praktických právníků takové oblibě, jako dílo pana odborového přednosty Jakuba Souška.

V Brně, v lednu 1924.

Josef Novák,
rađa politické správy.

Literatura.

Soušek Jakub, Živnostenské provozovny dle rakouského práva živnostenského, 1907.

— Státní péče o bezpečnost námezdní práce dle platných předpisů v Československu, 1923.

Dr. Emil Heller, Kommentar zur Gewerbeordnung, 1912.

Rebec Tomáš, Úplný řád živnostenský, 1911.

Dr. Kulisch Max, System des österreichischen Gewerberechtes, 1912.

Dr. Frant. Weyr, Soustava československého práva státního, 1921.

Dr. Hrdina Josef, Československé právo elektrářenské, 1921.

Nálezy správního soudu vídeňského do roku 1918 (citováno B. [Budwinski] č. —, rok).

Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních republiky československé od roku 1918 do 1922,

Stanoviště živnosti.

Každá lidská činnost má někde sídlo, to jest místo, které tvoří středisko právních a skutkových vztahů vcházejících z této činnosti. Pro obor práva živnostenského padá ovšem v úvahu jen činnost, která jest živností ve smyslu živnostenského řádu. Živnostenský řád neobsahuje nikde definice pojmu živností. Definici tuto vytvořila věda a jest na příklad dle Kulische živností ve smyslu řádu živnostenského každé objektivně dovolené, soukromoprávní a trvalé zaměstnání subjektu soukromoprávního, směřující k výdělku a provozované na vlastní účet, pokud není ze živnostenského řádu vyloučeno, čili krátce, každé trvalé výdělečné zaměstnání, provozované na vlastní účet, pokud není ze živnostenského řádu vyloučeno.

Činnost živnostenská jest podmíněna sídlem pevným (B. 993/1881), na rozdíl od jiných činností z ustanovení živnostenského řádu vyloučených, jako na příklad podomní obchod. řemeslné činnosti, provozované obchůzkou, sbírání předplatitelů na tiskopisy atd. Sídlo toto může míti různou povahu dle povahy živnosti. Sídlem tím může býti byt, kancelář, prodejna, krám, dílna, továrna, ale také skladiště nebo volné místo pod širým nebem, jako rašeliníště, cihelna, kamenolom atd. Byt jest sídlem živnosti při oněch živnostech, které se provozují od místa k místu, jako: malířství, kominiectví, trhovectví atd.

Náš živnostenský řád nemá pro toto sídlo jednotného označení. V § 12 mluví se o „místu, kde bude provozováno“ (Standort), v § 13 o „místu provozovacím“ (Standort), v § 23 a) o „stanovišti živnosti“ (Standort des Gewerbes), v § 24 o „stanovišti i provozovně“ (Standort und Betriebsstätte), v §§ 25 až 34 o „závodě provozovacím“ (Betriebsanlage) a v § 39 o „stálých místnostech provozovacích“ (feste Betriebsstätte), kterými se rozumějí dílny a prodejny, v § 40 o „skladech“ (Niederlagen), v § 132 o „závodě živnostenském“ (Gewerbeanlage). V německém autentickém textu vyskytují se tedy

ustálená označení „Standort“, „Betriebsstätte“ a „Betriebsanlage“, kterým odpovídají nejlépe česká označení „stanoviště“, „místnost provozovací“ a „provozovna“.

Jest nyní tedy otázka, které z těchto označení zahrnuje pojem nejširší, které nejužší nebo zda jsou to slova souznačná. Dle Souška (živnostenské provozovny, str. 5) jsou to třídní názvy pro týž pojem. Nejširším pojmem jest „provozovna“ (Betriebsanlage), čímž rozumí se dle judikatury správního soudu každá ku provozování živnosti sloužící prostora nebo místnost bez rozdílu, zda jest opatřena stroji nebo podobnými zařízeními (B. 6571/1892, 7727/1894, 11.037/1897, 4101 A/1906, 9627 A/1913). Dle Hellera (Kommentar zur Gewerbeordnung, str. 90 a 505) jest nejširším pojmem „stanoviště“ (Standort) ve smyslu §§ 12 a 13 ž. ř., užším pojmem jest „provozovací místnost“ (Betriebsstätte) ve smyslu §§ 24 a 39 ž. ř., a nejužším pojmem „provozovna“ (Betriebsanlage) ve smyslu III. hlavy živn. řádu.

Ujasnění si této otázky jest ve dvojím směru důležité. Při nejasnosti této otázky jest sporno, co má dle §§ 11 a 12 ž. ř. při ohlášení živnosti býti hlášeno jako stanoviště. má-li podnikatel byt jinde, kancelář jinde, prodejnu jinde a továrnu jinde, a za druhé, při které z těchto místností musí býti překážka, aby nastoupení živnosti mohlo býti zakázáno dle § 13 ž. ř. Předně jest si uvědomiti, že „stanovištěm“ označuje zákon také obec, ve které se živnost provozuje (§§ 39, 59 ž. ř.), dále že pod pojem „stanoviště“ lze zařaditi bez dalšího také byt a kancelář. Již z toho plyne, že nejširším pojmem jest „stanoviště“. Dále jest si uvědomiti, že § 25 ž. ř. nese nápis „Závody (lépe řečeno „provozovny“), jež musí býti schváleny“, a dále, že paragraf tento počíná větou: „Závod (provozovna) schválen býti musí při všech živnostech“ atd. Z toho plyne, že zákon má na mysli také závody (provozovny), které schváleny býti nemusí, a že tedy není pojem „závod“ (provozovna) — Betriebsanlage — pojmem technickým jen pro provozovny dle III. hlavy ž. ř., nýbrž pojmem všeobecným. Pak ale tento pojem spadá v jedno s jinými označeními v zákoně se vyskytujícími, jmenovitě s pojmem „provozovací místnost“ (Betriebsstätte). Jest tedy pojem „provozovna“ pojmem sice užším než „stanoviště“, ale přece pojmem, který zahrnuje všechny provozovací místnosti i prostory, jak správní soud v četných svých nálezech prohlásil.

Živnostenský řád stojí na zásadě svobody živnostenské, to jest každý státní občan může vykonávati jakoukoliv živnost, pouze jest povinen tento svůj úmysl ohlásiti u příslušného úřadu a úřad může ho z nastoupení živnosti nebo z dalšího pokračování vyloučiti jen tehdy, jsou-li tu zákonité důvody. Důvody ty mohou se týkati buď osoby podnikatele nebo zvolené živnosti nebo konečně stanoviště živnosti (§ 13 ž. ř.). Výjimečně váže zákon nastoupení některých živností z důvodů policejních na výslovné předchozí povolení úřadu čili koncesi (§ 15 ž. ř.).

Obdobně stojí živnostenský řád na zásadě, že každému státnímu občanu jest volno zvoliti si stanoviště živnosti a ji pouze úřadu ohlásiti (§§ 11 až 13, 23, 24 ž. ř.), výjimečně, a to zase z důvodů policejních, váže zákon jistá stanoviště či provozovny na předchozí schválení, a to jsou provozovny dle III. hlavy ž. ř.

Při tom ovšem nutnost vymožení koncese nepředpokládá vždy nutnost schválení provozovny. Povaha živnosti, zda se jedná totiž o svobodnou neb řemeslnou nebo koncesovanou nebo radikovanou živnost, nemá pro potřebu schválení provozovny žádného významu (B. 12.610/1899), na příklad: při tovární výrobě obuvi, kteráž jest živností svobodnou, třeba schválení provozovny, při knihkupectví, které jest živností koncesovanou, netřeba schválení provozovny.

Dle toho rozeznává živnostenský řád: *A.* provozovny, podléhající oznámení, a *B.* provozovny, podléhající schválení. Při živnostech, používajících provozoven, podléhajících oznámení, zkouší se způsobilost místností stručně za příčinou vyřízení ohlášení nebo udělení koncese; při provozovnách, podléhajících schválení, jest předepsáno zvláštní schvalovací řízení, nezávislé na vyřízení ohlášení nebo udělení koncese (B. 201 A/1901, 969 A/1902).

V případě pochybnosti, jedná-li se o provozovnu, podléhající oznámení nebo o provozovnu, podléhající schválení, dlužno rozhodnouti postupem instančním.

A. Provozovny podléhající oznámení.

Článek 2.

a) Právní zásady pro zkoumání jejich způsobilosti.

Pro zkoumání těchto provozoven skýtá podklad §§ 11 a ž 13, 23 a 24 ž. ř.

Dle §§ 11 až 13 jsou živnostenské úřady zmocněny u příležitosti zkoumání opovědi svobodné nebo řemeslné živnosti zkoumati také stanoviště živnosti a zakázati nastoupení nebo pokračování živnosti, jsou-li proti osobě podnikatelově nebo živnosti nebo stanovišti překážky dle „tohoto zákona“, to jest dle živnostenského řádu.

Je-li stanovištěm živnosti byt podnikatelův nebo jeho kancelář, nebude lze proti takovému stanovišti se stanoviska živnostenského řádu ničeho namítati, neboť péče o byty jest svěřena zákony stavebními a zdravotními úřadům samosprávným. Výjimečně ovšem i proti bytu i kanceláři lze činiti se stanoviska živnostenského řádu námítky, to jest v případě, že by se byt neb kancelář, tvořící stanoviště živnosti, nalézaly v cizozemsku. V takovém případě bylo by nastoupení neb pokračování živnosti zakázati; neboť stanoviště živnosti musí se nalézati v tuzemsku.

Je-li stanovištěm živností prodejna (krám) nebo dílna, se mínění rozcházejí. Dle Souška (Živn. prov., str. 8) také nebylo lze až do vydání novely k živn. řádu v roce 1885 proti nezpůsobilým místnostem (na příklad sklepům, domovním průchodům) ničeho namítati se stanoviska živnostenského řádu; neboť živn. řád neměl žádného ustanovení v tomto směru a závady bylo lze odstraniti jen se stanoviska předpisů buď stavebních neb zdravotních neb bezpečnostních, živnost však zakázati přípustno nebylo. Bylo tedy ustanovení § 13 v tomto směru bezpředmětné. Teprve novela z 1885 dala úřadům živnostenským možnost a uložila jim povinnost hájiti bezpečnosti života a zdraví dělníků, zaměstnaných v cizích místnostech a teprve na základě této novely může úřad pro-

vozování živnosti v nezpůsobilých místnostech zakázati. § 74 této novely byl nahrazen zákonem ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., kterýžto zákon zásady novely širě rozvinuje. Způsobilost provozovny jest tedy jen s tohoto stanoviska posuzovati. Přirozeně bylo lze i před platností tohoto zákona (novely) závady také na základě jiných speciálních ustanovení odstraniti, avšak toto jednání jest naprosto neodvislé od projednání opovědi živnosti a mohou toto jednání provéstí úřady jiné, nikoliv úřady živnostenské.

Jiného názoru jest Heller (str. 506, 507), který tvrdí, že živnostenský úřad jest oprávněn při všech živnostech způsobilost provozoven z důvodů policie živnostenské, tržní, stavební, silniční a pod. zkoumati a dle výsledku omezení předepsati, případně, shledá-li se místnost naprosto nezpůsobilou, provozování nebo pokračování živnosti zakázati. Při ohlášení jakékoliv živnosti musí ohlašovatel počítati s tím, že úřad bude požadovati průkaz o schválení provozovny. Kdy tak úřad učiní, závisí od jeho volného uvážení. Rozdíl co do postupu jest jen ten, že při provozovnách, které podléhají oznámení, tvoří otázka zkoumání způsobilosti pouze otázku předběžnou, již řešiti dlužno před vydáním živnostenského listu, kdežto při provozovnách, podléhajících schválení, jest třeba zvláštního, od vydání živnostenského oprávnění odděleného řízení. Také lze při provozovnách, podléhajících oznámení, s provozováním živnosti v nich zpravidla ihned začíti, kdežto provozovny, podléhající schválení, nesmějí před schválením býti zřízeny.

Názoru tomuto jest přisvědčiti. Jest to ostatně důsledek přijatého názoru, že „provozovnam“ se rozumí veškeré místnosti i prostory ku provozování živnosti určené, bez ohledu na to, zda podléhají schválení dle III. hlavy ž. ř. čili nic. Schválení podléhají jen provozovny určitého zařízení a jevící určité účinky na okolí, jiné provozovny sice schválení nepodléhají, ale tím není řečeno, že by úřad živnostenský se neměl o tyto provozovny vůbec starati; z týchž důvodů, jaké jsou rozhodny při schvalování provozoven, totiž z důvodů živnostenské policie, je úřad oprávněn i při provozovnách, nepodléhajících schválení, zasahovati, ovšem ale ne zvláštním řízením, nýbrž jen krátkým vyšetřením.

Názor tento ostatně zastává též správní soud ve svých nálezech B. 5123/1907, 5389/1907. Jest pravda, že tímto sta-

noviskem jest značně šetřen rozdíl mezi provozovny, podléhajícími oznámení, a provozovny, podléhajícími schválení, na druhé straně stanovisko to lépe vyhovuje dohlédacímu právu živnostenského úřadu.

Při koncesovaných živnostech skýtá již nesporně § 23, odst. 5., podklad pro zkoumání provozoven. Dle tohoto ustanovení jest totiž udělení koncesí v § 15 ž. ř. vyjmenovaných mezi jiným také od toho závislým, že proti živnosti není překážek se stanoviska bezpečnostní, mravnostní, zdravotní, požární a dopravní policie. Zde mohou tedy úřady nesporně klásti požadavky dle svého uvážení nejen k ochraně dělnictva, nýbrž i k ochraně sousedů a konsumentů. Na základě tohoto ustanovení mohou úřady na příklad při živnosti hostinské klásti podmínky, že v kuchyni v zájmu zdraví služebního personálu musí býti pořízena podlaha jisté úpravy, z jistého materiálu, že budova v zájmu bezpečnosti sousedů musí býti ohnivzdorně zakryta a že místnosti provozovací (výčep, kuchyň, sklep, záchody, stáje, dvůr) musí odpovídati požadavkům hostů v ohledu zdravotním a bezpečnostním.

Kromě tohoto všeobecného předpisu mohou dle § 24, odst. 2. ž. ř., býti vydány pro některé živnosti koncesované předpisy zvláštní, které oprávnují úřad klásti zvláštní požadavky. Tak pro stáčení piva platí ministerské nařízení ze dne 30. března 1899, č. 64 ř. z., a výnosy min. obchodu z 22. září 1899, č. 27.381, a min. vnitra ze dne 11. března 1903, č. 11.700, pro výrobu sodovky ministerské nařízení ze dne 29. listopadu 1910, č. 212 ř. z., a výnos ministerstva obchodu ze dne 29. listopadu 1910, č. 15.106.

Když tedy při živnostech svobodných a řemeslných, hlavně s hlediska ochrany dělnictva a při živnostech koncesovaných, s hlediska bezpečnostní, mravnostní, zdravotní a dopravní policie nebo dle zvláštních pro tu kterou živnost vydaných předpisů nebyly ohledně provozovny, podléhající oznámení, shledány závady, musí živnostenský list, případně koncese býti vydána, není-li ovšem jiných zákonitých překážek. Vydáním živnostenského listu, případně koncese, se zároveň prohlašuje nezávadnost provozovny. V tom tkví rozdíl proti provozovny, podléhající schválení, že totiž tyto provozovny budou zkoumány odděleně od oprávnění živnostenského. Byly-li při živnostech svobodných, řemeslných a kon-

cesovaných dle hořejších hledisk shledány závady, jest zákázati nastoupení neb pokračování živnosti, případně odepřítí vydání živnostenského oprávnění. V tom zase tkví rozdíl proti provozovným, podléhajícím schválení, že totiž pro nezpůsobilost těchto provozoven nelze bez dalšího odepřítí živnostenské oprávnění. Zkoumání způsobilosti těchto provozoven tvoří otázku pro sebe, od oprávnění živnostenského nezávislou (B. 201 A/1901, 969 A/1902). Ve svém nálezu B. 1673 A/1903 zaujal však správní soud stanovisko opačné, prohlásiv za zákonitý postup odepření živnostenského oprávnění na provozování živnosti řeznické pro nedostatek způsobilosti masného krámu, který náleží mezi provozovny, podléhající schválení.

Odepření živnostenského oprávnění pro nedostatek způsobilosti provozovny jest však prostředek nejzazší. Dají-li se závady snadno odstraniti, odpovídá lépe duchu zákona, živnostenské oprávnění udělití a k odstranění závad poskytnouti přiměřenou lhůtu (B. 8292/1895, 5123 A/1907, 9992 A/1914).

Vydáním živnostenského oprávnění při provozovnách, podléhajících oznámení, nabývá podnikatel osobního práva těchto místností používatí. Podnikatel jest ovšem povinen provozovnu udržovati ve stavu náležitém a povinen závady, později se vyskytnoucí, odstraniti. Úřad může později dáti nařízení za účelem odstranění závad, ovšem ale jenom v rámci předpisu § 13, případně §§ 23 a 74, případně speciálních pro tu kterou živnost vydaných předpisů, a to ještě s omezením, že tímto nařízením nesmí další používání místností býti znemožněno (B. 6911/1892, 1099 A/1902).

Jak řečeno, nabývá podnikatel vydáním živnostenského oprávnění osobního práva na používání místností. Právo toto nepřechází tedy na jeho nástupce. Jest tedy úřad při přechodu oprávnění na jiného podnikatele oprávněn znovu způsobilost provozovny zkoumati, kterážto okolnost jest v praxi důležitou, zvláště při změně v živnostech hostinských. V tom zase tkví rozdíl proti provozovným, podléhajícím schválení, kde totiž schválením provozovny se nabývá práva věcného, které přechází na nástupce.

Přirozeně ovšem změna místností, jejich rozšíření nebo přeložení předpokládá nové přezkoumání.

Proto jest důležité, aby při vydání živnostenského oprávnění

nění byly místnosti provozovací přesně označeny, což jeví se jmenovitě nutným při místnostech hostinských. Z toho důvodu předpisuje Normativ pro okresní hejtmanství v Čechách, týkající se vyřizování záležitostí hostinských (výnos místodržitelství v Praze ze dne 19. února 1904, č. 16.816), aby místnosti hostinské byly v koncesním dekretu označeny s odvoláním se na plán, který tvoří podstatnou část dekretu.

Pokud se tkne zvláště živnosti hostinské, skýtá ještě jednak § 18, odst. 3. ž. ř., podklad pro zkoumání způsobilosti provozovny, jednak § 54 ž. ř. poskytuje úřadu právo živnostensko-policejní úpravy, která se může vztahovati na způsobilost místnosti a může býti provedena kdykoliv. Vzdor tomu se doporučuje, aby v koncesním dekretu obsažena byla výhra da tohoto znění:

Úřad živnostenský vyhrazuje si právo svého času dle volného uvážení dáti potřebná nařízení nebo učiniti nutná opatření z ohledů veřejných, ukážou-li se později závady co do způsobilosti živností hostinských nebo jinak v ohledu živnostensko-policejním.

b) Postup při zkoumání jejich způsobilosti.

Zkoumání způsobilosti provozoven, podléhajících oznámení, tvoří jen předběžnou otázku při vyřizování povědi živností nebo při žádostech za koncesi, zvláštní formy zákon při tom nevyžaduje. To má za následek, že v takových případech jsou zájemníci vyloučeni z jakéhokoliv spoluúčinkování, takže má úřad pouze co činiti s podnikatelem. Pro postup úřadu platí všeobecná zásada, aby si informaci o stavu provozovny opatřil co možná rychle a bez útrat pro stranu.

V tom směru dalo ministerstvo obchodu svým normálním výnosem ze dne 29. října 1906, č. 5122, podřízeným úřadům tyto pokyny:

„V § 13 ž. ř. předepsaná zkouška, je-li proti stanovišti zamýšlené živnosti nějaká v živnostenském řádě odůvodněná překážka, má se vztahovati také k tomu, zda jsou splněny požadavky činěné v § 74 ž. ř. ve příčině ochrany života a zdraví dělníků. Z toho nevzchází ještě pro živnostenský úřad nutnost, aby v každém jednotlivém případě, když se ohlásí nastoupení svobodné nebo řemeslné živnosti, konána byla tato zkouška ve

formě ohledání místností pracovních. Spíše odpadne již předem takové zkoumání v oněch četných případech, kdy se živnost dle typických místních poměrů nebo dle hodnověrných údajů ohlašovatele, jež lze po případě přiměřeným vyšetřením přezkoušet, bude provozovati bez všelikého pomocnictva. Dále bude při neméně četných druzích živností, nehledě ke zvláštním výjimkám, jež zřídka kdy živnostenskému úřadu zůstanou neznámy, následkem povahy a normálního objemu provozování vyloučeno, že by mohly vzejíti ony nebezpečné okolnosti, proti nimž třeba ve smyslu § 74 ž. ř. činiti ochranná opatření.“

„V případech, které možnost takových nebezpečí nevyklučují, jest povinností živnostenského úřadu, aby nejprve, přiměřeně pátraje, zaopatřil si zprávy o tom, jak jest podnik vůbec uspořádán. Na základě výsledku vyšetřování jest se živnostenskému úřadu se zřetelem na všechny okolnosti v tom kterém případě v úvahu přicházející rozhodnouti, zda jest ohledání provozovacích místností potřebno čili nic.“

„Ukáže-li se dle výsledku zkoušky nebo již na základě jiných skutečností úřadu ve známost vešlých místní ohledání nutným, dlužno je provésti co možná nejrychleji, aby strana průtahem při vystavování živnostenského listu nebyla zbytečně v nejistotě ponechána, zdali jest ohlášený živnostenský podnik přípustný. Nicméně dá se přiměřeným spojením živnostenských ohlášek z těchto nebo ze sousedních míst došlých, které vyžadují takového úředního projednávání, ve většině případů docíliti, že se útraty na jednotlivé místní ohledání vypadající podstatně zmenší.“

„Co se týká otázky, zda náhrada útrat za příčinou prohlídky provozovacích místností před vydáním živnostenského listu vešlých může býti straně uložena, poukazuje se na ustanovení ministerského nařízení ze dne 3. července 1854, č. 169 ř. z., dle něhož přináleží hraditi komisionelní a cestovní útraty úředníků zpravidla oné straně, která svým zakročením úřední vyřízení nebo nařízení vyvolala. Použití těchto ustanovení jest také s věcného hlediska ospravedlněno, jelikož nebezpečí, jímž se má místním ohledáním, arcí hlavně v zájmu veřejném, předejiti, jsou přivoděna právě uskutečněním nového živnostenského podniku, jehož hospodářský užitek přichází na prospěch v první řadě podnikateli. Ostatně cestou právě naznačenou podaří se obmeziti výšku komisionelních útrat na takový objem, který není spojen s příliš značným obtížením majitelů živností.“

„Předložiti náčrtek místností provozovacích nelze stranu nucením přidržovati, jelikož § 12 ž. ř. mezi požadavky živnostenských ohlášek taxativně vypočtenými jmenuje pouze, aby bylo udáno stanoviště provozování živností, nikoli však také, aby byly předloženy pomůcky potřebné k posouzení místností provozovacích, jak jest tomu v § 28 ž. ř. ve příčině závodů uvedených v § 27 ž. ř. Naproti tomu, když zamýšlí živnostenský úřad provozovací místnosti co do jejich způsobilosti dle § 74 ž. ř. podrobiti zevrubně zkoušce a slibuje si od předložení takového náčrtku zjednodušení kroků k tomu potřebných, nebude žádné závady, aby stranu s poukázáním na výhody jí z toho vycházející vyzval, by předložila dobrovolně takovou pomůcku.“

„Pokyny tuto udělené platí přirozeně obdobně také pro ony koncesované živnosti, jejichž provozovny se neposuzují dle ustanovení III. hlavy živnostenského řádu, a pokud pro ně ve příčině uspořádání provozovacích místností nestávají předpisy zvláštní.“

Jak již z předchozího vychází, jsou provozovny, které podléhají pouhému oznámení dílny, na příklad krejčovské, obuvnické, stolařské, krámy obchodníků, poliční budky, hostinské místnosti a jiné.

Pokud se tkne místností hostinských, jest důrazně na to upozorniti, že živnostenský úřad jest dle § 18, odst. 3., oprávněn zkoumati způsobilost těchto místností pouze z ohledů živnostensko-policejních a že povolení stavby hostince jest věcí úřadů samosprávných.

Ani na Moravě, kde úřad živnostenský jest pro živnostenské provozovny úřadem stavebním, není úřad živnostenský oprávněn povolovati stavbu hostince, neboť hostinec nenáleží mezi provozovny podléhající dle § 25 schválení; jest proto naprosto nesprávným postup, když úřad, vyžádav si plány hostince, nařídí jednání komisionelní, na jehož základě povolí stavbu hostince a ukládá podnikateli podmínky dle stavebního řádu. Ovšem ale není žádné závady, aby při zkoumání způsobilosti hostince konal úřad stavební zároveň komisionelní jednání, naopak, postup tento se doporučuje, poněvadž se tak umožní uvéstí podmínky se stanoviska řádu stavebního v soulad s podmínkami živnostensko-policejními, čímž jest podnikatel ušetřen nutností prováděti dodatečně úpravy se stanoviska živnostensko-policejního nutné.

Byť i v živnostenském řádě nikde nebylo nařizeno, že by při zkoumání těchto provozovacích místností se mělo s podnikatelem jednati, přece jen zásada řízení kontradiktorního toho vyžaduje, aby podnikatel byl ohledně požadavků úřadu slyšen a jest řízení provedené bez takového slyšení vadné (B. 201 A/1901, 969 A/1902, 11.589 A/1916).

Pokud se tkne útrat řízení spojeného se zkoumáním provozoven, podléhajících oznámení, nese je dle § 24 min. nař. z 3. července 1854, č. 169 ř. z., ten, jehož zakročení bylo důvodem pro řízení, tedy podnikatel.

Útraty spojené s revidí provozovny nese podnikatel tehdy, byly-li shledány podstatné závady. Útraty vzniklé následkem řízení za účelem zjištění skutkové podstaty přestupku nese dle analogie § 389 tr. řádu obviněný, byl-li uznán vinným. Byl-li obviněný osvobozen, nese útraty řízení stát. Došlo-li k řízení trestnímu následkem křivého, vědomě učiněného udání, nese útraty udavatel dle analogie § 390 tr. řádu.

B. Provozovny podléhající schválení.

Článek 3.

Předmět a účel schválení.

Od provozoven v předchozím oddílu A. zmíněných jest přísně rozeznávati provozovny podléhající schválení. Dle § 25 ž. ř. třeba jest úředního schválení provozovny při všech živnostech, které se provozují pomocí zvláštních pro živnost založených výhní, parních strojů, jiných hybadel nebo vodních přístrojů, aneb které účinky zdraví škodlivými, provozovacím způsobem bezpečnost ohrožujícím, zápachem aneb neobyčejným hlo-mozem jsou způsobily ohrožovati neb obtěžovati sousedstvo.

Okolnost, jedná-li se o podnik hlavní či pobočný, jest bez významu (B. 4144/1888, 11.037/1897).

Dle toho rozeznává zákon dva druhy provozoven, a to :

1. které podléhají schválení proto, že obsahují výhně a stroje, a
2. které podléhají schválení proto, že jejich používáním jest ohroženo aneb obtěžováno sousedstvo (B. 2900 A/1904, 4101 A/1906).

U prvního druhu provozoven se má vždy za to, že jest sousedstvo ohrožováno nebo obtěžováno, u druhého však jest vždy v konkrétním případě zjistiti, zda tu obtěžování jest nebo bude a dle toho si ujasniti otázku, podléhá-li provozovna schválení čili nic.

Za živnostenskou provozovnu jest považovati souhrn všech oněch zařízení, která jsou věnována účelu provoznímu, a je-li místní souvislost všech těchto zařízení dána, jeví se tento souhrn jednotným objektem. Nejsou tedy předmětem zvláštního schválení jednotlivá zařízení (jako výhně, stroje) nebo jednotlivé manipulace, které jeví účinky pro sousedy škodlivé, nýbrž provozovna jako celek (B. 7694 A/1910).

Zpravidla jsou provozovny stavbami, výjimečně se ne-jedná vůbec o stavbu, nýbrž jen o prostor nad zemí nebo i pod zemí. Tak jest provozovnou dvůr v továrně, na kterém se pro-

vádějí práce kotlářské, nebo kamenolom, pískoviště, hliniště, rašeliniště, cihelna, kaolinový důl. Provozovnou jest také rourami opatřený vývrt v půdě, mající za účel dopravití na povrch a zužitkovati kyselinu uhličitou (B. 5242 A/1907).

Vždy to ovšem musí býti stálá provozovna, která jeví na sousedstvo účinky trvalé. Není tedy provozovnou stavitelovou dům, který právě staví, ani provozovnou kominikovou komín, který právě vymétá, ani provozovnou cidiče stok kanál, který právě čistí; neboť se tu jedná o provozovny měnící místo (B. 634/1879).

Schválení podléhají nejen výroby, nýbrž i skladiště, pakli ovšem nesou znaky § 25 ž. ř., na příklad skladiště kostí a hadrů (B. 4144/1888, 10.841/1897, 11.037/1887, 12.962/1899), skladiště dřeva (B. 7727/1894, 9359/1896), skladiště stavebního materiálu (B. 11.660/1898, 2900 A/1904), skladiště pohřebních podniků, skladiště lihu (B. 4101 A/1906).

Schválení podléhá také příslušenství provozovny, pokud tohoto jest k řádnému provozu hlavního závodu třeba, tedy na příklad sklad hadrů továrny na papír (B. 4144/1888), skladiště dřeva továrny na obrábění dřeva (B. 9359/1896), hliniště cihelny, vlečka magnositového závodu, průmyslová dráha továrního podniku, zařízení na čištění odpadkových vod koželužny (B. 6946/1892), rozvodná síť elektrárny, rozvodná síť plynárny, nákladiště čerstvých kostí na dráze, trvale používané továrnou na zpracování kostí, skladiště kalů cukrovarských (B. 1947/1903), používání prostory uliční neb silniční před továrnou ku provozování živností (B. 124 A/1901) a podobné.

Schválení podléhá dále nejen provozovna s příslušenstvím jako taková, nýbrž i pracovní postup, a to pak co do vnitřního obsahu, tak co do rozsahu. Pokud se vnitřního obsahu týče, jest si uvědomiti, že pracovní postup jest nejvíce vlastním zdrojem ohrožování a obtěžování sousedů, nemůže tedy z kontroly úřadu býti vyňat. Jest tedy věnovati také zvláštní pozornost na příklad způsobu tvoření glasure v továrně hrncířské, používání arsenu k tavení ve sklárnách, používání jedovatých barev při výrobě knoflíků, používání silného louhu sodného v továrně na celulosu, používání fosforu v továrně na sirky atd.

I rozsahu provozu jest věnovati pozornost, neboť i tento má velký vliv na účinky provozu pro sousedy. Jest zajisté důležitě, jedná-li se o malou nebo velkou stolařskou dílnu, o

malý neb velký pivovar, o malé neb velké skladiště celulóidu, karbidu, lihu, třaskavin atd.

Dle min. nař. z 23. ledna 1901, č. 12 ř. z., počíná povinnost schválení skladiště olejů první třídy (benzin) teprve od množství nad 1000 kg, u skladiště olejů druhé třídy (petrolej) od 20.000 kg. Dle min. nař. z 10. září 1912, č. 185 ř. z., počíná povinnost schválení pro živnostenské výroby acetylénu jen, když je tu zařízení pro spotřebu více než 300 sekundových litrů plynu. Nařízení toto obsahuje také přesné předpisy pro ukládání karbidu dle místa, na kterém karbid má býti uložen.

Předmětem zkoumání a schválení úřadu jest normální stav a provoz závodu. Schválením mají se škodlivé účinky uvést na míru snesitelnou pro případ normálního stavu a provozu závodu. Účinky vyvolané okolnostmi nepředvídanými nejsou úředním schválením kryty (B. 125 A/1901).

Obtěžováním rozumí se rušení pokojného pobytu lidí na určitém místě. Dle okolností může se toto rušení rovnati ohrožování, poněvadž mnohdy i nepatrné účinky při stálém opěťování mohou přejíti v přímé poškozování, tedy ohrožování.

Zdraví škodlivými účinky rozumí se jmenovitě znečišťování a zamořování vzduchu kouřem, sazemí, prachem, bacily nemocí, jedovatými plyny, zápachem (zákon uvádí zápach zvláště vedle účinků zdraví škodlivých), dále znečišťování půdy a spodní vody v ní obsažené, shromažďování nebezpečného hmyzu, jako much, lákání jiných škůdců zvířecích, jako: myši, krysy atd.

Za způsob provozovací, ohrožující bezpečnost, jest považovati onen, kde snadno může nastati výbuch, požár, elektrický výboj, otřes země, rušení ruchu dopravního atd.

Provozovny, působící lomoz, podléhají jen tehdy schválení, pakli jest hlomoz neobyčejný. Neobyčejnost jest ovšem posuzovati se stanoviska sousedova, nikoli se stanoviska podnikatele (B. 11.282/1897, 3621 A/1905). Ovšem ale se u souseda předpokládá normální stav jeho osoby a nelze tedy vzítí zřetele na výjimečnou citlivost nebo nervosu.

Nezáleží však na tom, bývá-li s provozováním nějakého podniku (vysekáním masa) obyčejně spojen hluk, nýbrž záleží na tom, zda v tom kterém podniku takový hluk jest, který lze označiti za neobyčejný (B. 3621 A/1905).

Kdežto § 25 živn. řádu vyznačuje jen znaky, odůvodňující povinnost schvalovací, uvádí § 27 živn. řádu závody, při

kterých jest šetřiti zvláštního řízení. Rada těchto závodů není uzavřena, ministr obchodu jest totiž zmocněn tento seznam změnit. Na tomto základě byl seznam tento doplněn min. nařízením ze dne 25. března 1883, č. 41 ř. z., o výrobě a vedení elektřiny, ministerským nařízením z 23. ledna 1901, č. 12 ř. z., o výrobě a ukládání minerálních olejů, konečně min. nař. z 15. července 1908, č. 163 ř. z., o závodech na obrábění celuloidu.

Správní soud prohlásil dosud za provozovny, podléhající schválení, tyto: lázně (B. 564/1879), ovčí stáj řezníka (B. 5912/1891), konírna podniku drožkářského (B. 10.143/1896, 13.224/1899), konírna povozné pošty (B. 3719 A/1905), závody pro těžbu petroleje, hrnčířské nebo porcelánové hlíny (B. 1730/1883, 6147/1891, 13.153/1899, 14.564/1900), vápencový lom (B. 9909/1896), masný krám (B. 1673 A/1903, 3621 A/1905), sklad stavebního materiálu stavitele (B. 11.660/1898), skladiště hadrů a kostí (B. 10.841/1897, 11.037/1897, 12.962/1899), továrna na zinkovou bělobu (B. 9407/1896), skladiště lihu (B. 4101 A/1906), skladiště syrových koží (B. 6252 A/1908), skladiště suchých koží (B. 5970 A/1908), závody na těžbu smaragdů (B. 554 A/1906).

Praxe správních úřadů považuje za provozovny, podléhající schválení: pekárny, pivovary, sladovny, udírny, farmy vepřového dobytka, stáje pro obchodní dobytek, sušírny pro živnostenské zpracování zemědělských produktů, továrny na cikorku, škrobárny, obilní mlýny, pražírny kávy, pily, tkalcovny, pletárny, přádelny, bělidla, barvírny, přádelny, továrny apreturní, továrny na klobouky, knih- a kamenotiskárny, dílny kamenické, továrny na výrobu celuloidového zboží, větší stolárny, kovárny, zámečnické dílny, pilníkárny, továrny na šrouby a hřebíky, brusírny kovů, továrny na zboží plechové, smaltovny, galvanotechnické ústavy, skladiště pohřebních podniků, skladiště hořlavých předmětů, jako zboží košíkařského, zboží celuloidového atd. Místnosti provozovací při obchodě smíšeným zbožím podléhají jen tehdy schválení, slouží-li k ukládání takového zboží, které může způsobiti účinky v § 25 ž. ř. výtčené. Pouhé oprávnění obchodníků smíšeným zbožím s takovým zbožím obchodovati nemůže samo o sobě odůvodniti povinnost schvalovací (B. 201 A/1901, 969 A/1902).

Naproti tomu nepodléhají schválení lednice při živnostech hostinských (B. 6918/1892), místnosti ke stáčení piva

v hostincích (rozh. min. obch. ze 17. července 1906, č. 29.965), sporáky v restauracích (B. 6148/1891), hydraulické zdviže v hotelích, střelnice v hostincích (výnos min. obch. z 9. ledna 1908, č. 26.378).

Účelem schválení provozovny jest ochrana sousedů, ochrana zájmů veřejných a ochrana dělnictva.

Článek 4.

Ochrana sousedů.

a) Právní zásady.

Ochrana osob a věcí sousedů vůbec jest zaručena předpisy zákona trestního a všeobecného zákoníka občanského. Činy trestné stíhají se z povinnosti úřední, proti jinakému zasahování do svých práv může se každý brániti soukromoprávní žalobou. Na tuto soukromoprávní ochranu mají sousedé nárok na základě § 364 všeob. zák. obč. Dle tohoto ustanovení jest vlastník ve vykonávání práva vlastnického, tedy také používání živnostenské provozovny, potud obmezen, pokud svým jednáním zasahuje do práv osob jiných.

Až do vydání novely k všeob. obč. zák. ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. z., byl v literatuře spor o výklad tohoto ustanovení, který se točil kol otázky, jaké zasahování si musí soused dáti líbiti. Hlavními representanty sporu byli Randa a Unger. Randa učil, že zakázáno jest jen zasahování přímé (přivádění kouře zvláštním zařízením), Unger, že zakázáno jest zasahování i nepřímé (kouř dostane se působením větru na pozemek), ovšem přesahuje-li míru obvyklou.

Spor byl uklizen doplněním § 364 ř. z. obč. tímto odstavcem :

Vlastník pozemku může sousedovi zakázati, co působí vnikání odpadkové vody, kouře, plynu, tepla, zápachu, hřmotu, otřesů a podobných nepřiležitostí, převyšují-li míru dle místních poměrů obvyklou a ztěžují-li podstatně užívání pozemku v místě obvyklé. Přímou je přiváděti se nepřipouští, není-li k tomu zvláštního důvodu právního.

Dále byl touže novelou pojat do zákona nový paragraf (364 b), který zní: Pozemek nesmí býti prohlouben tak, aby půda nebo stavení sousedovy pozbyly náležitě opory, leda že držitel pozemku postará se o jinaké dostatečné upevnění.

Ochrana sousedů v těchto směrech jest svěřena soudům, které ji vykonávají k návrhu stran.

Jedná-li se však o zřízení živnostenské provozovny, tu dle §§ 25 a 30 ž. ř. jest svěřena ochrana sousedů ve směrech naznačených úřadům živnostenským. Úřady tyto mají dle volného uvážení rozhodovati, zda zřízením podniku nastanou nepřiležitosti nahoře uvedené, převyšují-li dle místních poměrů obvyklou míru a ztěžují-li podstatně užívání pozemku v místě obvyklé a je-li dle toho podnik přípustný. Úřady živnostenské přejímají tu tedy ochranu zájmů soukromých a činí z nich zájmy veřejné. (B. 354 A/1901, 397 A/1901.)

Zkoumáním provozovny a jejím schválením má býti zabráněno ohrožování a obtěžování sousedů jen proti nepřímým účinkům závodu. Brániti se proti přímým účinkům závodu jest věcí sousedovou, nikoliv věcí úřadu živnostenského. Tvrdil-li by soused na příklad, že provozovna zabere jeho pozemek, nebo že zamýšlený odtok splaškových vod vede přes jeho pozemek, jedná se o zasahování přímé, kterému jest čeliti soukromoprávní žalobou. Tím však není řečeno, že by provozovna, jejíž účinky mají zasahovati přímo do práv souseda, mohla beze všeho býti schválena, naopak, schválení takové provozovny jest odepřiti, neboť práva soukromá jsou i pro živnostenský úřad hradbou, přes kterou se jíti nesmí; stalo-li se tak přece, jest soused oprávněn žalobou soukromoprávní si zjednati odpomoc.

Živnostenský úřad hájí zájmy sousedů nejen jako osob, nýbrž i jejich věcí. Tedy na příklad při schvalování kamenolomu jest hleděti k ochraně sousedních budov před padajícími kusy kamení a k ochraně sousedních pozemků před sesouváním, při schvalování chemických továren na ochranu sousedních kultur, při schvalování obchodních chlěvů na zamezení zavlečení nákazy na dobytek sousedův, při stavbách v obvodu zřidel vod minerálních nebo vodovodů na ochranu spodní vody v soukromém vlastnictví se nalézající, při schvalování kaolínového dolu na ochranu sousedního pozemku před zátopou.

Živnostenský úřad není povinen hájiti zájmy jiné, vzdálené (B. 3621 A/1905), úřad tento nepřihlíží k námitce stížení stavby dráhy co do technické nebo finanční stránky (B. 2842 A/1904, 3673 A/1905) nebo k námitce stížené

konkurence obecní plynárny stavbou cizí elektrárny (B. 10.445 A/1914), nebo k námitce znešvařené vyhlídky (B. 9870 A/1913). Námitka z důvodů propůjčení důlních měr nemůže býti uplatňována v řízení dle III. hlavy ž. ř. (5935 A/1908). Živnostenský úřad nemůže odepřít schválení provozovny, poněvadž její stavbou (nikoliv provozem) jsou ohroženy veřejné zájmy (vojenské letiště — B. 10.111 A/1914). Na Moravě však tak úřad živnostenský učiniti může, poněvadž jest zároveň úřadem stavebním. Za všech okolností jest přihlížeti k námitce odnětí přístupu vzduchu nebo světla, poněvadž se jedná o účinky zdraví škodlivé.

Úřad jest povinen hájiti konečně zájmy okamžité, nikoliv snad možné zájmy budoucí, na příklad při stavbě podniku v blízkosti budoucí vilové čtvrti. Ovšem ale může úřad konsens vzhledem k těmto budoucím zájmům omeziti, pakli se podnik nemůže s nimi snášeti. Tak nemůže těžarstvo namítati, že schválenou stavbou sklárny bude v budoucnosti ohroženo v tom směru, že bude nuceno za účelem zajištění budov sklárny provésti jistá opatření, pokud netvrdí, že již nyní ohrožuje stavba dolování (nejv. sp. s. 26. ledna 1922, Sb. rozh. č. 1139).

Pojem „soused“ jest ovšem v právu veřejném, tedy také živnostenském, širší než v právu soukromém, neboť se nejedná vskutku jen o bezprostřední sousedy, nýbrž o širší okruh sousedů, kterých nelze mnohdy ani zjistiti. Většina těchto sousedů by vůbec neměla žádného právního titulu dle soukromoprávních předpisů na ochranu, důvodně tedy přejímá jejich ochranu úřad. Tím se však sousedé vylučují ze svého postavení jako strany, stávají se pouhými zájemníky nebo navrhovateli. Mohou tedy za účelem ochrany veřejných také jich se týkajících zájmů činiti návrhy, nemají však žádného právního nároku, aby k jejich návrhu byl vzat zřetel.

Až do vydání novely k obč. zák. v roce 1916 byla sporná dále otázka, jaký význam má schválení provozovny vzhledem k zájmům sousedovým, totiž zda soused vzdor úřednímu schválení provozovny může cestou soukromoprávní žádati za zastavení stavby, nebo zastavení provozu nebo za náhradu škody. Kdežto Randa učil, že jakmile úřad provozovnu schválil, nemůže soused žalovati na zastavení podniku ani na náhradu škody, tvrdil Unger, že soused může bez ohledu na úřední schválení podati žalobu proti podnikateli na zastavení zasahování (rozumí se ovšem, nepřímého), jako

obtěžování kouřem, a žádati za náhradu škody. V podobném rozporu se nalézal správní soud s nejvyšším soudem.

Spor tento byl odklizen § 364 a) zmíněné novely, který zní: Jsou-li však příčinou újmy nepřiležitosti tuto míru převyšující způsobené zařízením horním nebo zařízením na sousedním pozemku úředně schváleným, jest vlastník pozemku oprávněn požadovati na soudě jen náhradu škody, a to i tehdy, když škoda byla způsobena okolnostmi, ke kterým při jednání úředním nebylo přihlíženo.

Dle tohoto ustanovení jest podnikatel úředním schválením provozovny proti útokům sousedovým, směřujícím k zastavení stavby nebo zastavení provozu, kryt a odpovídá jen za náhradu škody.

Pro opačný názor nelze se dovolávati článku XV. bývalého rakouského státního základního zákona, případně nyní § 105 ústavní listiny republiky československé ze dne 29. února 1920, č. 121 Sb. z. a nař., dle kterého ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů v tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva, poněvadž při živnostensko-policejním schvalování provozovny se nejedná o soukromé, nýbrž veřejné poměry právní. Ostatek viz o významu tohoto ustanovení ústavní listiny: Weyr, Soustava československého práva státního, strana 262.

b) Zástupci zájmů sousedů.

Legitimace, aby někdo mohl při zkoumání živnostenského závodu vystoupiti jako zájemník, spočívá v místních vztazích k novému závodu. Legitimaci tuto přiznává správní soud nejen bezprostředním sousedům, nýbrž i vzdálenějším majitelům nemovitosti a zařízení (telegrafního vedení, železniční tratě), jsou-li tito dle místní polohy vlivy závodu tak postiženi, že mohou z tohoto důvodu vznésti důvodnou stížnost (B. 2008/1884, 2403/1883, 3673 A/1905). Při prosakování kalných vod může jako zájemník vystoupiti také majitel práva rybářského v blízké řece vykonávaného (B. 473 A/1901, 11.032 A/1915). Obec Františkovy Lázně jakožto majitelka léčivých pramenů jest zájemníkem při vrtání pudy na vzdálenost 7 km, prováděném za účelem zachycování a živnostenského zužitkování kyseliny uhličitě (B. 5242 A/1907).

Okolnost, že se projektovaný závod nalézá v jiné obci, nemá významu.

Zájmy vlastníka nemovitosti mohou k platnosti přivésti podpůrně také její uživatelé, tedy nájemce (B. 8118/1894) a pachtýř (B. 13.224/1899), nikoliv však věřitelé, jmenovitě také ne hypotekární věřitelé. Pouzí uživatelé pozemku jako chodcové nejsou zájemníci, ale jsou zájemníky držitelé věcných práv k pozemku (držitelé služebnosti).

Nezáleží na tom, jakou osobou, zda fysickou či právnickou, jest zájemník, také nezáleží na tom, je-li zájemník osobou soukromou či veřejnou. Obec, země, stát nemají před osobami soukromými žádné přednosti, rozumí se ovšem jen jako držitelé nemovitostí neb práv. Jinak má se věc, zastupují-li tyto orgány zájmy veřejné.

Zájemníkům přísluší právo, aby se jednání schvalovacího zúčastnili při něm na ochranu svých zvláštních zájmů, námitky přednesli, jejich věcné ocenění a prozkoumání odpovídající formám správního řízení požadovali a cestou stížnosti vyvolali rozhodnutí vyšších instancí (B. 397 A/1901, 2776 A/1904, 3443 A/1905, 5010 A/1908, 6519 A/1909, 6813 A/1909, 6942 A/1909, 7342 A/1910). Další vliv na průběh řízení jim nepřísluší.

Zájemníci mohou zastupovati jen vlastní zájmy. Zákonitých ustanovení všeobecného významu, která slouží zájmům všech, mohou se ovšem sousedé dovolávati (B. 11.402/1898, 12.693/1899, 44 A/1901, 124 A/1901, 397 A/1901, 473 A/1901). Přiznává se jim také legitimace, aby vyvolali rozhodnutí úřadu o zásadní otázce, zdali nějaký závod schválení vyžaduje, aby si takto zjednali možnost uplatnění své práva na slyšení (B. 10.733/1897, 3719 A/1905). Zastupovati zájmy dělníků v závodě zaměstnaných nebo veřejné zájmy zdravotnické jim nepřísluší.

Právo zájemníků, zúčastniti se řízení schvalovacího, jest v řízení ediktálním nesporno, neboť v § 29 jest výslovně předeepsáno pozvati známé sousedy. O právu sousedů, zúčastniti se i řízení zkráceného, byl spor. Bývalé ministerstvo obchodu ve Vídni, jak z výnosu jeho ze dne 14. prosince 1906, č. 24.061, na konci tohoto spisu vytištěného vidno, stálo na stanovisku, že zájemníkům v řízení zkráceném nepřísluší právo na slyšení.

Opačného názoru jest správní soud (ne ovšem vždy — B. 2161 A/1903) a opírá svoje stanovisko o tuto úvahu: § 26 ž. ř. předpisuje, aby úřad třeba jen krátkou cestou prozkoumal závady se vyskytující a nařídil, za jakých podmínek může býti závod zřízen. Dále požaduje § 25 ž. ř. schválení provozovny zcela všeobecně pro všechny živnosti, které se provozují pomocí zvláštních pro živnost založených výhní atd., nebo které účinky zdraví škodlivými, provozovacím způsobem ohrožujícím bezpečnost, zápachem nebo neobyčejným hlomozem jsou způsobilými ohrožovati neb obtěžovati sousedstvo. Má-li tedy schválení provozovny za účel přivésti k platnosti oprávněné zájmy sousedstva, musí se sousedům poskytnout příležitost, aby své námítky v řízení přednesli. Dále nařizuje § 34 ž. ř., vztahující se na všechny provozovny, že nález úřadu živnostenského dlužno oznámiti i s důvody stranám, to jest žadateli a osobám, které činily námítky, a prohlašuje, že si může každá strana do nálezu stěžovati.

K tomuto nálezu správního soudu lze podotknouti, že jest rozdíl mezi právem souseda, býti pozván, a tomu odpovídající povinnosti úřadu souseda pozvati na jedné a právem činiti námítky proti schválení a tomu odpovídající povinnosti úřadu, doručiti rozhodnutí na druhé straně. Z § 34 plyne povinnost úřadu doručiti rozhodnutí osobám, které námítky činily, nikterak však povinnost osoby ty k jednání pozvati. Tato povinnost v zákoně při závodech, podléhajících zkrácenému řízení, nařízena není, a lze ji dovozovati jen z účelnosti a z obdoby jiných, týž účel sledujících předpisů jako §§ 340 až 342 všeob. zák. obč. a stavebních řádů.

Ministerstvo obchodu republiky československé ostatek opustilo stanovisko bývalého ministerstva obchodu ve Vídni a přijalo stanovisko správního soudu.

Účelu zákona bude dosaženo, budou-li k řízení zkrácenému zváni sousedé bezprostřední, totiž takoví, kteří by mohli proti uskutečnění projektu zakročiti cestou soukromoprávní. Straně neprávem k jednání připuštěné může také v řízení odvolacím další účastenství býti zabráněno.

Pro Moravu ztrácí otázka tato na významu potud, že tu jest živnostenský úřad zároveň úřadem stavebním pro stavby živnostenské a dle stavebního řádu jest sousedy tak jako tak zváti. Pokud se na Moravě nejedná o stavby, nýbrž jen

o schválení zařízení (postavení motorů, nových strojů a zařízení ve stavbách jich schválených), jest se ovšem hořejší zásadou řídití.

Článek 5.

Ochrana zájmů veřejných.

a) Právní zásady.

Živnostenský úřad, háje zájmy sousedů, hájí tím, jak již řečeno, zájmy veřejné. Kromě toho však jest ještě jiné pole veřejných zájmů, k jichž hájení jest živnostenský úřad povolán.

Dle § 364 všeob. zák. obč. jest totiž vlastník a tedy také majitel živnostenské provozovny oprávněn svoje vlastnictví a tedy také svoji provozovnu dle libovůle používati, pokud svým jednáním nezasahuje do práv osob třetích a pokud nepřekročuje omezení předepsaných v zákonech k udržení a podpoře všeobecného blaha. Takové zákony tu skutečně jsou a jest úřad nejen oprávněn, nýbrž i povinen jich šetřiti. Sem patří jmenovitě stavební řády, které obsahují předpisy o nepřípustnosti živnostenských provozoven v zastavených obvodech, o stavební čáře, o úrovni, přípustné výšce objektů, o způsobu ohnišť, o ohnivzdorné krytbě, o zařízení záchodů a kanalisace, o zřizování chodníků, jsou tu dále zákony o zřizování a udržování silnic, zákony železniční, vodní, předpisy požární policie a jiné speciální, pro jednotlivé druhy podniků vydané předpisy, jako na příklad zákon ze dne 7. července 1871, č. 112 ř. z., a min. nařízení z 1. října 1875, č. 130 ř. z., o stavbě a používání parních kotlů. Jest tu dále na příklad zákon o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích ze dne 6. srpna 1909, č. 177 ř. z., na jehož základě byla v některých zemích vydána zvěrolékařsko-policejní omezení ohledně obchodních stájí dobytčích. Tak bylo vyhláškou moravského místodržitelství ze dne 26. prosince 1913, č. XI—3237, zakázáno zřizovati obchodní stáje pro hovězí užitkový dobytek ve dvorech, kde jest řeznictví, jatky na drobný dobytek, koželužna, větší počet paznehtníků, prodejna prasat, prádelna střev, skladiště zvířecích surovin, klišárna nebo jiný podobný podnik. Všech předpisů těchto musí úřad živnostenský, schvaluje živnostenské provozovny, šetřiti.

V § 26 ž. ř. konečně jest živnostenskému úřadu svěřena

ochrana kostelů, škol, nemocnic a jiných veřejných ústavů a budov. Za takové ústavy jest zajisté považovati státní telegrafní a telefonní vedení a za budovy, používající této ochrany, jmenovitě kasárny, vojenské letiště a zajisté také budovy, určené k dočasnému pobytu presidenta republiky.

Také vozbu v ulicích a po cestách s provozovnou sousedících dlužno dle § 26 chrániti před poruchami a ohrožováním, jež by závod mohl způsobiti (B. 2098 A/1903, výnos min. obch. z 6. května 1907, č. 32.600).

b) Zástupci zájmů veřejných.

Při schvalování živnostenských provozoven zastupuje veřejné zájmy živnostenský úřad, a to z povinnosti úřední. Živnostenské úřady jsou každého času a bez ohledu na pořad instanční oprávněny a povinny zakročiti na ochranu veřejných zájmů.

Veřejnými zájmy jsou v první řadě zájmy státní, ale také zájmy obecní a konečně, jak v článku předchozím vyloženo, i jisté soukromé zájmy sousedů, jichž ochrana jest § 25 živnostenským úřadům svěřena.

Zájmy obecní zastupuje v první řadě obec. Byl o tom dlouhou dobu spor, v jaké vlastnosti obec tyto místní zájmy zastupuje, zdali totiž jako úřad nebo jako strana. Otázka tato stane se důležitou v případě, když zájmy státní odporují obecním zájmům místním, na příklad, když založení nějakého závodu v zájmu státním důležitého by ohrožovalo nejživotnější zájmy některého místa léčebného. Jako úřad by mohla obec v podobném případě živnostenský úřad následkem znalostí místních poměrů jen informovati a podporovati a ovšem úřad živnostenský by nebyl vázán jejími návrhy.

Spor ten jest vyvolán tou okolností, že v § 25, který chrání sousedstvo, a v § 26, který chrání veřejné ústavy a dělnictvo před škodlivými účinky živnostenských provozoven, není zmínky o ochraně zájmů obce, ačkoliv v § 29 se pozvání obce nařizuje a v § 32 obecní zájmy chrání. Mohlať totiž obec v § 25 zcela dobře býti uvedena, když jest uvedena v § 32, který jedná jen o změnách provozoven.

Sporná tato otázka byla správním soudem rozhodnuta v tom smyslu, že obec jest v řízení o schvalování provozoven živnostenských plnoprávnou stranou, která má právo činiti

námítky a proti jich zamítnutí podati odvolání na vyšší úřad (B. 6010 A/1908).

Správní soud odůvodnil toto stanovisko takto :

§ 29 ž. ř. stanoví, že úřady mají zamýšlený podnik oznámiti jak vyhláškou v obci, tak zvláštním vyrozuměním obecního představenstva a známých sousedů, a § 32 klade důraz na to, zda zamýšlená změna nebo rozšíření závodu nepřivodí pro sousedy nebo obec vůbec nových nebo větších škod, nebezpečí neb nepřiležitostí, než jaké jsou spojeny s dosavadním závodem. Z těchto míst zákona vyplývá nade vší pochybnost, že zákon při projednávání a posuzování otázek v těchto případech se vyskytujících vykázal obci zvláštní postavení, které se s postavením soukromého souseda nekryje, tedy postavení, které se nedá odvozovati ze vztahu obce jako představitelky majetkového práva, nýbrž z její úlohy jako zástupce zájmů obyvateľstva.

Jak živnostenské úřady, tak obce, hájí veřejné zájmy, jejich úkoly však se nekryjí a tedy se navzájem nevylučují. Kdežto živnostenské úřady mají nejprve před očima veřejné zájmy přes hranice obce sahající, jest obec zaujata poměry místními, na příklad aby obci byla zachována vlastnost místa léčebního, aby se zastavení území obce přiměřeně utvářilo, aby veřejná doprava nebyla rušena atd. Sousedé jsou legitimováni zastupovati své osobní, nikoliv však také takové zájmy, které se týkají celé veřejnosti. Veřejný zájem sahá dále než soubor zájmů jednotlivých sousedů, není tedy jejich pouhým shrnutím. Proto jest obec povolána zastupovati veřejné místní zájmy, pokud je jednotlivý soused nemůže k platnosti přivésti (B. 354 A/1901, 541 A/1901, 648 A/1901, 1107 A/1902, 1746 A/1903, 2776 A/1904).

Těmito rozhodnutími jest sporná otázka rozřešena pouze v řízení ediktálním, ale není pochyby o tom, že i v řízení zkráceném obci postavení strany přísluší, podobně jako sousedům bezprostředním, jak v článku 4., odst. b), tohoto díla bylo dovozeno.

Je-li obec majitelkou pozemků, které sousedí se zamýšleným podnikem, jest ovšem kromě toho stranou jako každý jiný soused.

Vyšším samosprávným tělesům, jako okresům nebo zemím, jakožto vzdáleným místních zájmů, nepřísluší nějaký vliv na průběh schvalovacího řízení.

Správcové veřejných ústavů jmenovaných v § 26 jsou oprávněni uplatňovati veřejné zájmy s trváním těchto ústavů spojené, i když zastupují státní ústavy — vojenské letiště (B. 10.111 A/1914).

Přípustnost provozovny z důvodů zdravotních, bezpečnostních a jiných veřejných zkoumá však úřad živnostenský, byť i jinak i jiným úřadům hájení těchto zájmů příslušelo. Tak zkoumá úřad živnostenský přípustnost přepnutí veřejné cesty elektrickým vedením a nikoliv úřad silniční nebo cestní (B. 10.844 A/1915).

Článek 6.

Ochrana dělnictva.

a) Právní zásady.

V dobách dřívějších nestaral se stát zvláště o ochranu dělnictva a volal podnikatele k zodpovědnosti jen, když nastal úraz dělníka, a to ještě pokud tu byly předpoklady § 335 neb 431 trestního zákona. Kromě těchto ustanovení obsahuje trestní zákon ovšem ještě jiná trestní ustanovení mající za účel ochranu dělníka, jako § 370 ohledně živností používajících jedů a § 383 ohledně povinnosti stavitelů při stavbě lešení a budov.

Teprve novelou k živnostenskému řádu z 18. března 1885, č. 22 ř. z. (§ 74 ž. ř.), uzákoněna byla povinnost podnikatele, který zaměstnává dělníky v provozovací místnosti, že musí tyto místnosti, stroje a náčiní tak opatřiti, aby dělník, šetře při práci dostatečné obezřetnosti, nebyl vydán snadno tělesnému poškození.

Předpis tento byl rázu povšechného, hranice povinnosti zaměstnavatelovy nebyly blíže vymezeny a to mělo za následek, že jak zaměstnavatel, tak i úřední orgány na provádění tohoto zákona dozírající se při výkladu zákona často rozcházel. Proto bylo vydáno ministerské nařízení ze dne 22. listopadu 1905, č. 176 ř. z., které obsahuje pokyny úředním orgánům (živnostenským inspektorům).

Brzy ale pocítovala se nutnost, aby pro určité, zvláště nebezpečné živnosti byly vydány ještě zvláštní předpisy, kterými by byly podnikatelé přímo vázáni. Sem z nich spadají:

1. min. nař. z 29. května 1908, č. 116 ř. z., ohledně provozování lomů, dobývání hlíny, písku a šterku:

2. min. nař. z 15. července 1908, č. 165 ř. z., ohledně zacházení s celuloidem ;

3. min. nař. z 22. srpna 1911, č. 169 ř. z., ohledně knih a kamenotiskáren a podniků knihařských ;

4. min. nař. z 22. srpna 1911, č. 172 ř. z., ohledně cukrovaru ;

5. min. nař. z 25. září 1911, č. 199 ř. z., ohledně výroby papírů.

Než záhy pocitováno, že základní předpis § 74 ž. ř. jest obsahem příliš úzký, neboť se obmezoval hlavně na provoznu a její vnitřní strojové zařízení. Proto byl tento předpis znovu přepracován a rozšířen a zákonem ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., vyhlášen. (Soušek : Státní péče o bezpečnost námezdní práce, str. 37.)

§ 74, odst. 1., tohoto zákona stanoví nejprve všeobecně povinnost majitele živnosti, svým nákladem učiniti všechna zdravotní opatření a zříditi a udržovati všechna jinaká zařízení, kterých při provozování jeho živnosti vzhledem k její povaze nebo způsobu provozovací místnosti je třeba na ochranu života a zdraví dělníků pomocných.

Odst. 2. a 3. tohoto paragrafu pak vypočítává zevrubněji, která opatření jeví se hlavně nutná co do zařízení strojů a pracovních místností. Jest zřejmo, že výpočet tento jest jen demonstrativní a že úřad může žádati i jiná opatření, která dle okolností se jeví nutná. Úřad může tedy žádati nejen zvláštní výzbroj strojů, ale také i dělníků, na příklad ochrannými brejlemi a rukavicemi, šaty, respiratory, asbestovými zástěrami, může žádati přiměřené zařízení vchodů a východů z pracovních místností (dveří, východy z nouze, průchody v pracovních místnostech, schody atd.). Na základě povinnosti udržovati pracovní místnosti čisté a prachu prosté může úřad žádati čištění pracovního materiálu (hadrů, štětín, vlasů) ještě před dopravením do pracovní místnosti, dodání náčiní pro mytí nebo zařízení lázní, opatření schránek pro uschování šatů. K povinnostem majitele živnosti náleží zajisté též povinnost, opatřiti dělníkům pracujícím za drsného počasí pod širým nebem ochranné chaty a dále povinnost postarati se o neškodné odstraňování lidských výkalů.

Pokud se tkne povinností k opatření pitné vody, různí se názory. Kdežto správní soud (B. 11.393/1898) stál na stanovisku, že tato povinnost se nedá majiteli živnosti uložit

na základě tohoto zákona, nýbrž jen řádu stavebního, pojata byla přece povinnost ta do min. nařízení ze dne 22. listopadu 1905, č. 176 ř. z., kterým se provádí § 74 novely z roku 1885.

Odst. 4. téhož paragrafu ukládá majitelům živností povinnosti ohledně způsobilosti bytů, pakli svým dělníkům byty poskytují; povinnost k opatření zdravé pitné a užitkové vody, pokud to poměry místní připouštějí, jest tu již výslovně nařízena. Byty pomocnému dělnictvu poskytnuté musí býti bezpečné a zdravé. Již z toho plyne, že používání místností pracovních nebo obchodních ke spaní jest vyloučeno (B. 12.610/1899, 14.899/1900, 14.900/1900). Používání pracovních místností k obýváním jinými osobami nespadá pod ustanovení živnostenského, nýbrž stavebních řádů.

V odst. 5. téhož paragrafu jest konečně majiteli živnosti uložena povinnost, aby při zaměstnání pomocných pracovníků až do dokonání 18. roku a žen a dívek vůbec měl zřetel k mravnosti, jehož vyžaduje věk nebo pohlaví. Na základě tohoto ustanovení může úřad naříditi vyloučení těchto osob od jistých těžkých prací a zařízení záchodů oddělených dle pohlaví.

Dle odst. 1. § 74a) jest ministr obchodu zmocněn, vydati prováděcí nařízení k tomuto zákonu, a to jak všeobecné předpisy, tak zvláštní předpisy pro jednotlivé druhy živnosti. V těchto předpisech mohou majitelé živnosti býti zavázáni, aby pomocné dělníky dali podrobiti občasně lékařské prohlídce. Prováděcí nařízení dosud vydána nebyla.

V odst. 2. téhož paragrafu upravena jest otázka, jak dalece lze použití ustanovení tohoto zákona na závody již schválené. Tím byla uzákoněna zásada, správním soudem v mnohých nálezech hájena a v mnohých nařízeních vyslovená.

Předpisy zákona a na základě jeho vydaná prováděcí nařízení vztahují se na závody již schválené toliko potud, pokud tím podmíněné změny závodu mohou býti provedeny bez újmy práv konsensem nabytých, leč by šlo o odstranění závad patrně ohrožujících život nebo zdraví dělníků nebo že by požadované věci mohly býti provedeny bez nepoměrného nákladu a bez větší poruchy provozu. V praxi bude ovšem o výklad „závad patrně ohrožujících“ a „bez nepoměrného nákladu“ pravděpodobně spor.

Předpisy tohoto zákona vztahují se na všechny závody bez ohledu na to, zdali se živnost provozuje v místnostech pro-

vozovacích podléhajících oznámení nebo provozovních podléhajících schválení. Také zásada v odst. 2. § 74 a) stanovená vztahuje se na oba tyto druhy provozu, jak zákon výslovně uvádí.

Zákon z 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., však obsahuje ještě některé jiné novoty.

§ 74 b) nařizuje dáti přiměřenou lhůtu ku provedení opatření zákonem žádaných.

§ 74 c) připouští vydání určitých pravidel také zaměstnancům a podrobuje jejich neuposlechnutí trestní sankci, případ to prvý, kde zaměstnanec může úřadem živnostenským býti trestán pokutou neb vězením.

§ 74 d) zmocňuje ministerstvo obchodu k vydání nařízení ohledně denní pracovní doby a přestávky pro jednotlivé živnostenské úkony i ohledně označení strojů, které smějí býti z ciziny dováženy toliko s přiměřenými ochrannými úpravami. Prováděcí nařízení v těchto směrech dosud nebyla vydána.

Kromě zákona tohoto a různých nařízení na základě již dřívějšího § 74 ž. ř. vydaných ovšem jsou i v jiných zákonech obsaženy předpisy na ochranu dělníkovu. Jsou to jmenovitě stavební řády (výška a poloha podzemních dílen, počet a velikost nouzových schodů, zařízení kotelen, záchodů atd.). Ministerské nařízení z 1. října 1875, č. 130 ř. z., obsahuje předpisy o výzbroji parních kotlů, min. nař. ze 14. září 1912, č. 185 ř. z., o výzbroji přístrojů na výrobu acetylénu, kromě toho požární řády obsahují předpisy o zařízeních hasicích. Pokud se tyto předpisy vztahují na živnostenské provozovny, spadají ovšem do působnosti živnostenských úřadů.

Jest nyní otázka, jakou právní povahu mají různé tyto zvláštní předpisy. Povaha jejich jest různá. Min. nařízení z 23. listopadu 1905, č. 176 ř. z., není nařízením zavazujícím strany, nýbrž vnitřním normativním předpisem pro podřízené úřady. Úřad může v konkrétním případě po slyšení znaleců od jednotlivých jeho předpisů upustiti nebo i více, než tam předešlo, žádati (B. 8914 A/1912).

Stejnou právní povahu má výnos min. obchodu ze dne 2. prosince 1903, č. 33.991, kterým byl upraven postup při schvalování stanic se stroji s nassávaným plynem nebo výnosy min. veřejných prací z 30. března 1921, č. 14.880/XVIII, a z 26. ledna 1923, č. 45.464/XVIII, kterými byly schváleny bezpečnostní předpisy elektrotechnického svazu československého v Praze.

Zcela jiný jest charakter ostatních nařízení, vydaných k § 74 ž. ř. a ostatních jiných sem spadajících zákonů a nařízení vůbec. Tato nařízení a zákony obracejí se svými rozkazy a zákazy na strany a žádají okamžité jich uposlechnutí bez předchozího napomenutí neb rozhodnutí úřadu. Úloha úřadů spočívá v dohledu nad plněním předpisů. (Soušek : Státní péče o bezpečnost námezdní práce, str. 45.) Zakazuje-li stavební řád postavení parního kotle pod pracovními místnostmi nebo zakazuje-li používati kotelny za pracovní místnost, nelze od tohoto zákazu za žádných okolností upustiti a konsens proti tomuto zákazu znějící nemůže nikdy nabyti právní moci (B. 4472 A/1906).

Předpisy úřady správními na základě § 74 ž. ř. vydané nejsou ničím jiným než autoritativním vymezením rozsahu povinné péče, již každý zaměstnavatel jest povinen v rámci ustanovení § 335 tr. z. z vlastního podnětu vynaložiti. Takové předpisy tedy neznamenají nového zatížení podnikatele, nýbrž vyjadřují pouze určitěji jeho povinnost, jsoucí tu již dle jiného zákona. Předpisy ty naopak mají tu výhodu, že, když jim podnikatel zavčas úplně vyhoví, nemůže v případě úrazu nebo poškození osob u něho zaměstnaných brán býti k zodpovědnosti ani na základě zákona trestního ani k náhradě škody cestou civilní (Soušek : Státní péče o bezpečnost námezdní práce, str. 38).

Opomenul-li však podnikatel tato opatření učiniti, propadá nejprve trestu dle § 131 ž. ř., došlo-li k úrazu, kromě toho trestu dle § 335 tr. zákona a ovšem ručí také dle práva civilního za škodu dělníkovi způsobenou opomenutím ochranných opatření. Okolnost, že podnikatel splnil všechna opatření, nařízená mu konsensem, ho zodpovědnosti dle zákona trestního nezbavuje, poněvadž konsensem není vyčerpáno použití § 74 ž. ř.

Povinnost podnikatele jest trvalá a osobní a nedá se snad přesunouti na pomocné pracovníky nebo smlouvou vyloučiti.

b) Zástupcové zájmů dělnictva.

K zastupování zájmů ochrany dělnictva jest povolán živnostenský úřad dle § 26 ž. ř. Aby však tyto zájmy byly co nejúčinněji chráněny, ustanoveni byli zákonem ze dne 13. června 1883, č. 117 ř. z., zvláštní dozorčí orgány,

tak zvaní živnostenští inspektoři, kteří jsou povoláni, aby při schvalování živnostenských provozoven podporovali a kontrolovali úřady živnostenské. Za tím účelem mohou živnostenští inspektoři, kteří mají ke každému jednání o schvalování živnostenských provozoven býti zváni, v rámci svého oboru působnosti činiti návrhy, jež musí úřady živnostenské za všech okolností z k o u š e t i. (Výn. min. obch. z 14. prosince 1906, č. 24.061.) Živnostenský úřad není však své vlastní úlohy zproštěn, nýbrž má, bera zřetel k návrhům živnostenského inspektora, samostatně potřebná opatření učiniti. Proti n e d b á n í n á v r h u živnostenského inspektora má tento právo podati v zákonité lhůtě odpor k úřadu vyššímu. Proti jinakým opatřením živnostenského úřadu však mu toto právo nepřísluší.

Sousedé nejsou oprávněni činiti námitky z důvodu ochrany dělnictva (Nejv. spr. soud z 26. ledna 1922, č. 15.901, Sb. rozh. č. 1139).

Zákonem ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb. z. a nař., o z á v o d n í c h v ý b o r e c h bylo přiznáno těmto výborům právo dozíratí, aby zachovávána byla zákonná ustanovení o ochraně zaměstnanců, zejména pokud se týče ochrany proti úrazům, zdravotních opatření v závodě, upozorňovati správu závodu na shledané nedostatky a dovolávati se příslušných ostatních úřadů dozorčích, zúčastniti se také jedním členem k tomu určeným všech s tím souvisejících šetření a komisionelních řízení, konaných úředními orgány dohlédacími v závodě. Tímto zákonem přiznáno tedy závodním výborům právo zastupovati zájmy ochrany dělnictva i při schvalování živnostenských provozoven a činiti návrhy. Nebylo však tímto zákonem přiznáno postavení stran, proti případnému nepozvání k jednání neb nerespektování jejich návrhů nemají práva si stěžovati u úřadu živnostenského, nýbrž jen u rozhodčí komise.

Článek 7.

Živnostenské úřady a obor jejich působnosti.

Ke schválení živnostenských provozoven povolány jsou dle §§ 141 až 143 ž. ř. úřady živnostenské v pořadu instančním. Úřadem živnostenským první stolice jest okresní správa politická, v městech samosprávných městská rada dle obsahu statutu, a to i pro své vlastní provozovny (B. 1208 A/1902). Dle § 85 statutu města Brna svěřeno jest obstarávání

přeneseného oboru působnosti, ke kterému i živnostenské záležitosti patří, městské radě pod vrchním vedením starosty, který není vázán na usnesení městské rady a může v případech nutných nebo, považuje-li to za účelné, svěřiti záležitosti přeneseného oboru působnosti některému členu městské rady nebo je sám vyřídit. Dle statutu města Olomouce, změněného zákonem ze dne 22. března 1920, č. 190 Sb. z. a nař., vykonává přenesenou působnost obce za předsednictví starosty sbor složený z obou náměstků a těch magistrátních úředníků, kteří vyhovují § 61 statutu.

Při závodech, které se rozprostírají do více okresů téže země, jest dle § 142 ž. ř. příslušným úřadem živnostenským zemská správa politická, při závodech, rozprostírajících se do více zemí, dle § 143 ž. ř. ministerstvo obchodu.

Případy, kde se závod rozprostírá do více okresů nebo zemí, jsou celkem řídké; nejčastěji jest tomu tak při elektrickém vedení a průmyslových vlečkách. Pokud se tkne jmenovitě elektrických vedení, obcházejí elektrárenské podniky kompetenci vyšších úřadů tím, že rozdělí projekt dle politických okresů a žádají za schválení u příslušných okresních politických správ. Postup tento jest nesprávný a příslušný úřad vyšší jest oprávněn konsensy, vydané jednotlivými okresními správami politickými na základě § 146, odst. 4. ž. ř., zrušiti.

Pochybnost o kompetenci může nastati v případě, kde vedení elektrické, rozprostírající se do několika okresů nebo zemí bylo již kompetentním vyšším úřadem schváleno, avšak podnikatel žádá za schválení rozšíření, které však leží již jen v jednom politickém okrese. Pochybnost může spočívat v tom, zda ke schválení tohoto rozšíření jest kompetentním živnostenský úřad I. stolice, v jehož okrese rozšíření má býti provedeno, či onen vyšší úřad, který schválil původní projekty.

Může ovšem nastati také případ opačný.

Rozřešení této pochybnosti závisí od rozřešení otázky, zda rozšíření vedení dlužno považovati za změnu dle § 32 ž. ř., či za podnik samostatný. Pro změnu dle § 32 ž. ř. by mluvila okolnost, že rozšířené vedení, jsouc napájeno z jedné centrály, tvoří příslušenství centrály a samostatně nemůže existovati, pro podnik samostatný zase

okolnost, že schváliti jest vedení, nikoliv odběr proudu, že otázka, odkud se proud odebírá, nepadá na váhu. Kloníme se k názoru poslednímu. Té okolnosti, že pak budou elektrická vedení, která byla schválena různými instancemi, nedá se v žádném případě vyhnouti. Nehledě k těmto výjimečným případům, jest zemská správa politická instancí druhou a ministerstvo obchodu instancí třetí.

Věcně i místně příslušný úřad vyšší nemůže delegovati ku provedení řízení a vydání rozhodnutí úřad nižší, poněvadž v řádě živnostenském k delegaci takové není žádného zmocnění. —

Působnost živnostenských úřadů vztahuje se pouze na závody, které spadají pod předpisy živnostenského řádu. Dlužno tedy před každým jednáním, má-li býti vyvarována jeho neplatnost, vždy zevrubně vyšetřiti, zda dotyčná provozovna jest určena ku provozování nějaké živnosti. Nestačí tedy spokojiti se žádostí podnikatele o schválení provozovny, poněvadž ne každý podnikatel zná tak předpisy živnostenského řádu, aby mohl posouditi, jedná-li se o živnost. Tak na příklad podniky, které následkem své souvislosti s polním nebo lesním hospodářstvím zabývají se zpracováním vlastní úrody anebo tvoří vedlejší zaměstnání, jako: lihovary (B. 8013/1894, 9376/1896), cihelny (B. 5498/1894), kamenolomy (B. 3820/1887), vápenky, pily (B. 9308/1896) atd., které tedy dle článku V. uvozovacího patentu jsou z platnosti živnostenského řádu vyňaty, vymykají se působnosti úřadů živnostenských.

Výnosem ze dne 14. dubna 1922, č. 13.857, prohlásilo ministerstvo obchodu, že jestliže velkostatky zaměstnávají osoby, určené k výkonům kovářským a podkovářským pro potřebu velkostatku, provozují tyto osoby živnost ve smyslu řádu živnostenského. Okolnost, že osoby ty pracují pouze pro velkostatek, jest vedlejší, neboť jest to jen soukromoprávní omezení jejich přirozené svobody pracovati pro každého. V důsledku toho podléhají také jejich provozovny předpisům III. hlavy ž. ř. Výnosem pak z 18. července 1922, č. 31.892, prohlásilo ministerstvo obchodu, že toto stanovisko jest uplatniti i na jiné řemeslníky při velkostatech. Proti tomuto stanovisku dá se uvésti toto: Předně jest jasno, že velkostatky, dávajíce svým personálem prováděti práce kovářské, podkovářské, stolářské atd., neprovozují živnosti a tedy se stanoviska velkostatků nelze o potřebě schválení kovárny mluvíti. Mohlo by jen býti

sporno, zda se stanoviska zaměstnance velkostatku lze mluvit o živnosti a tedy o povinnosti dáti si provozovnu schváliti. Jest jisto, že jest možný případ, aby samostatný mistr kovářský nebo i kovářský pomocník si najal kovárnu velkostatku a uzavřel s velkostatkem smlouvu na práci jen pro velkostatek; v tom případě není pochybnosti o tom, že takový mistr provozuje živnost; neboť jeho závazek, pracovati jen pro velkostatek, jest povahy soukromoprávní a také jest jisto, že provozovna jeho podléhá schválení živnostenského úřadu. Přijme-li však velkostatek dělníka za zpředu stanovenou mzdu (deputát), propůjčí mu svou kovárnu, dodá mu svůj materiál, nelze o provozování živnosti se strany tohoto dělníka mluvit; neboť tu chybí jedna ze základních složek pojmu živnosti, totiž samostatnost, ježto takový zřízenec nepracuje na účet svůj¹⁾.

Do kompetence živnostenských úřadů spadá schvalování provozoven pro zužitkování nějakého patentu dle § 17 patentního zákona z 11. ledna 1897, č. 30 ř. z., ač vykonávání patentu nespadá pod předpisy živnost. řádu, dále schvalování provozoven k vykonávání živnosti radikované (výroba piva a kořalky) (B. 5175/1890), ačkoliv nabývání radikovaných práv není upraveno předpisy řádu živnostenského, avšak vykonávání jich předpisům živnostenského řádu podléhá. Doprava osob poštovním erárem provozovaná byla uznána správním soudem za živnost (B. 3719 A/1905), následkem čehož podléhají stáje pro poštovní koně úřednímu schválení. Veřejné jatky obecní i společenstevní (t. j. náležející živnostenskému, nikoliv jinému společenstvu) mohou býti buď podniky živnostenskými nebo veřejnými ústavy zdravotními, dle toho, bylo-li nucené porážení (jateční nucenost) zavedeno pouze pro živnostenské nebo také pro soukromé porážení. V případě posledním vymykají se takové jatky posuzování dle předpisů živnost. řádu (B. 3952/1888, 13.309/1899).

Schvalovati zařízení k čištění odpadkových vod závodů živnostenských do veřejných vod odváděných spadá do kompetence jak úřadů živnostenských tak vodoprávních. Do kompetence úřadů živnostenských spadá toto schvalování s hlediska zamezení znečišťování půdy nedo-

¹⁾ Tento názor vyslovil ostatek nejvyšší správní soud ve svém tou dobou ještě ve „Sbirce“ neuveřejněném nálezu č. 14.886/1924.

statečnými jámkami usazovacími a kanály, do kompetence úřadů vodoprávních s hlediska zamezení znečišťování veřejné vody (B. 6946/1892, 8384/1895). Zkoumání přípustnosti prosakovacích jímek přísluší výhradně úřadům živnostenským.

Do kompetence úřadů živnostenských nespadá schvalování stavby dělnických domků při průmyslových podnicích; k povolení této stavby jsou příslušny samosprávné úřady stavební. Praxe ovšem se vyvinula tak, že v případě, kde se dělnické domky nalézají v souvislosti s průmyslovým podnikem, jmenovitě i na ohraženém továrním dvoře, byly schvalovány úřadem živnostenským. Praxe ta však neodpovídá zákonu, neboť dělnické domky nejsou živnostenskými provozovny, podobně ne jako kanceláře a byty továrních úředníků. Na této skutečnosti ničeho nemění okolnost, že domky dělnické jsou podrobeny doзору živnostenského inspektora. Týž, shledá-li závady, může učiniti oznámení jen úřadu stavebnímu, případně bytovému, kterýžto úřad jest jedině oprávněn a povinen o odstranění závad se postarati.

Dle min. nařízení ze dne 23. ledna 1901, č. 12 ř. z., schvaluje živnostenský úřad závody na dobývání a zpracování minerálních olejů (§ 11). Dle §§ 18 a 20 tohoto nařízení schvaluje živnostenský úřad také skladiště těchto olejů pro množství větší než 20.000 kg olejů druhé třídy (na příklad petrolej) a pro množství větší než 1000 kg olejů první třídy (na př. benzin). Tu však jest rozeznávati, zda skladiště jest příslušenstvím podniku živnostenského, neboť jinak není pro kompetenci úřadu živnostenského právního podkladu a jednání provedou úřady politické nikoliv ve své vlastnosti jako úřady živnostenské. Okolnost tato nabývá důležitosti ovšem až při rozhodování instancí vyšších.

Pokud se tkne skladišť lihu, nebylo dosud žádného normativního předpisu vydáno; praxe používá analogie nařízení pro minerální oleje, avšak neprávem.

Článek 8.

Konkurence úřadů živnostenských s úřady jinými.

Již z předchozího článku vychází, že úřadům živnostenským konkurují při schvalování živnostenských provozoven také úřady jiné.

Pokud se tkne úřadů vodoprávních, jsou tyto ovšem v první instanci zpravidla totožnými s úřady živnostenskými, ale ne vždy. Mohou totiž nastati případy, kde vodoprávním úřadem jest úřad vyšší, totiž při splavných vodách veřejných zemská správa politická, nebo naopak živnostenským úřadem může býti úřad vyšší, úřadem vodoprávním úřad I. stolice. Pokud se tohoto druhého případu týče, může nastati tehdy, jestliže dílo vodní zasahuje do dvou okresů téže země. Dle zákona vodního totiž jest kompetence v tomto případě jinak upravena než dle živnostenského řádu. Dle řádu živnostenského, sahá-li závod do dvou okresů téže země, jest, jak nahoře již řečeno, kompetentní zemská správa politická, dle zákona vodního však ten úřad okresní, v jehož obvodě leží závod hlavní. (§ 76 mor. zák. vod.) Tedy na příklad zřízení elektrické hydrocentrály, jejíž vedení přesahuje do dvou okresů téže země, schvaluje po stránce živnostenské zemská správa politická, po stránce vodoprávní okresní správa politická, v jejímž obvodu leží dílo vodní. Podobně může nastat konkurence mezi úřady vyššími, totiž mezi zemskou správou politickou jako úřadem vodním a ministerstvem obchodu jako úřadem živnostenským.

Úřadům živnostenským mohou dále konkurovati úřady horní. Při podnicích horních podléhají dle článku V., odst. 6., uvozovacího patentu k živnostenskému řádu a dle § 133 všeobecného horního zákona horním úřadům jen ony závody, které jsou odvislé od koncese horního úřadu, t. j. které slouží dobývání a prvnímu zpracování vyhrazených nerostů, naproti tomu všechny podniky, které mají za účel další zpracování dobytých nerostů, jako na příklad: vysoké pece, Martinské hutě, továrny na zinkovou bělobu (B. 9407/1896) atd. posuzují úřady živnostenské dle předpisů řádu živnostenského. Než i na zařizování horních závodů na povrchu se nalézajících jest politickým úřadům, které jsou zároveň úřady živnostenskými, vyhrazen podstatný vliv, jelikož jsou dle § 133 všeob. zák. hor. ke schvalování těchto závodů dle analogie živnostenskoprávního konsensu povolány (B. 10.434/1897, 11.402/1898, 11.434/1898, 11.793/1898). Prováděti předpisy stavební při těchto závodech spadá dle nálezu správního soudu (B. 3474 A/1905) do působnosti úřadů stavebních. Proti tomuto názoru však lze uvést mnohé pochybnosti

Při schvalování živnostenských provozoven padají dále v úvahu úřady železniční. Stavebním úřadem železničním

jest dle nynějšího stavu u drah státních příslušné ředitelství, u drah soukromých ministerstvo železnic (na místě bývalé generální inspekce rakouských státních drah).

Dohled ve stavebním a bezpečnostním směru nad podniky železničními a jejich pomocnými závody, pokud poslední slouží výhradně účelům železničním, jako na příklad: elektrárny, správkářské dílny, výroby olejového plynu (B. 426 A/1901, 830 A/1902, 831 A/1902, 2450 A/1904), jámy pískové atd. přísluší vésti úřadům železničním. Ministerským nařízením ze dne 10. září 1912, č. 185 ř. z., byla také přiznána úřadům železničním kompetence ke schvalování zařízení na osvětlování acetylénem, ležících v obvodu železničním (§ 54).

Ohledně smíšených závodů, které slouží jak účelům železničním, tak živnostenským, byly normálním výnosem min. vnitra ze dne 27. září 1905, č. 32.898 ex 1901, upraveny hranice kompetenční mezi úřady živnostenskými a železničními takto:

1. Slouží-li elektrárna, nacházející se ve vlastnictví nějakeho železničního podniku, výhradně účelům této železnice, tedy dlužno ji bez ohledu na to, zdali stojí na pozemku železničním čili nic, považovati za pomocný ústav železniční a ona spadá do výhradní kompetence úřadů železničních.

2. Naproti tomu, neslouží-li elektrárna náležející železnici výhradně jejím účelům, tedy podléhají takové závody zásadně kompetenci úřadů živnostenských, a to až po ono místo, u něhož se odštěpují vedení, sloužící výhradně účelům železničním. Za počátek těchto vedení považuje se deska rozváděcí (ústřední vypínač, automat). Počínajíc touto hranicí nastupuje ve příčině vedení určených výhradně k účelům železničním kompetence úřadů železničních.

3. Jestliže elektrárna, pracující sice výhradně pro železnici, této poslednější nepřináležejí, tedy je to podnik živnostenský a jako takový spadá do kompetence úřadů živnostenských, a to rovněž až po onu hranici, která jest vyznačena v bodě 2.

Shledají-li úřady železniční při poslednějších dvou druzích závodů potřebným, aby vykonávaly dále sahající vliv na způsob výroby nebo vedení elektrického proudu, jest jim jejich příkazy řídit k podniku železničnímu, jehož věcí jest, aby si schválení živnostenských úřadů k jejich provádění snad potřebné vy-mohl, pokud se týče samostatného kontrahenta elektřinu do-dávajícího k tomu smlouvou zavázal.

Se železničními úřady mají dále živnostenské úřady co činiti, jedná-li se o stavbu v tak zvaném požárním obvodu dráhy. V tom směru uvádí se z vynosu min. obchodu z 12. ledna 1909, č. 22.329 ex 1908, toto (ve výtahu):

„Dle dosud platného dekretu dvorní kanceláře z 28. prosince 1843, č. 40.114, Sb. prov. zák., svazek 17, č. 137, považuje se za obvod požární území po obou stranách dráhy do vzdálenosti 56·9 m od koruny dráhy. Korunou dráhy jest myšlená čára, která povstane průsekem prodloužené plochy náspu spodní stavby s rovinou, vedenou vrchní plochou kolejí, v nádražích pak nejzazší hrana tělesa staničního, počítaje v to i místa před stanicí.“

„Dle § 99 cis. nař. z 16. listopadu 1851, č. 1 ř. z., z roku 1852, nesmějí v okolí dráhy souseď ničeho zaříditi, čím by trvání dráhy nebo jejího příslušenství nebo pravidelné a bezpečné používání dráhy bylo ohroženo. Ke změnám terénu, kterými se má místo, kde změna se provádí, posunouti blíže k majetku dráhy, a ke stavbám v tak zvaném požárním obvodu, musí vždy býti vyžádáno povolení správy dráhy a politického úřadu. Bez svolení správy dráhy nesmí tedy v požárním obvodu dráhy býti žádná provozovna živnostenská zřízena. Toto svolení dráhy nemůže konsensem živnostenského úřadu býti nahrazeno. Dráha jest naopak oprávněna, nebylo-li na její námitky živnostenským úřadem vzato zřetel, ve vlastním oboru naříditi odstranění závadných zařízení.“

„Toto právo dráhy vztahuje se však jen na opatření ohrožující trvání a provoz dráhy, nikoliv však na její požadavky ohledně náhrady škody. Dráha totiž, odvolávajíc se na dvorní dekret ze dne 28. dubna 1848, č. 51 Sb. polit. zákonů, svazek 76, činí zpravidla svoje svolení odvislým od toho, že podnikatel se zřekne nároku náhrady škody pro případ, že by mu provozem dráhy povstala škoda a naopak, že nahradí škodu dráze, která by jí provozem podniku živnostenského povstala. Požadavek tento není žádnou námitkou z důvodů ochrany dráhy, nýbrž požadavkem záruky náhrady škody, o kterém úřady živnostenské nejsou povolány rozhodovati. Nepřijme-li podnikatel dobrovolně tuto záruku, budiž živnostenským úřadem požadavek odmítnut; poukazovati požadavek ten na pořad práva soukromého nelze, ač o něm jen cestou soukromoprávní rozhodovati lze, poněvadž se nejedná o námitku.“

Toto stanovisko ministerstva obchodu bylo ostatek po-

tvrzeno správním soudem (B. 6768 A/1909, Nejv. spr. s. 26. ledna 1921, č. 942, Sb. n. č. 684).

Jinak jest s tímto požadavkem v řízení stavebním, kde požadavek tento jest považovati za podmínku udělení svolení se strany dráhy a do konsensu, ovšem jen jako podmínku dráhy pojmouti, nepřijal-li ji podnikatel dobrovolně. Poněvadž na Moravě jsou úřady živnostenské zároveň úřady stavebními, jest podmínku tuto při udělení živnostensko-právního konsensu pro stavbu živnostenského závodu respektovati.

Nejobtížněji utváří se ohraničení kompetence úřadů živnostenských k úřadům stavebním. Dle obecního zřízení spadá provádění stavební a zdravotní policie do samostatné působnosti obce, dle § 30 ž. ř. mají úřady živnostenské rozhodovati o přípustnosti provozovny z ohledů živnostensko-policejních, mezi něž náleží bezpečnost osoby a majetku sousedů. Při schvalování závodů živnostenských jest tedy působnost úřadů stavebních omezena. Konsens živnostenský sice nepředbíhá konsensu stavebnímu, zúžuje však značně jeho obvyklé pole (B. 1417/1882, 8930/1895, 11.402/1898). Třebas tedy úřadům stavebním náleží hájení týchž zájmů, jaké mají hájiti úřady živnostenské, jest kompetence úřadů stavebních při živnostenských provozovnách v těchto směrech vyloučena.

Jako není obec povolána udíleti konsens živnostenský, tak není ani později povolána přímo zastávati ohledy požární neb zdravotní (na př. čištění továrních komínů), nýbrž může jen učiniti oznámení úřadu živnostenskému (B. 2215/1884, 3128/1886, 3793/1887, 5812/1891, 3580/1887, 6946/1892, 9359/1896, 9966/1896, 2098 A/1903). Jmenovitě není obec oprávněna zakázati zřizování průmyslových závodů v některé části obecního území. Jestliže některý stavební řád obec zmocňuje, aby pro průmyslové stavby vyhradila jednotlivé čtvrti, nelze z toho ještě vyvozovati právo, že v jiných čtvrtích může býti zřizování průmyslových staveb zakázáno. Takové opatření mohlo by se opíratí jen o pozitivní ustanovení zákona (B. 12.877/1899, 25 A/1901, 712 A/1901).

Od tohoto zákazu jest dobře rozeznávati ustanovení stavebního řádu (na př. moravského pro venkov, § 121, bod 11.), že totiž průmyslové závody, které by zdraví nebo veřejnou bezpečnost ohrožovaly, nesmějí se zřizovati uvnitř měst, městeček a uzavřených osad, neboť tento zákaz předně nemluví o určitých čtvrtích, nýbrž o vnitřku měst, městeček a osad uza-

vřených a za druhé toto ustanovení předpokládá teprve zjištění, že závod by ohrožoval zdraví nebo veřejnou bezpečnost. Dle druhého odstavce tohoto bodu pak jsou úřady živnostenské povolány tyto okolnosti zjistiti.

Dle judikatury správního soudu záleží hranice kompetence úřadů živnostenských a stavebních v tom, že živnostenským úřadům přísluší rozhodovati o otázkách živnostenské techniky a živnostenské policie, stavebním úřadům pak o stavebním provádění schváleného závodu z těch hledisk, pokud jsou ve stavebním řádě vytčena a pokud na ně již živnostenské úřady zřetele nevzaly (B. 6635/1892, 11.043/1897, 35 A/1901). V důsledku této zásady se uznává, že živnostenské úřady mají také prováděti předpisy stavebního řádu, a to takové, které jsou podmíněny jen zvláštním, živnostenskému provozování vlastním způsobem stavby (B. 9266/1896, 12.908/1899), naproti čemuž se působnost úřadů stavebních omezuje jen na ony předpisy, které se nevztahují výlučně na závody živnostenské, jako na příklad : předpisy o zachování stavební čáry, polohového plánu, o poměru zastavených a nezastavených ploch, dále v příčině používání stavebního materiálu, síly zdiva, výšky pater, trvalosti konstrukce, architektoniky, vzhledu fasády atd. (B. 3749/1887, 9266/1896, 10.883/1897, 123 A/1901).

Na Moravě jest kompetence úřadů živnostenských a stavebních zjednodušena tím, že dle § 137 mor. řádu stavebního (venkov.) ze dne 16. června 1894, č. 64 z. z., doplněného zákonem ze dne 4. srpna 1914, č. 44 z. z., a § 130 (města) zákona ze dne 16. června 1894, č. 63 z. z., doplněného zákonem ze dne 25. července 1914, č. 39 z. z., jsou úřady živnostenské povolány schvalovati živnostenské provozovny i se stanoviska řádu stavebního. Toto výjimečné ustanovení jest však přísně vykládati a nelze kompetenci úřadu rozšiřovati na jiná, s vedením stavby souvislá jednání dle stavebního řádu, na příklad na určování stavební čáry a výšky ulice (B. 3540 A/1905). Tyto otázky řešiti náleží i na Moravě samosprávným úřadům stavebním a nelze se stavbou provozovny začítí, pokud tyto otázky nebyly rozřešeny.

Ostatní stavební řády obsahují pouze ustanovení, že stavební úřady nesmějí udělití stavební konsens pro živnostenské provozovny dříve, než úřady živnostenské její přípustnost schválily (B. 6286 A/1908).

Odvolání ve věcech živnostenského konsensu na Moravě jde i co do stránky živnostensko-policejní i stavební na zemskou správu politickou a na ministerstvo obchodu. Pouze v městech Brně, Olomouci, Jihlavě a Znojmě se dle §§ 36 a 129 stavebního řádu ze dne 16. června 1894, č. 63 z. z., doplněného zákonem ze dne 25. července 1914, č. 39 z. z., odvolací instance dělí. Pokud se jedná o živnostensko-policejní stránku konsensu, jde odvolání na úřady živnostenské, pokud se tkne stavební stránky konsensu, na úřady samosprávné (městské zastupitelstvo, zemský výbor).

Kromě již zmíněných úřadů přicházejí při udělení živnostensko-policejního úřadu ještě jiné úřady dle okolností v úvahu. Jsou to úřady lesní, které udělují dle § 19 zákona lesního povolení ke zřízení živnostenské provozovny (na příklad elektrické sítě) v hájeném lese, dále úřady vojenské, které udělují dle čl. X. výnosu min. vnitřní z 21. prosince 1859, č. 10 ř. z. z roku 1860, případně dle dvorního dekretu z 28. dubna 1848, Sb. zák. pol., svazek 76, č. 51, povolení ku provádění staveb v území pevností a vojenských pracháren, konečně jest v chráněném okrsku karlovarských léčebních zříděl ke kopání, které sahá pod hladinu řečiště při stoku Teplé a Ohře, potřebí zvláštního povolení politického úřadu.

Při schvalování elektrických vedení o vysokém napětí přicházejí živnostenské úřady ve styk se státními úřady telegrafními a telefonními. Těmto úřadům není však vyhrazen přímý vliv na udělení neb odepření konsensu, nepovažují se tedy tyto úřady při řízení schvalovacím za úřad, nýbrž za strany (B. 6065 A/1908).

Z toho, co bylo dosud řečeno, plyne, že živnostenský konsens není vždy jednotným prohlášením, jímž by používání závodu v každém směru bylo kryto. Konsens živnostenský se omezuje pouze na zjištění, jak dalece jest závod se stanoviska §§ 25 a 26 ž. ř. přípustný. Přijdou-li při nějakém podniku v úvahu ještě jiné předpisy, jest věcí strany, aby si ve smyslu těchto předpisů schválení opatřila. Nebylo-li by schválení třeba jen od jednoho z těchto úřadů opatřeno, byl by konsens živnostenský bezpředmětný a mohl by dotyčný opomenutý úřad žádati, aby politický úřad užívání závodu zastavil. To jest zajisté spojeno dle okolností s nepřijemnými následky pro podnikatele, který třeba z neznalosti předpisů konsens některého úřadu si neopatřil.

Jest tedy žádoucí, aby provádění nejdůležitějších zákonů při schvalování živnostenských podniků bylo v jedné ruce spojeno. Tomuto požadavku vyhovuje předpis § 29 ž. ř., dle kterého jsou úřady živnostenské povinny, aby úřední jednání, jichž snad třeba z příčin stavební, požárové a zdravotní policie jakož i dle zákonů vodních byla vykonána co možná současně s jednáním, zda jest závod přípustný se stanoviska policie živnostenské. Úřad živnostenský jest tu vedoucím vzhledem k úřadům stavebním a vodoprávnímu. Ohledně jiných úřadů takového předpisu není. Ale praxe se vyvinula tak, že vedoucí úřad živnostenský se obrací v případě potřeby i jiných konsensů na tyto jiné úřady za sdělení jejich námitek nebo podmínek a pojmá opatření, požadovaná těmito jinými úřady, do konsensu živnostenského. Tento postup má však jen povahu zprostředkování, opatření, požadovaná jinými úřady, mají tedy býti označena jako požadavky těchto jiných úřadů. Dle toho se také řídí opravné prostředky. Odvolání proti jednotlivým opatřením konsensu jest řídití na úřady, dle obsahu konsensu příslušné, a poučení o opravných prostředcích musí této zásadě odpovídati.

Poněvadž úřady živnostenské, schvalující živnostenské provozovny, mají vedle úřadů stavebních a vodoprávních nejčastěji co činiti s úřady železničními, jedná-li se o provozovny v požárním obvodu, vydány byly výnosem min. obch. z 12. ledna 1909, č. 22.329 ex 1908, pokyny, jak mají úřady živnostenské postupovati. Sem spadající část výnosu zní (ve výtahu): „Za účelem uvarování možných konfliktů a aby žadatel nebyl nucen vyžadovati si zvláštní povolení dráhy jest zachovati tento postup: Živnostenské úřady jsou povinny v každém případě před schválením živnostenské provozovny, ležící v požárním obvodě dráhy, třebas jen částečně, zavčas porozuměti o vypsání komisionelního jednání příslušné ředitelství dráhy, případně generální inspekci rakouských drah (rozumí se, při drahách soukromých — nyní jest příslušno ministerstvo železnic) a zaslati jim po jednom exempláři plánů a popisu a pozvati je k jednání. Železniční úřad buď udělí povolení snad písemně s podmínkami, nebo vyšle svého zplnomocněného zástupce k jednání, který podá vyjádření. Výjimečně při důležitějších věcech si vyhradí zástupce tento schválení svého nadřízeného úřadu, v kterémžto případě jest jednací spisy předložiti

železničnímu úřadu. Tento poslední postup jest zachovati i v případech, kde při jednání byl projekt podstatně změněn, takže zájem dráhy vyžaduje nového vyjádření, nebo že podnikatel činí námitky proti stanovisku dráhy, nebo že živnostenský úřad sám považuje stanovisko dráhy za neodůvodněné, nebo konečně že dle vyjádření dráhy jest konsens vůbec odepřítí. Opis konsensu jest úřadu železničnímu zaslati.“

Článek 9.

Organisace živnostenských úřadů.

Majíce při schvalování živnostenských provozoven rozhodovati o odborných otázkách technických a zdravotních, potřebují úřady živnostenské odborníků v těchto směrech. Pro zkoušení odborných otázek pravidelně se vyskytujících, jako z oboru vysokých staveb, vodních staveb, strojnictví, elektrotechniky, zdravotnictví jsou nyní skoro u všech instancí stáli znalci ustanoveni. Dle §§ 10 a 16 zdravotního zákona z 30. dubna 1870, č. 68 ř. z., mají živnostenské úřady pro důležité zdravotní otázky přibrati ke spolupůsobení zemskou zdravotní radu, případně nejvyšší zdravotní radu. Jedná-li se o odborné otázky, pro které není ve státní službě žádných znalců vůbec nebo aspoň ne na blízku, pak třeba přibrati z praxe věrohodné odborníky (chemiky, pyrotechniky, geology, technology, horní inženýry). Při volbě znalců jest k tomu hleděti, aby znalci byli z kruhů odborníků, kteří jsou k posuzování dotyčných poměrů obzvláště způsobilí. Necítí-li se zvolený znalec povoláním ku podání dobrého zdání, poněvadž se jedná o poměry, ležící mimo jeho obor vedení, má odmítnouti podání dobrozdání.

Kolik znalců má býti vyslechnuto, jest zůstaveno volnému uvážení úřadu (B. 3574/1887). Pravidlem jest, že jeden znalec stačí (B. 13.153/1899, 1746 A/1901).

Úřední znalci jsou rádcové a důvěrníci úřadu a mají jemu opatřiti věcný podklad pro rozhodnutí, jejichž zjištění, týkající se odborných otázek a za spolupůsobení úřadu učiněná, jsou pro rozhodnutí směrodatná (B. 14.703/1900). Jestliže si návrhy znalců téže skupiny nebo různých skupin navzájem odporují (na příklad lékař a chemik), pak jest úřadu na vůli ponecháno, kterého návrhu se chce přidržeti (B. 35 A/

/1901, 142 A/1901, 5969 A/1908). Při znalcích stejného vzdělání bude rozhodnou většina, při nestejném vzdělání musí podržeti vrch autorita znalce vědecky výše stojícího.

Způsobilstvo a důvěryhodnost znalců posuzuje úřad (B. 13.153/1879). Od znalců trvale ve státní službě ustanovených požaduje se průkaz jejich způsobilosti při přijímání do služby. Následkem toho nelze straně odbornou způsobilost takových znalců bráti v pochybnost (B. 473 A/1901). Nelze na příklad upíratí státnímu geologovi nebo státnímu stavebnímu technikovi způsobilost posuzovati provozování kamenolomu (B. 3668 A/1905). Ovšem ale strany mají právo navrhnouti vyloučení znalce dle jejich názoru nezpůsobilého nebo předpojatého a úřad jest povinen takový návrh přezkoumati, chce-li se vyhnouti námitce vadného řízení (výnos min. obch. z 14. prosince 1906, č. 24.061). Námitky proti způsobilosti znalcově dlužno učiniti již průběhem řízení (B. 8384/1895).

Znalci odpovídají za hrubou nedbalost nebo za zlý úmysl při podávání svých dobrých zdání jen nadřízenému úřadu cestou disciplinární. Ukážou-li se jejich návrhy dodatečně jako nepřiměřené a opatření na nich spočívající jako pochybná (na příklad následkem nesprávného výpočtu nosnosti travers zřítí se budova), nemohou býti voláni k zodpovědnosti ani stranami ani trestními soudy.

Vynéstí konečné rozhodnutí náleží úředníku s právníckým vzděláním. Rozhodnutí znamená shrnutí znalci zjištěný skutkový stav pod zákon a oceniti poměry zákonem neupravené. Rozhodnutí takové předpokládá však také znalost všeobecných poměrů, jmenovitě hospodářských poměrů ve státě. Z toho důvodu se vyhledává, aby úředníci zkoumáním živnostenských provozoven pověřeni byli zkušenější, nikoliv začátečníci. Tito úředníci musí si potřebný přehled vlastní pílí opatřiti, to jest nesmí aspoň zůstatí proti důležitým hospodářským proudům slepými a hluchými. Poradná dobrozdání odborná, pokud doporučují schválení nebo zamítnutí projektu nemají pro úřad závazné moci. (B. 8756/1895, 10.143/1896, 13.224/1899, 2160 A/1903, 3943 A/1905).

Posouditi nejčastěji při komisionelních jednáních se vyskytující otázku, zda provozování závodu jest sousedstvu obtížným čili nic, není výhradním právem odborníků, neboť tato otázka není otázkou čistě odbornou a k jejímu posouzení stačí životní zkušenost i neodborníka.

Článek 10.

Podnikatel.

Schválení podniku jest povahy konstitutivní, to jest schválením se uděluje podnikateli právo, a to právo věcné, majetkové, o které musí podnikatel žádati, a nelze mu je tedy vnucovati, to jest z moci úřední udělovati (výnos min. obch. z 29. dubna 1908, č. 7980). Je-li závod bez konsensu zřízen, podléhá takové jednání dle § 131, byl-li v činnost uveden, pak dle § 132, bod c) ž. ř. trestu, a závod může býti dle předpisů stavebních odstraněn případně jeho používání dle § 152 ž. ř. zakázáno. Může tedy podnikatel jen nepřímou býti nucen, aby zjednal zákonitý stav. Příkaz, aby si někdo opatřil konsens, nelze vydati ani tehdy, když zřízení závodu leží ve veřejném zájmu (jatky), poněvadž splnění takového příkazu neleží v moci strany a nedalo by se tedy úřadem vynutiti (B. 277 A/1901).

Zákon nezná žádného povolení ku provozování závodu před jeho pravoplatným schválením. Bylo-li takové povolení dáno, jsou sousedé oprávněni proti takovému povolení si stěžovati (B. 6575 A/1909).

Scházejícího konsensu nelze nahraditi nebo nabýti ani živnostenským listem ani vydržením (B. 124 A/1901, 277 A/1901, 1947 A/1903, 6935 A/1909, 7941 A/1911).

Osoba podnikatelova přichází tedy v úvahu jen pokud jest třeba projekt předložiti a jeho uskutečnění před úřadem zastávati. Podnikatel může si k zastupování projektu přibrati nejen právního zástupce, nýbrž i vlastního znalce, a je také, zvláště původce projektu, k jednání přivesti (B. 2480/1885).

Poněvadž dle toho při schvalování podniku podléhá úřednímu přezkoušení jen projekt sám, jest úplně lhostejno, zdali jest projektantem osoba fysická nebo právnická, zdali se podnik zřizuje pro potřebu vlastní nebo cizí a zdali jest projektant ku provozování živnosti oprávněn čili nic (B. 2776 A/1904). Za schválení projektu může tedy zakročiti kdokoliv, legitimaci projektanta nemůže nikdo popírati. Ke komisionálnímu jednání ohledně schválení podniku firmy, která upadla v konkurs, jest však přibrati správce konkursní podstaty, nikoliv společníka firmy v konkursu padlé, jinak jest řízení vadné (S. s. 14. dubna 1909, č. 3381).

Byl-li však závod uveden v činnost, zodpovídá za opatření konsensu a dodržení podmínek jen majitel závodu (B. 8118/1894, 932 A/1902).

Aby byl podnikatel vlastníkem stavebního pozemku, se nevyhledává, stačí, má-li právo s realitou dle své vůle nakládati, nebo jest s to si takové právo později opatřiti (B. 5044/1899, 1101 A/1902). Zkoumání otázky, zdali k půdě, na které má býti zřízena živnostenská provozovna, má podnikatel právo dispoiční, nebo zdali se půda tato vůbec smí zastaviti, náleží úřadům stavebním (B. 10.912 A/1915). Z této zásady jest ovšem pro Moravu, kde jest úřad živnostenský zároveň úřadem stavebním pro podniky živnostenské, výjimka potud, že dle řádů stavebních pro Moravu jest dle § 31 (venkov) a § 29 (města) podnikatel povinen vykážati se vlastnictvím pozemku stavebního nebo svolením vlastníka.

Zamýšlí-li podnikatel použití cizích, jmenovitě veřejných pozemků (obecní, okresní silnice, státní silnice, náměstí, dráhy, obecní stoky atd.), musí povolení majitelů nebo správců těchto pozemků si opatřiti, na příklad chce-li elektrárna přepnouti svým vedením veřejné komunikace, nebo tovární závod klásti koleje průmyslové vlečky po veřejných komunikacích, nebo odváděti tovární splašky obecními stokami. V případě sporu, zdali jest k takovému použití veřejných pozemků zapotřebí zvláštního povolení, rozhoduje soud, nikoliv úřad živnostenský (B. 6946/1892, 8420/1895, 10.844 A/1915).

Článek 11.

Projekt a jeho předběžné přezkoušení.

Podklad pro zkoumání provozovny tvoří žádost podnikatele, doložená projektem. Dle § 28 ž. ř. má projekt skládati se z potřebných popisů (technický popis) a výkresů (plánů) zamýšleného podniku. Volnému uvážení úřadu jest přenecháno posouditi, zdali předložené pomůcky jsou upotřebitelné a úplné. Plány mají býti tak vypracovány, aby z nich bylo seznati všechny poměry, jež jsou rozhodny se stanoviska živnostensko-policejního, tedy zvláště polohu, velikost, způsob a účel provozovny (B. 14.768/1900, 1101 A/1902, 3091 A/1904, 3443 A/1905, 5617 A/1907). Ovšem také jen povšechný projekt může tvořiti podklad schvalovacího

řízení, jen když vyhovuje požadavkům právě naznačeným, a to zvláště v případech, kde se jedná o udělení konsensu zatím jen principiálního.

Na Moravě, kde úřady živnostenské jsou pro stavby živnostenské zároveň úřady stavebními, musí býti plány zdělány dle předpisů řádů stavebních (§§ 32 až 35, venkov, §§ 30 až 33, města), jmenovitě musí plány obsahovati také stavebním úřadem schválenou čáru stavební a svah a v místech zavodňovaných zjištění nejvyšší výšky vody.

Provozovna nemusí býti vždy umístěna v místnostech nových; jsou-li vhodné místnosti již hotovy, možno je s výhradou přiměřeného upravení schváliti, na příklad při postavení benzinového motoru v zámečnické dílně. Má-li tedy býti schválena budova již hotová, mají plány pro udělení konsensu menší význam, jelikož se skutečné poměry dají zjistiti komisionálním ohledáním (B. 125 A/1901, 648 A/1901). Než i v takovém případě jest v zájmu podnikatele, aby byly vypracovány zevrubné plány, poněvadž se tím umožňuje rychlá informace úřadu a později usnadňují plány ty uplatnění práv z konsensu odvozovaných.

Chtějíc stranám i úřadům usnadniti práci, vydalo bývalé ministerstvo obchodu ve Vídni výnosem ze dne 14. prosince 1906, č. 24.061, návod, jak zdělavati projekty živnostenských provozoven. Viz na konci tohoto spisu.

Úřad má projekt podrobiti ihned přezkoumání. Za účelem dosažení jednotného a urychleného postupu vydalo ministerstvo obchodu právě citovaným výnosem úřadům bližší pokyny.

Článek 12.

Řízení zkrácené.

Při všech závodech, které nepodléhají dle § 27 ž. ř. řízení vyhláškovému (ediktálnímu), náleží dle § 26 ž. ř. nejkratším způsobem vyšetřiti, zda tu není nepřistojností v tomto a následujícím paragrafu uvedených. Volnému uvážení úřadu jest zůstaveno, jakým způsobem vyšetření provede.

Jest přípustno i upustiti od komisionálního jednání (B. 14.105/1900, 2161 A/1903, 4108 A/1906).

Dle výnosu bývalého ministerstva obchodu ze dne 14. pro-

since 1906, č. 24.061 (viz na konci tohoto spisu), možno v případech méně důležitých, zvláště při maloživnostenských provozech, vyslati na místo samé pouze úředníka, do jehož oboru spadají převážně otázky, jež se mají v konkrétním případě řešiti. Konečně možno i obec pověřiti ohledáním na místě samém, nebo konečně stačí i relace četnická. To všechno však předpokládá, že se jednak jedná o živnostenské podniky pranepatrného významu a za druhé, že úřad nabyt zkušeností, že takové podniky nemají na okolí žádného vlivu. Případy takové budou však přece jen výjimkou, na příklad mohl by úřad takovým způsobem dáti přezkoumati malé zařízení acetylenového osvětlení v hostinci nebo malé změny u bezvýznamnějších závodů, avšak pravidlem musí zůstatí komisionelní ohledání úřadem.

Jestliže úřad chce podnikatele ušetřiti velkých výloh komisionelních — a to má býti snahou úřadu —, může jednání komisionelní provésti při nějaké jiné příležitosti nebo několik jednání spojití, avšak nesmí tím trpěti zásada, že záležitosti schvalování provozoven mají býti rychle vyřizovány.

V § 25 a 26 ž. ř. sice není předepsáno, že a kdo ke komisionelnímu jednání v řízení zkráceném má býti zván, avšak z toho, co v článku 4., oddíl b), a článku 5., oddíl b), tohoto spisu dovozeno, plyne, jest pozvati obec, t. j. představenstvo obce (ne pouze starostu), ve které má podnik stanoviště, a bezprostřední sousedy jako účastníky. Vzhledem k ustanovení § 26 ž. ř., podle kterého se má zvláště k tomu hleděti, by takové závody neškodily kostelům, školám, nemocnicím a jiným veřejným ústavům a stavením, dlužno zváti zástupce těchto objektů, jmenovitě také správu telegrafní, pokud tato podnikem, na příklad elektrickým, bude dotčena.

Konečně jest pozvati úřady, jejichž obor působnosti bude podnikem dotčen, jako živnostenského inspektora, stavební úřad, státní správu silniční, okresní správu silniční a ředitelství dráhy při drahách státních, případně ministerstvo železnic při drahách soukromých.

Místním ohledáním jest zjistiti, zda jest podnik přípustný nejen se stanoviska technického a zdravotního a vůbec bezpečnostního, nýbrž i se stanoviska hospodářského a celostátního; kromě toho mohou při jednání přijíti v úvahu otázky soukromo-

právní a nebude se tedy lze zpravidla obejít bez úředníka a práva znalého. Přítomnost tohoto úředníka může na projednání věci míti blahodárný vliv, že bude možno námitky snad podané v dobrém urovnati a povolení k zřízení závodu případně hned na místě samém (ex commissione) udělití.

Článek 13.

Řízení vyhláškové.

Řízení vyhláškové, v § 29 ž. ř. předepsané, liší se od řízení zkráceného jednak formou, jednak účinkem.

Co se tkne nejprve formy, předpisuje zákon vyhlášku. Vyhláška má obsahovati oznámení, jaký závod se zříditi hodlá. Za účelem pokud možno přesného označení závodu nutno tento dle předložené žádosti, případně technického popisu blíže, ovšem krátce, popsatí, aby hned z vyhlášky bylo patrné, či zájmy mohou zamýšleným závodem býti dotčeny. Vyhláška má dále obsahovati udání příslušného paragrafu zákona, na jehož základě se věc bude projednávatí. Jedná-li se zároveň o vodní stavbu, dlužno tedy také uvéstí příslušný paragraf vodního zákona (B. 4150/1888). Na Moravě dlužno uvéstí i příslušný paragraf stavebního řádu, jedná-li se o stavbu. Dále má vyhláška obsahovati den, hodinu a místo, kdy komisionelní jednání bude se konati a kde se komise sejde.

Dále má vyhláška obsahovati upozornění, že proti zamýšlenému podniku lze podati námitky a důsledky, které z opomenutí toho plynou, konečně udání, kde a kdy lze do plánů nahlédnouti.

Vyhlášku jest vyvěsiti v obci, kde zamýšlený podnik bude zřízen, obcí se tu rozumí obec politická, nikoliv osada. Jest věcí obecního starosty, zda z důvodů praktických dá vyvěsiti vyhlášku v oné osadě, kde se závod má zříditi. Pouhé vyvěšení vyhlášky stačí tam, kde jest obvyklé. V obcích, kde jest obvyklé bubnování neb uvědomování obyvatelstva jinak, na příklad oběžníkem, jest vyhlášku i tímto způsobem ve známost uvéstí. Vyvěšení vyhlášky na úřední tabuli úřadu není předepsáno.

Kromě toho jest vyhlášku uveřejniti jednou v novinách k úředním vyhláškám ustanovených, jedná-li se o závod větší důležitosti, jmenovitě o závod, jehož účinky na vzdálenější okolí

jsou pravděpodobny. K úředním vyhláškám jsou nyní ustanoveny v Čechách „Úřední list republiky československé“, na Moravě „Úřední list pro správní obvod zemské správy politické v Brně“ a ve Slezsku „Úřední věstník zemské správy politické ve Slezsku“.

Ke komisionelnímu jednání jest pozvati starostu obecního, správně představenstvo obce čili obecní radu, neboť v autentickém německém textu zákona stojí „Gemeindevorstand“, nikoliv „Gemeindevorsteher“. Rozdíl tento by mohl míti význam při zkoumání legitimace obecního starosty ke stížnosti.

Dále jest pozvati známé sousedy, to jest držitele nemovitostí, které podle své polohy místní mohou býti postiženy účinky závodu tak, že by jejich majetníci mohli proto činiti námitky proti jeho schválení. Zákon výslovně mluví o „známých“ sousedech; pozvání „neznámých“ sousedů zastupuje vyhláška (B. 4354 A/1906, 9417 A/1909). Ustanovení kuratora pro neznámé sousedy, t. j. účastníky dle obdoby zákonů vodních živnostenský řád nezná.

K jednání jest dále pozvati zúčastněné úřady.

Že jest ovšem pozvati též podnikatele, rozumí se samo sebou.

Vyhláška musí býti vyvěšena nejméně 14 dní před dnem komise. Lhůtu tu jest počítati ode dne, kdy byla vyhláška vyvěšena na obecní úřední tabuli; den, kdy vyhláška byla vyvěšena snad na úřední desce živnostenského úřadu nebo uveřejněna v novinách, nebo sdělena sousedům, jest nerozhodný. Lhůtu tuto jest přesně dodržovati, neboť nedostatky v tom směru mohou dle okolností míti za následek vadu řízení. Bližší o tom v článku 17.

Komisionelní jednání má se konati nejpozději čtyři neděle po vyvěšení vyhlášky.

S řízením vyhláškovým jest dle zákona spojen účinek, že zájemníci mohou přednésti své veřejno- i soukromoprávní námitky nejpozději v den komisionelního jednání. Námitky, které sděleny byly komisi, když obec stanoviště podniku opustila nebo zápis o komisi ukončila, jsou opožděny. Tím okamžikem jsou vyčerpány nejen námitky meritorní, nýbrž také řízení nemůže býti později posuzováno, jako: plány, obsah vyšetřování (B. 3091 A/1904). Jen kdyby řízení vyhláškové bylo

později zrušeno, mohli by se nového řízení zúčastniti také oni sousedé, kteří tak opomenuli dříve učiniti.

Jestliže strana, nedbajíc pozvání ke komisionelnímu jednání, se nedostaví, ztrácí právo rekursu, ovšem jí zůstává právo stížnosti (dohlédací), která však jen v případě podstatných vad řízení může míti za následek zrušení konsensu.

Tímto účinkem liší se řízení vyhláškové podstatně od řízení zkráceného. Tam totiž není žádného ustanovení o preklusi námitek sousedů; ovšem tam také není ustanovení o tom, že sousedé mají vůbec právo námitek a mohlo by jim snad nejvýše býti přiznáno právo stížnosti, která nemá odkládacího účinku, a měla by za následek zrušení konsensu jen při podstatných vadách řízení. Než, jak již v článku 4., oddíl b), tohoto spisu uvedeno, přiznává praxe správního soudu sousedům ve zkráceném řízení právo, jednání se účastniti a námítky činiti, a v důsledku toho také právo, proti konsensu podávati rekursy s odkládacím účinkem, ovšem byl-li rekurs podán v lhůtě rekursní (B. 11.402/1898).

Jestliže zákon při řízení zkráceném nezná prekluse opožděně podaných námitek a naproti tomu praxe námítky ty připouští, plyne z toho důsledek, že při řízení zkráceném lze uplatňovati námítky i po komisionelním jednání. Jestliže úmyslem zákonodárcovým bylo, zkráceným řízením vyjítí vstříci podnikatelům a řízením vyhláškovým hájiti více zájmy sousedů, zvrhá se touto praxí úmysl zákonodárcův v pravý opak. Tato nesrovnalost doznává jistého zmírnění stanoviskem, které v jistém konkrétním případě zaujalo ministerstvo obchodu republiky československé, že totiž oni účastníci, kteří se komisionelního jednání v řízení zkráceném zúčastnili, jsou prekludováni s námítkami, které při komisionelním jednání neuplatnili; dle toho by právo činiti námítky i po komisionelním jednání zůstalo vyhrazeno oněm účastníkům, kteří nebyli ke komisionelnímu jednání pozváni a se ho nezúčastnili. Než i tak jest podnikatel v řízení zkráceném v nevýhodě, nemaje jistoty, zda po komisionelním jednání, které přípustnost provozovny zjistilo, nebudou podány námítky některým sousedem, který se jednání komisionelního nezúčastnil.

Tato dvojakost postavení podnikatelova dá se odstraniti jedině novelisací zákona, nejlépe tím způsobem, že bude pro všechny provozovny zavedeno řízení vyhláškové s přiměřeně

kratší lhůtou ke konání komisionelního jednání při závodech méně význačných.

Je-li pochybno, zda podléhá podnik řízení vyhláškovému neb zkrácenému, doporučuje se provést řízení vyhláškové, poněvadž toto samo o sobě není nikdy na škodu. Vyjde-li pravá podstata věci teprve průběhem jednání najevo, třeba provésti dodatečně snad opomenuté řízení vyhláškové, avšak bez opakování místního ohledání. V takovém případě bude vyhláška obsahovati upozornění, že případné námitky jest podati do určitého dne třebas u živnostenského úřadu.

Byl-li při jednání komisionelním projekt v podstatných náležitostech změněn, a to buď k návrhu podnikatele nebo následkem usnesení komise, nutno provésti úplně nové ediktální řízení (B. 1947 A/1903).

Bylo-li řízení vyhláškové opomenuto, nabude konsens jen částečně právní moci, totiž jen proti úřadu a oněm účastníkům, kteří se jednání zúčastnili; mohou však jej bráti v odpor všichni oni sousedé, kterým byla posud odňata možnost, aby své zájmy hájili (B. 1177 A/1902).

Sousedům jest ponecháno na vůli, aby se domáhali zvláštního pozvání ke komisionelnímu jednání. Bylo-li však opomenuto je pozvati, nelze to pokládati za takovou podstatnou vadu, která by byla na újmu pravomoci konsensu (B. 8851/1895, 10.884/1897).

Článek 14.

Komisionelní jednání.

Postup při komisionelním jednání jest upraven v § 30 ž. ř. a podrobně výnosem bývalého ministerstva obchodu ve Vídni ze dne 14. prosince 1906, č. 24.061 (viz na konci tohoto spisu). Komisionelní řízení předpokládá komisi. Jest otázka, které osoby tvoří komisi. Není pochyby o tom, že komisi tvoří jen osoby úřadem vyslané, nikoliv tedy podnikatel a soukromí účastníci. Jinak ale o právní povaze této komise ani v zákoně ani jinde není ničeho ustanoveno. Jest tedy míti za to, že všichni členové komise mají práva stejná, ovšem pouze ve svém oboru, a že tedy nelze snad mluvit o usnesení komise většinou hlasů. Formální řízení jednání náleží úřed-

niku se vzděláním právnickým, poněvadž témuž náleží návrh rozhodnutí, a on jest správcem komise.

Komisionelní jednání jest zahájiti oznámením předmětu jednání a zjištěním, že řízení přípravné bylo správně provedeno. Jest přísně k tomu hleděti, aby jednání bylo zahájeno v ustanovenou dobu bez zbytečného opoždění. Takové opoždění působí nepříznivě na strany a tím ovšem na průběh jednání samého. Poté má býti projekt odborně vysvětlen a nejprve v tom směru zkoušen, zda souhlasí se skutečnými poměry. Sousedem vytyčkanou nesprávnost předloženého plánu jest vyšetřiti, jinak jest řízení vadné (B. 6406 A/1908). Pak mají slovo účastníci. Jejich místní poměr k závodu a jejich legitimace z toho odvozená musí býti zjištěna. Není zůstaveno volnému uvážení úřadu, aby konstatoval poměr sousedský, nýbrž jest to otázka povahy skutkové (B. 2403/1885). I osobní legitimaci jest zkoumati. Zástupcové vykažtež se plnou mocí. Dle § 91 vš. obč. z. zastupuje manžel manželku, dle § 152 zastupuje otec nezletilé děti. Přání sousedů a námítky buďte sděleny podnikateli.

Námítky lze přednésti nejpozději před ukončením komisionelního jednání, to jest před podepsáním protokolu. Vyhraditi si podání námitek po komisionelním jednání jest nepřípustno. To platí nejen o účastnících soukromých, nýbrž o zástupcích obce, okresu, země, státu, telegrafní správy atd. a také o živnostenských inspektorech. Konečně i úřad sám nemůže si podmínky vyhraditi až po jednání, neboť o těchto podmínkách musí podnikatel dle zásady kontraktorního řízení býti slyšen.

Správce komise má povinnost, aby pokud možno horlivě působil k tomu, aby přednesené námítky byly po dobrém urovnány.

Jest činiti dobrý rozdíl mezi námítkami a požadavky za náhradu škody a dále mezi námítkami veřejnoprávními, soukromoprávními a takovými, o kterých živnostenský úřad není povolán rozhodovati.

„Námítkou“ jest oznámení překážky provedení podniku buď z důvodů veřejnoprávních neb soukromoprávních; o požadavcích na náhradu škody živnostenský úřad nerozhoduje a také je na pořad práva soukromého nepoukazuje, neboť nejsou námítkami (B. 1848/1883, 397 A/1901)

Živnostenský úřad rozhoduje pouze o námitkách veřejnoprávních, to jest o oznámených překážkách, které se dají odstraniti neb zmírniti jen zanecháním neb přizpůsobením podniku, nikoliv penězi, na příklad obtěžování zápachem.

Námitkami soukromoprávními jsou ony, které se dají uplatniti cestou soukromoprávní žaloby, na příklad námitka, že zamýšlenou stavbou podniku se odejme sousedovi přístup do vlastního domu nebo že živnostenský závod obsahuje omezení práva služebnosti (B. 6383/1892). I o urovnání soukromoprávních námitek má se úřad pokusiti. Nedošlo-li se dohody, buďtež námitky soukromoprávní v protokole i v konsensu uvedeny a na pořad práva soukromého poukázány. Dojde-li k dohodě, buď dohoda i do protokolu i do konsensu pojata.

Opomenutí smírného urovnání námitek včasně přednesených, případně jejich prozkoumání, tvoří podstatnou vadu řízení (B. 6346/1892, 2711 A/1904). Naproti tomu prohlásil správní soud svým nálezem ze dne 30. června 1909, č. 6233 (Věstník min. obch., roč. 1909, č. 8), že zákon pokus o smírnou dohodu nepředepisuje bezvýjimečně, nýbrž toliko, pokud možná, a že tedy v úplném opomenutí pokusu nelze spatřovati podstatné vady řízení.

Kromě těchto námitek bývají při komisionálních jednáních přednášeny někdy námitky, o kterých živnostenský úřad není povolán rozhodovati z toho důvodu, že námitky tyto čelí k obhájení zájmů, jejichž ochrana není svěřena úřadům živnostenským. Na příklad námitka majitele domu, že zřízením dílny na náhrobní kameny se mu znepríjemňuje výhled z oken (B. 9870 A/1913), nebo námitka obce, která má zavedeno osvětlení plynové, že zamýšleným podnikem elektrickým se obecní plynárna ruší výhradné právo osvětlování obce (B. 10.445 A/1914).

Po projednání námitek mají dáti svoje vyjádření úřední znalci, berouce zřetel ke všem poměrům, třeba se i účastníci o nich nezmínili. Strany však nemohou pro sebe vozovati žádných nároků z okolností, že při komisionálním jednání nebyly vyšetřeny všechny důležité okolnosti, jestliže ne učinily žádných návrhů na další vyhledávání (B. 5617 A/1907). Většinou tvoří a vyčerpává vlastní rámec úředního jednání dobré zdání úředního technika, kterému také připadá odpověděti na otázku, zda a pokud se dají návrhy ostatních znalců technicky provést. Řízení jest vadné, jestliže technický znalec úřední opo-

menul se vyjádřiti o podmínkách konsensu od účastníků žádaných a podati dobré zdání z příčin veřejných (B. 4710 A/1906).

Dobrozdání znalců mají poskytnouti c o m o ž n á j e d n o t n ý o b r a z o přípustnosti závođu. Toho může býti docíleno tím, že jednotliví znalci budou na sebe navzájem bráti zřetel. Následkem toho může se na příklad lékař vyjádřiti o škodlivém působení hluku nebo kouře na lidské zdraví teprve tehdy, když technik připustil možnost, že takové vlivy nastanou (B. 35 A/1901). Znalecká dobrozdání jest podati v přítomnosti stran na místě samém a je stranám sděliti (B. 2711 A/1904). Blížší provedení a odůvodnění může býti ponecháno na dobu pozdější. Na sdělení těchto pozdějších dobrozdání nemají strany nároku (B. 5850 A/1908).

Poněvadž úřad jest oprávněn všechny rozhodné okolnosti z vlastního popudu objasnit, může komise tedy projekt dle potřeby opraviti. Dříve než se navrhnou opatření stranu zatěžující, jest poměry v úvahu padající řádně vyšetřiti a pak stranu vyslechnouti (B. 11.393/1898). Přivolil-li podnikatel ke změnám komisí učiněným, má se za to, že sám změny navrhl a nemůže později změny nařízené bráti v odpor (B. 9266/1896, 10.006/1896, 13.218/1899, 14.364/1900).

Změny při komisí učiněné buďte v plánech vyznačeny.

Učiní-li podnikatel z vlastního popudu návrh na změnu projektu při komisionelním jednání, jest návrh tento projednati (B. 6591 A/1909). Je-li změna toho druhu, že tím jsou postiženi noví účastníci, kteří k jednání pozváni nebyli, nutno vypsati nové komisionelní jednání.

Nemohlo-li by jednání v den určený býti skončeno, může se v jednání dodatečně jindy pokračovati. Doby, kdy se bude pokračovati, jest způsobem nejkratším stanoviti, nejlépe sdělením členům komise a účastníkům při jednání samém. Při závodech, podléhajících řízení vyhláškovému, jest připustiti k dalšímu jednání pouze ony účastníky, kteří se jednání prvního zúčastnili (B. 11.546/1898).

Komisionelní jednání jest tak řídit, aby končilo pozitivním návrhem na schválení neb neschválení projektu; výsledek buď stranám při jednání ihned oznámen.

O jednání jest zříditi zápis (protokol). V tom směru se poukazuje na norm. výnos min. obchodu z 14. prosince 1906. č. 24.061, na konci tohoto spisu otištěný. Jest klásti váhu na to, aby protokol byl psán zřetelně a čitelně, poněvadž

zůstane všem úřadům jediným dokladem o tom, co při komisionelním jednání bylo zjištěno a projednáno.

Doporučuje se, aby v protokolu byly hned pod uvedením předmětu uvedeny úřední osoby při jednání přítomné, poněvadž zpravidla z podpisů na konci protokolu nelze osoby tyto zjistiti.

Pravidelně poskytne výsledek komisionelního jednání dostatečný podklad pro rozhodnutí otázky přípustnosti provozovny. Výjimečně bude třeba znalecká dobrozdání doplniti nebo přezkoušeti, jmenovitě budou-li si odporovati. Bude třeba snad při sporných otázkách zdravotních slyšeti zemskou zdravotní radu. Na sdělení těchto dodatečných šetření nemají strany nároku (B. 9266/1888, 14.054/1900, 397 A/1901, 1154 A/1902, 5850 A/1908).

Plány a pomůcky, které byly předmětem jednání, buďtež správcem komise jako takové potvrzeny.

Dle § 29, odst. 2. ž. ř., má úřad učiniti opatření, aby úřední jednání, jichž snad jest třeba z příčin policie stavební, požárové a zdravotní, jakož i dle zákonů o užívání vody, co možná současně vykonána byla s jednáním, zda závod jest přípustným z příčin policie živnostenské. Toto spojení není však nutné, nýbrž pouze fakultativní a jeho opomenutí nezakládá podstatné vady řízení (B. 3443 A/1905, nález nejv. sp. s. z 26. ledna 1921, č. 942, Sb. n. č. 684).

Povinnost řízení sloučiti jest tu i tehdy, když žádosti za schválení živnostenskopravní a vodopravní nebyly podány současně (B. 12.779/1899).

Článek 15.

Volné uvážení úřadu.

Aby provozovna mohla býti schválena, jest tedy třeba, aby neodporovala předpisům soukromopravním a veřejnoprávním a předpisům o ochraně dělnictva. Nabytá práva živnostenská ovšem též schválením provozovny porušena býti nesmí (B. 1848/1883, 6383/1892).

Než by i provozovna všem těmto podmínkám vyhovovala, přece nemá podnikatel žádného práva na udělení konsensu a leží stále v rukách úřadu, zdali konsens uděliti chce čili nic (B. 665/1880, 13.224/1889, 13.476/1899, 3943 A/1905). Živnostenské podnikání jest totiž tak rozmanitého rázu,

že se jeho rozmanité fáze nedají zahrnouti pod určité předpisy a tedy jest zcela dobře možno, že provozovna sice nenaráží na žádný předpis a přece jen schválena býti nemůže. Proto musí živnostenský úřad také na základě zkušeností z jiných podobných případů získaných posuzovati, zda provozovnu schváliti lze. Tím ovšem jest podnikatel vydán určité nejistotě a proto se úřady ústřední snažily vždy, aby aspoň pro nejčastěji se vyskytující druhy provozoven, jmenovitě takových, které zvláštním způsobem mohou okolí obtěžovati, byly vydány normativní předpisy. S toho hlediska byly vydány následující předpisy: Min. nař. z 2. července 1907, č. 68 ř. z., pro továrny na třaskaviny, výnos min. vnitřní z 24. července 1901, č. 47.119/1900, pro sušírny zemědělských produktů, min. nař. z 22. ledna 1901, č. 12 ř. z., pro skladiště minerálních olejů, výnos min. vnitřní z 24. března 1902, č. 38.290/1901, pro stavbu vysokých zděných komínů, min. nař. z 29. května 1908, č. 116 ř. z., pro provoz kamenolomů, hlinišť, pískovišť a šterkovišť, výnos min. vnitřní z 2. prosince 1903, č. 33.991, pro generátory na nassávaný plyn, výnos min. vnitřní z 26. července 1905, č. 23.646/1904, pro porážky, min. nař. z 14. září 1912, č. 185 ř. z., pro výrobu a užívání acetylenu a obchod karbidem, min. nař. z 18. července 1906, č. 176 ř. z., pro plynovody (plynový regulativ); pro zařízení na výrobu a vedení elektřiny byly směrodatnými předpisy elektrotechnického spolku vídeňského. Předpisy tyto byly nyní nahrazeny předpisy elektrotechnického svazu československého v Praze a schváleny výnosem min. veřejných prací ze dne 30. března 1921, č. 14.880/XVIII (pro vedení venkovní) a výnosem ze dne 26. ledna 1923, č. 45.464/XVIII (pro vnitřní zařízení).

Avšak i tyto předpisy představují jen určité směrnice, to jest nedávají stále ještě podnikateli žádného nároku na schválení, úřadu však vždy ponechávají možnost buď ještě více žádati nebo požadavky snížit (B. 14.366/1900, 8914 A/1912). Bude zajisté záležitostí na místních poměrech. Přísnější měřítko bude zajisté žádoucí na příklad v místech lázeňských nebo vilových čtvrtích, mírnější v místech čistě průmyslových.

Ovšem ale nesmí se na druhé straně zapomínati, že podpora živností a průmyslu jest také zájmem veřejným. Proto musí úřad před schválením provozovny všechny vztahy její k okolí a jejich předvídatelné zpětné

účinky na všeobecné blaho a práva a zájmy sousedů položití na váhu s výhodami, které plynou z podniku pro podnikatele a tím i pro veřejnost. Jinými slovy řečeno, úřad musí posouditi, který zájem jest vyšší, a pak se zajisté přikloní tam, kde tento vyšší zájem jest lépe obhájěn (B. 1107 A/1902). Z § 25 ž. ř. vychází, že živn. úřad smí schváliti i takové provozovny, které účinky svými obtěžují nebo jsou škodlivy: vždyť právě takový účinek jest jedním z předpokladů pro nutnost schválení (B. 125 A/1901, 6642 A/1909, 7156 A/1910).

Často při komisionálních jednáních namítaná okolnost, že jest tu obava, že podnikatel nebude šetřiti předepsaných podmínek, nesmí býti příčinou odepření konsensu (B. 1688/1883, 1154 A/1902).

Také ta okolnost, že podnik jest následkem možných explozí spojen s neodvratným nebezpečím pro dělnictvo, není sama o sobě důvodem pro odepření konsensu vůbec, nýbrž jest věcí úřadu, aby přípustnost podniku posoudil. Lze-li nebezpečí zvláštními opatřeními úplně zameziti, pak musí na podnikateli býti bezpodmínečně žádáno, ovšem pokud se tím nestává výroba vůbec nemožnou. Je-li úplná ochrana dělnictva technicky nebo z finančních důvodů nemožná, pak musí býti učiněna taková opatření, aby nebezpečí bylo zmenšeno na nejmenší míru. Poněvadž ochrana dělnictva jest zrovna tak státním zájmem jako podpora průmyslu, bude věcí úřadu, aby tyto dva zájmy položil na váhu a přiklonil se tam, kde shledán zájem vyšší. Nebude zajisté nemožno odepřiti konsens závodu ohrožujícímu zcela zvláštním způsobem život dělníka, vyrábí-li závod předměty pro všeobecnost celkem postradatelné.

Z těchto důvodů není nedůsledností, když se na jedné straně žádá asanace bytová a na druhé straně se připouští stavba podniků okolí nesporně obtěžujících, neboť se připouští jen takové obtěžování obyvatelstva, které jest na druhé straně vyváženo prospěchem z podniku plynoucím.

Názor, že volné uvážení úřadu nemá místa, jakmile svědčí proti závodu námítky povahy veřejnoprávní, jest úplně bezdůvodným, neboť odporuje znění i duchu živnostenského řádu. Nebylo by lze chápati, proč zákon stanoví, že při schválení závodu mají na základě výsledku šetření býti předepsány podmínky, za kterých jest závod přípustný, kdyby pro

námítky z práva veřejného slušelo schválení závodu bezpodmínečně odepřítí (B. 14.105/1900, 5850 A/1908).

Odvolání na to, že živnostenským úřadem byly schváleny závody podobné, ba že schválen byl i závod týž, nemá žádné důležitosti; neboť vzhledem k tomu, že jest zústaveno volnému uvážení úřadu, by posuzoval přípustnost takového závodu, může beze všeho za rozdílných dob nastati rozdílné posuzování věci, zvláště pak tehdy, nastala-li nějaká změna okolností (S. s. 1. prosince 1909, č. 10.816, Věstník min. obch., roč. 1909, č. 2).

Článek 16.

Rozhodnutí.

a) Konsens.

Dle toho, co dosud řečeno, lze provozovnu v ohledu živnostenskopolicejním prohlásiti za přípustnou, jestliže její zařízení positivním zákonitým předpisům neodporuje a dle zkušeností, při jiných podobných provozovnách nabytých, poskytuje záruku, že podnik se stanoviska hospodářského přinese veřejnosti takové výhody, že jimi bude vyváženo případné ohrožování neb obtěžování sousedů; v opačném případě jest provozovnu prohlásiti za nepřipustnou. Bezvýjimečná záповěď provozovny jest přípustná, neboť zákon, mluvě o schválení, má na zřeteli také případ opačný, totiž neschválení (B. 6252 A/1908).

Konsens poskytuje majiteli živnosti věcné právo, které váže úřad dle okolností na dlouhou dobu. Proto třeba jest při vydání konsensu největší opatrnosti. Při provozovnách malých nebo i velkých, ale při kterých způsob provozu jest znám, nenaráží vydání konsensu na překážky. Pokud se tkne malých provozoven, uvádějí se na venkově obvyklé kovárny, pekárny, udirny atd., pokud se tkne větších provozoven, jsou to jmenovitě pivovary, jejichž účinky jsou dostatečně známy. Jinak jest tomu však při provozovnách, jako jsou: chemické továrny, sklárny, továrny na hnojiva, palírny lihu, cukrovary, rafinerie petroleje, továrny na třaskaviny a jiné, které jeví účinky na daleké okolí. Tu musí úřad velmi opatrně postupovati a všechny možné účinky uvážiti.

Projekty komplikované, jmenovitě takové, které

nebyly sdělány specialisty, musí si tedy dáti líbiti opravy projektu a uložení podmínek. Není-li projekt zcela jasný, jest úřad dle §§ 26 a 30 ž. ř. povinen, háje zájmy veřejné a dělnictva, předepsati jak co do zařízení, tak co do pracovního postupu všechna taková opatření, která dle lidské zkušenosti a pravděpodobnosti největší možnou bezpečnost podniku zaručují (B. 14.366/1900). Může na příklad při porcelánových pecích zatápění a v továrnách na tuky rozpouštění tuků obmezeno býti na noc, při kotlárnách práce nýtovací jen na určité hodiny denní. Může dále býti zakázáno používání jistých škodlivých látek při výrobě. Pro závody, provozované po hornicku (kamenolomy, kaolinové doly) mohou předepsána býti opatření dle analogie zákona horního (B. 9909/1896). Za účelem zmenšení obtěžování kouřem může býti předepsán druh i způsob provozu ohniště, na př. může se na místo uhlí předepsati topení koksem nebo dřevem (B. 6589/1892, 9266/1896, 2028 A/1903). Při zvláště komplikovaných závodech jest přípustno předepsati odborný dozor (B. 9909/1896, 11.520/1899). Dále možno zakázati používání místností přiléhajících na provozovnu k bydlení. Vyloučení takového používání sousedních místností při schválených závodech jest věcí úřadů stavebních (B. 12.908/1899). Samozřejmě jest věnovati pozornost neškodnému odvádění závodních odpadků. Naproti tomu se nedoporučuje předepsati používání určitých pracovních strojů, neboť voliti si druh stroje jest více méně záležitostí majitele živnosti.

Dále nemůže do konsensu býti pojata podmínka, že majitel živnosti jest povinen pro případ, že by přes. vší opatrnost sousedům povstala škoda, škodu tuto nahraditi (B. 10.402/1897). Takový požadavek klade zpravidla správa dráhy, projektuje-li se provozovna v tak zvaném požárním obvodě. Důvod nepřípustnosti této podmínky leží v tom, že konsensem se poskytuje sousedům ochrana proti rušení jejich práv a proti ohrožování a obtěžování nepřiležitostmi podniku; v případě, že toto rušení, ohrožování neb obtěžování nastane, mají beztoho sousedé dle § 364 a) všeob. z. obč. právo domáhati se náhrady škody cestou žaloby. Není však vyloučeno pojmouti tuto podmínku do konsensu, jestli podnikatel na základě smíru s ní souhlasil, ovšem ale nesmí tato podmínka býti označena jako podmínka úřední. Jinak jest tomu při vydání konsensu dle stavebního řádu. (Viz čl. 8. tohoto spisu.)

Konsensem tvoří se nový právní poměr, kterého tu dosud nebylo; jest tedy konsens aktem konstitutivní povahy. Z toho důvodu nemůže nikdo býti nucen, aby se o konsens ucházel. Jest tedy nesprávný postup úřadu, který, zjistiv provozování živnosti v neschválené provozovně, nařizuje majiteli živnosti, aby, předlože plány, zažádal o schválení provozovny. Úřad může majitele živnosti pro používání neschválené provozovny trestati, provozovnu zavřítí a tím jen nepřímo majitele živnosti nutiti, aby si konsens vymohl.

Podmínky konsensu nemají zpravidla povahy resolutivní, jsou to pouze příkazy zachovávati jisté opatrnosti a nemá tedy nesplnění podmínek za následek zánik konsensu, i podmínkami vázaný konsens poskytuje tedy neodvolatelné právo. Ovšem ale jest možno konsens vázati podmínkami resolutivními, a tu ovšem jejich nesplnění má za následek zánik konsensu.

Rozhodnutí o veřejnoprávních námitkách sousedů jest naproti tomu akt deklaratorní, kterým se netvoří nový právní poměr, nýbrž kterým se konkrétní poměry životní podřazují jistému pravidlu právnímu. Mohou tedy přání sousedů dojíti v konsensu výrazu. Avšak takové požadavky sousedů, které mohou býti uplatněny jen cestou soukromoprávní, nemohou býti do konsensu pojaty bez souhlasu majitele živnosti (B. 6007/1891), nýbrž musejí býti odkázány na pořad práva soukromého. Jinak má se věc v případě, že by o těchto požadavcích sousedů nastal smír s majitelem živnosti a tím nastala změna projektu. Dle § 30 ž. ř. jest takový smír a s tím souvisící podmínky pojmouti do konsensu (B. 6346/1892, 8420/1895).

Konsens má býti konečným vyřízením, proto i podmínky mají býti věc vyčerpávající a tak stylisovány, aby i později nebylo pochybnosti o obsahu a rozsahu jejich. Výjimečně si může úřad vyhraditi pozdější doplnění podmínek, když účinky provozovny na okolí se nedají zcela bezpečně zpředu stanoviti (B. 7624/1893, 14.872/1900, 2101 A/1903, 2775 A/1904, 10.130 A/1914). Dle výnosu min. obchodu ze 14. prosince 1906, č. 24.061 má taková vyhrada zníti takto: „Živnostenskému úřadu zůstává vyhrazeno, když by mělo vzejíti v ohledu živnostensko-policejním pro sousedstvo nepřípustné poškozování, aby učinil dle volného uvážení přiměřená opatření, jimiž by bylo toto poškozování zmenšeno na míru co

možná přípustnou a majitel závodu jest povinen se těmto opatřením podrobiti.“

Kromě této výhrady může do konsensu pojata býti výhrada kolaudace, to jest v případech, kde byla úřadem nařízena změna projektu nebo kde provozovna má býti teprve postavena nebo zřízena, může si úřad vyhraditi právo po skončení prací zjistiti, zda provozovna byla dle podmínek konsensu vskutku zřízena. Kolaudace není tedy vždy nutná, povolení užívací, vydané na základě ohledání kolaudačního, neposkytuje žádných nových práv, výměr kolaudační jest pouhým potvrzením o splnění podmínek konsensu: tento výměr nesmí obsahovati nových podmínek, které by podmínkám konsensu odporovaly. I do výměru kolaudačního mohou ovšem býti podmínky pojaty, ale jen takové, které jsou pouhým opakováním nebo bližším rozvedením podmínek konsensu právě na základě ohledání kolaudačního za nutné shledaným. Není pochyby, že i ve výměru kolaudačním si může úřad vyhraditi právo konečného zjištění skutečného splnění podmínek konsensu. Kdyby však i při tomto zjišťování bylo shledáno, že podmínkám vyhověno nebylo, nezbyvá než proti majiteli živnosti zakročiti pro přestupek § 132. bod c) ž. ř.

Povolení k užívání závodu udělené při jednání kolaudačním nenahrazuje schválení pro onu část podniku, která byla zřízena proti schválenému projektu, poněvadž opomenutí šetření předpisů § 28 a násl. ž. ř., ohledně části podniku proti projektu zřízené, zakládá vadné řízení (Rozh. min. obch. ze 27. února 1907. č. 17.606). Při jednání kolaudačním mohou podati námítky jen sousedé, kteří je uplatnili při jednání schvalovacím a to jen námítky, že provedení neodpovídá konsensu (B. 10.931 A/1915).

Na Moravě jest při živnostenských stavbách uděliti po kolaudaci povolení k užívání ve smyslu stavebního řádu (§ 128. venkov, § 122, města).

V konsensu lze uložiti povinnost pouze majiteli živnosti, nikoliv však osobám třetím, jmenovitě ne majiteli domu (B. 932 A/1902. S. s. 14. dubna 1909. č. 3381). Poměr majitele živnosti k majiteli domu jest poměrem soukromoprávním, k jehož řešení živnostenské úřady povolány nejsou. Ukázala-li by se na příklad při křížování dvou elektrických vedení nutnost opatřiti již staré a schválené vedení bezpečnostními zařízeními, může tato práce jen majiteli nového vedení býti nařízena. Podobně, je-li elektrický motor napájen elektrickou

energii z cizí centrály a jeví-li se nutnost přívod proudu úředně upravití, může opatření v tom směru nutné jen majiteli motoru býti nařízeno. Výjimečně může při veřejných porážkách jen majitel porážky býti činěn zodpovědným za bezzávadný provoz porážky, nikoli jednotliví majitelé živnosti porážky té používající.

V případě, kde jedné provozovny používají na základě soukromoprávní úmluvy dva majitelé živnosti, bylo by ovšem oběma majitelům živnosti naříditi společně provedení snad nutných opatření. Spor o tom, jakým obnosem ten který z majitelů živnosti ku provedení opatření má přispěti, jest ovšem soukromoprávní (Rozh. min. obch. z 13. října 1922, č. 43.589).

Připouští se dále schváliti provozovnu na zkoušku na určitou nebo neurčitou dobu a vyhraditi si rozhodnutí definitivní na dobu pozdější v těch případech, kde se nedají účinky provozovny na okolí v době schválení s jistotou odhadnouti (B. 7624/1893, 13.476/1899, 14.872/1900).

Připouští se dále vydati konsens zásadní na základě projektu generálního a vyhraditi si předložení a schválení projektu podrobného, aby totiž bylo umožněno, začítí se stavbou. Tento postup jeví se nutným v případech, kde se jedná o podniky veliké a kde sdělení projektu detailního vyžaduje delší doby a velkého nákladu, ale kde zároveň způsob provozu takového podniku a jmenovitě účinky jeho na okolí jsou známy, jako na příklad u pivovarů (B. 14.768/1900, 3443 A/1905).

Připouští se konečně vydati konsens s časovým omezením. Tak se zajisté stane, žádá-li o to majitel živnosti nebo závisí-li podnik na trvání jiné, časově omezené okolnosti, na příklad na časově omezeném právu vodním nebo na lhůtě stavebním úřadem pro sbourání domu určeném (B. 704 A/1901).

Jest však nepřipustno vysloviti schválení provozovny a vyhraditi si zvláštní rozhodnutí o některých námitkách proti přípustnosti provozovny (B. 10.118 A/1914).

b) Právní účinky konsensu.

Konsens jest státním uznáním přípustnosti používání provozovny. Jeho účinky jeví se ve dvojím směru, a to předně proti sousedům a za druhé proti úřadu. Pokud se tkne

účinku proti sousedům, přesunul konsens spory mezi majitelem živnosti a sousedy na pole práva veřejného, vyjímaje ovšem spory, zaviněné přímým zasahováním podniku do práv sousedů, které i nadále jest řešiti se stanoviska práva soukromého.

Sousedé nemohou se (s výjimkou přímého zasahování podniku do jejich práv) tedy více brániti proti účinkům jeho žalobami na zastavení provozu, nýbrž mohou jen požadovati náhradu škody (§ 364 a) vš. z. obč.). V těchto sporech nejsou sousedé stranami, neboť se jedná o poměr veřejnoprávní, nýbrž jen účastníky. Sousedé nemají tedy nároku na zásahnutí úřadu, nýbrž jen právo návrhu. Úřad pak jedná dle volného uvážení. Nabude-li později úřad přesvědčení, že podmínky svého času majiteli živnosti uložené jsou neproveditelné nebo bezúčelné nebo vůbec nezákonné, může je dle volného uvážení změnit (B. 6524/1892, 8792/1895, 12.748/1899, 1154 A/1902, 1746 A/1903, 2028 A/1903).

Výjimečně povstanou sousedům z konsensu práva, a to tehdy, obsahuje-li konsens podmínky, které nesledují ochranu zájmů veřejných, nýbrž jen zájem sousedů, na příklad obsahuje-li konsens podmínku, že majitel živnosti jest povinen učiniti opatření k zamezení sesouvání pozemku sousedova. Podobně vzejdou z konsensu sousedům práva, jsou-li podmínky v něm obsažené výsledkem soukromoprávní dohody mezi majitelem živnosti a sousedy, na příklad vzdá-li se soused práva zakázati stavbu pozemku s podmínkou, že komín provozny bude míti určitou výšku. Ale i v tomto případě může úřad i proti vůli souseda svoji původní podmínku odvolati, změní-li se poměry tou měrou, že soused nemá na jejím dalším zachování zájmu (B. 4823 A/1906). Výhrada pojatá do konsensu, že sousedstvo nesmí býti obtěžováno ani kouřem ani hlukem, nezakládá žádného subjektivního práva sousedů požadovati určitá opatření k zmenšení obtěžování kouřem a hlukem (B. 11.117 A/1915).

Konsens vydaný na základě řízení vyhláškového (ediktálního) má dále ještě další účinek, že totiž soukromoprávní námitky sousedů, které se nesnášejí s provedením projektu, ale v řízení vyhláškovém uplatněny nebyly, nemohou vůbec býti uplatněny a to ne ani cestou soukromoprávní. Na příklad: dle projektu má kamenolom zasahovati částečně i pozemek sousedův, soused, ač řádně pozván,

k jednání se nedostavil a ani písemně námitek nepodal. Nemůže tedy rozšíření kamenolomu na jeho pozemek vůbec brániti, nýbrž pouze žalobou náhrady škody se domáhati. Tento důsledek plyne z ustanovení článku XXXVII. uvozovacího zákona k civilnímu řádu soudnímu z 1. srpna 1895, č. 112 ř. z., kde jest řečeno, že právo držitele věci nemovité nebo práva věcného dle §§ 340 až 342 vř. z. obč. žádati u soudu za zákaz stavby, nemá více místa, jestliže stavebník dle obsahu pro stavby platných předpisů o vydání stavebního povolení zažádal a domněle ohrožený držitel, ač k stavební komisi řádně a zavčas pozván, se k ní nedostavil nebo proti udělení stavebního povolení ničeho nenamítal. Tato zásada dle znění se vztahující na stavby jest ustanovením § 30. odst. 5. ž. ř. rozšířena i na živnostenský konsens.

Zmeškání námitek při řízení vyhláškovém jeví tedy účinky na poli práva soukromého. Účinky ty budou dle různých okolností různé. Zpravidla bude pozemek sousedův postižen služebností ve prospěch podnikatele: na příklad při otevření kamenolomu služebností trpěti dobývání kamene, při stavbě elektrických vedení služebností trpěti postavení a udržování sloupů v pozemku a tažení vodičů přes pozemek. Výjimečně nastane i nabytí vlastnictví pozemku sousedova, a to na Moravě, kde živnostenský úřad jest oprávněn schvalovati stavby živnostenské, v případě, že soused se zavčas nebránil stavbě na svém pozemku. Nastává tu případ nabytí vlastnictví přírůstkem dle § 418 vř. z. obč., ovšem v předpokladu, že podnikatel jednal bezelstně, a soused může požadovati jen náhradu obecné ceny půdy.

Pokud se tkne účinků konsensu pro úřad, jeví se tyto v tom, že úřad jest konsensem vázán. Jest jen otázka, na jak dalece. Tu jest si předně uvědomiti, že dle § 25 ž. ř. jest si konsens vymoci před zřízením provozovny, dále, že konsens není dle § 32 vázán na osobu majitele živnosti, nýbrž že vázne na realitě až do jejího zničení nebo vzdání se oprávněného majitele (§ 33). V tom tkví rozdíl proti provozovně, které podléhají pouhému oznámení dle § 13 a 23 ž. ř., konsens poskytuje tedy právo věcné.

Může se však státi, že úřad schvaluje provozovnu přeceňoval její výhody pro veřejnost a že se později ukáže, že tyto výhody jsou daleko předstiženy jejími škodlivými účinky. Jest tu tedy otázka, může-li úřad v tomto případě konsens

odvolati. V živnostenském řádě o tom žádného ustanovení není. Ustanovení § 57 ž. ř. nelze použítí, poněvadž týž předpokládá vylučující důvody u osoby majitele živnosti, nikoliv závady provozovny.

V literatuře jest o tom spor. Správní soud stojí na stanovisku, že odejmutí konsensu jest dle stavu zákonodárství možno jen cestou vyvlastnění dle § 365 vš. z. obč. za náhradu. Nemůže tedy na příklad pravoplatně schválená provozovna pro zdravotní závady později se objevivší ani tehdy býti zakázána, když by úřad dospěl k přesvědčení, že svého času byly nepřístojnosti podniku nesprávně posuzovány (B. 2546/1885, 16 A/1901, 2161 A/1903). Podobně byl-li v továrně na celulosu svého času schválen kotel, při kterém se používá páry vznikající odpařováním louhu k zahřívání sodného louhu v michadlech, nemůže později z důvodů zdravotních býti nařízeno spalování těchto plynů před jejich schváleným využitím, poněvadž by jinak schválené zařízení se stalo bezcenným (B. 2775 A/1904). Rovněž, když původně izolovaná provozovna byla později obklopena stavbami, jejichž obyvatelé jsou provozem neobyčejně obtěžováni, nemůže provoz jednou schválený býti zakázán (B. 5257/1890, 6559/1892).

V praxi nejeví se však toto zdánlivě daleko jdoucí právo konsensu tak nebezpečným. Předně jest si uvědomiti, že veškerá činnost živnostenská jest ve stálém vývoji, že každý závod, chce-li v konkurenci obstáti, musí se přizpůsobovati novým technickým vymoženostem. Po nějaké době není závod již konsensem plně kryt, nýbrž snad jen jeho část. Tu nastává nutnost změny provozovny, o jejíž schválení dlužno dle § 32 ž. ř. žádati, a úřad má možnost, dospěl-li k přesvědčení, že závodem jest okolí neobyčejně obtěžováno, schválení změny odeprítí a tím závodu existenční podmínky odejmouti.

Dále jest uvážiti, že majitel živnosti nabývá na základě konsensu jen oněch práv, která mu výslovně byla propůjčena. Každé překročení jich dává úřadu možnost proti majiteli živnosti zakročiti. Byly-li na příklad dle projektu schváleny stroje nové, majitel živnosti však postavil stroje staré, opotřebované, které hlukem obtěžují sousedstvo, nevyhověl podmínkám konsensu.

Dle toho bude během času každý konsens vykazovati mezery a úřadu jest dána možnost, tyto mezery vyplniti a při té příležitosti závady odstraniti. Při tom jest však šetřiti zásady,

že vyplnění mezer, tedy předepsání nových podmínek nesmí konsensu odporovati, na příklad nemůže býti v případě obtěžování okolí kouřem předepsáno topení koksem, když jest v konsensu připuštěno topení uhlím, ale může býti předepsáno topení koksem, není-li v konsensu o druhu topiva vůbec ničeho předepsáno, může býti předepsána změna topního roštu, pakli v konsensu o druhu roštu není ničeho obsaženo, může býti předepsáno zatápění v noci, pakli zatápění ve dne nebylo schváleno.

Další zásadou jest, že novými podmínkami nesmí býti ohroženo trvání a další používání provozny, a to ani v ohledu technickém, ani hospodářském (B. 987/1881, 3574/1887, 6589/1892, - 8292/1895, 8792/1895, 9266/1896, 10.402/1897, 12.610/1899, 12.908/1899, 13.516/1899, 14.364/1900, 1508 A/1903, 3668 A/1905).

Zásada tato našla svého potvrzení, pokud se tkne opatření na ochranu dělnictva, v § 74 a) zákona ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., ovšem s další výhradou, že i schválený závod jest povinen odstraniti závady ohrožující život a zdraví dělnictva za každých okolností.

Nelze tedy za účelem odstranění přílišného obtěžování kouřem naříditi postavení nového komína na místě starého schváleného, ale nedostatečného, poněvadž by to znamenalo zákaz používání podstatné části závodu (B. 10.402/1897, 14.364/1900).

Je-li elektrickým vedením silnoproudým rušeno staré vedení slaboproudé, možno naříditi přeložení vedení silnoproudého, pokud to není spojeno s nákladem ohrožujícím rentabilitu podniku. Možno ale také ujednatí se správou vedení slaboproudého, že vedení slaboproudé bude provedeno majitelem vedení silnoproudého na jeho náklad, který bude zajisté menší než náklad spojený s přeložením vedení vlastního.

Konsens však neosvobozuje od povinnosti vyhověti kategorickým předpisům zákona. Konsens této zásadě odporující nemůže nabýti vůbec právní moci, na příklad, obsahoval-li by konsens schválení postavení velkého parního kotle v pracovních místnostech (B. 6571/1892, 8074/1894). Podobně jest každý majitel živnosti povinen vyhověti předpisům požární policie (B. 5616/1890). Opatření, nutná za účelem odstranění závad ohrožujících život a zdraví

dělníků, jest dle § 74 a) zákona z 21. dubna 1913. č. 74 ř. z. za každých okolností provésti.

Má-li úřad posouditi zákonitost dodatečně předepsaných podmínek, musí tedy nejprve přesně zjistiti obsah původního konsensu. Obsahuje-li hned původní konsens výhradu dodatečného doplnění podmínek ve smyslu výnosu min. obch. z 14. prosince 1906, č. 24.061, tvoří to mezeru konsensu, kterou úřad může kdykoli vyplniti, ovšem s podmínkou, že tím nebude trvání podniku ohroženo (B. 2101 A/1903). Konsens původně výhradu takovou neobsahující nemůže později takovou výhradou býti doplněn.

Práva nabytá před platností živnostenského řádu z roku 1859 zůstávají dle čl. VI. uvozovacího patentu k tomuto řádu v platnosti. Není třeba tedy pro podniky, které povstaly před rokem 1859 a od té doby nepřetržitě trvají, bezpodstatných změn stavebních nebo způsobu provozu vymáhati schválení dle III. hlavy živnost. řádu (B. 6385/1892, 11.178/1897, 12.554/1899, 12.610/1899). Ohledně jejich používání platí ovšem stejné předpisy jako pro podniky dle živnost. řádu schválené. Mezi takové podniky patří jmenovitě staré cukrovary a pivovary.

c) Obsah rozhodnutí po stránce formální.

Rozhodnutí živnostenského řádu má dle § 30 ž. ř. obsahovati výrok, zda a za jakých podmínek jest zamýšlený podnik ve směru živnostensko-policejním přípustný a tudíž se schvaluje. Výrok živnostenského úřadu, že provozovna jest po stránce živnostenské policie přípustna, obsahuje již její schválení (B. 5704 A/1908). V rozhodnutí jest se odvolati na plány a případný technický popis, při čemž ovšem změny při komisionelním jednání zjištěné nebo usnesené musejí býti zvláště uvedeny. V rozhodnutí jest dále citovati onen paragraf živnostenského řádu, na jehož základě se přípustnost vyslovuje, nejlépe § 30. Přísluší-li živnostenskému úřadu také rozhodování o vodoprávním a stavebním povolení, mohou všechny konsensy býti shrnuty v jeden (B. 2287/1884). Při tom jest v rozhodnutí rovněž uvésti ony paragrafy zákona vodního a řádu stavebního, na jichž základě se udílí povolení.

Pokud se tkne podmínek, jest je vyjádřiti kladně a jasně, nikoliv však ve formě „všeliký hluk, kterému se dá

zabrániti, buď vyvarován“ (B. 2287/1884). Tato zásada nevyklučuje však nikterak, aby byly předepsány dvojí podmínky (B. 2101 A/1903).

Rozhodnutí, jímž se odepírá povolení ku provedení projektu, jest odůvodniti přes to, že strana nemá nároku na udělení konsensu. Obzvláště byl-li projekt zamítnut z tohó důvodu, že se dá očekávati nepřiměřené obtěžování susedů, jest straně oznámiti okolnosti, z nichž se obávané obtěžování susedů odvozuje, aby straně nebylo znemožněno své nároky po případě u vyšších úřadů uplatňovati (B. 3961 A/1905, 10.158 A/1914). Naproti tomu nepotřebuje rozhodnutí, jímž se projekt schvaluje, žádného zvláštního motivování, zato však nutno rozsah používání vzhledem na práva z toho snad později odvozovaná pečlivě stylisovati (B. 11.853/1898).

Pokud se tkne námitek, dlužno o veřejnoprávních námitkách účastníků výslovně s udáním důvodů rozhodnouti, vyvracetí však námitky susedů není třeba. Bylo-li by vůbec opomenuto odůvodniti zamítnutí námitek, není to samo o sobě podstatnou vadou řízení (B. 1101 A/1902, 3943 A/1905). Soukromoprávní námitky, jež se nepodařilo po dobrém urovnati, dlužno v rozhodnutí výslovně uvéstí a jejich rozhodnutí poukázati na pořad práva soukromého bez udání, kdo má vystoupiti jako žalobce. Úřad živnostenský nemůže použítí těchto námitek za záminku, aby zřízení provozny zakázal.

Opomenul-li by úřad tyto námitky na pořad práva poukázati, musela by strana cestou stížnosti u úřadu živnostenského žádati za opravu, totiž, aby poukázání na pořad práva bylo do konsensu pojato, jinak by i námitky soukromoprávní udělením konsensu byly odbyty a žaloba soukromoprávní by musela soudem býti zamítnuta. Vyhověl-li úřad požadavku zákona a v rozhodnutí uvedl námitky soukromoprávní, opomenuv však je poukázati na pořad práva soukromého, není to podstatnou vadou řízení (B. 6768 A/1909).

Na pořad práva soukromého jest poukázati jen takové námitky soukromoprávní, jejichž uplatnění se s provozem zamýšleného podniku nesnáší. Jiným námitkám udělení konsensu nepředbíhá. Na příklad jest poukázati na pořad práva soukromého námitku susedovu, že zamýšleným podnikem bude znemožněno susedovi vykonávání

služebnosti cesty, netřeba poukazovati na pořad práva soukromého námitku, že majitel podniku nezaplátil sousedovi dosud kupní cenu za pozemek, na němž má závod býti zřízen. Všeobecné protesty bez udání soukromého práva, o něž se nárok opírá, na příklad, že zamýšleným podnikem povstane sousedovi nebezpečný konkurent, nemají žádného účinku na vydání konsensu. Soukromoprávní ujednání uzavřená během řízení jest do konsensu přijmouti doslovně.

V rozhodnutí buď dále obsažen výrok o útratách řízení.

V rozhodnutí konečně jest strany poučiti o opravných prostředcích. Opomenutí poučení nezakládá podstatné vady řízení, neboť dle zákona tak zvaného lhůtového ze dne 12. května 1896, č. 101 ř. z. přísluší stranám pro toto opomenutí samostatný rekurs.

S rozhodnutím jest vrátiti podnikateli jeden snímek plánů, případně technického popisu. Jeden plán jest ponechati ve spisu. Všechny plány a pomůcky jest opatřiti doložkou schvalovací.

Rozhodnutí jest doručiti podnikateli a dále v plném znění všem stranám, které činily námítky. Opis komisionálního protokolu jest doručiti jen stranám, které oň při jednání žádaly, ovšem za náhradu útrat s vyhotovením vzešlých. Doručení staniž se do vlastních rukou strany, případně jejich zplnomocněných zástupců (B. 558 A/1901). U autonomních měst jest doručení městské radě (podání v protokolu podacím) pravoplatným (B. 1496 A/1903). Jako průkaz doručení jest si vyžádati podepsaný přijímací lístek.

d) Zánik konsensu.

Dle § 33 ž.ř. zaniká konsens úplným zánikem provozovny. Tento důsledek nastává dle zákona a netřeba žádného zvláštního prohlášení (B. 3056/1886). Byla-li provozovna jenom na příklad požárem poškozena, takže provoz může aspoň částečně býti udržen, nelze mluvit o zániku provozovny a znovuzřízení její nepodléhá novému úřednímu schválení (B. 6559/1892), ovšem za předpokladu, že znovuzřízení bude provedeno ve smyslu původního konsensu. Vznikne-li pochybnost o tom, byl-li závod zničen úplně, lze tuto skutečnost posuzovati pouze na základě dobrozdání technického; bylo-li opomenuto je opatřiti, zakládá to vadu řízení (B. 4710 A/1906).

Dále může úřad konsens vzít zpět ve dvou případech, a to :

a) byl-li konsens udělen na určitou dobu (na příklad cihelna na 10 let) nebo na odvolání ;

b) dle § 35 ž. ř. může býti odňat konsens majitelům soukromých porážek ve prospěch porážek veřejných (obecních nebo společenstevních) (B. 202 A/1901).

Majitel živnosti může se dále konsensu vzdáti. On jest oprávněn konsensu používati, není však povinen. Zastavení provozu však může dle okolností míti nepříznivé účinky pro sousedy, na příklad zastavením provozu kaolinových dolů může nastati zátopa pozemků sousedů. Není-li ničeho v konsensu pro tento případ ustanoveno, jest věcí místní policie, učiniti potřebná opatření na ochranu sousedů, a teprve nestačí-li k tomu prostředky obce, může se obec obrátiti na úřad živnostenský. Tento jest ovšem oprávněn v konsensu zavázati majitele konsensu k odstranění oněch škod, které plynou i ze zastavení podniku (B. 11.770 A/1917). Vzdání se konsensu jest vzít úřadem pouze na vědomí.

Konečně může nastati uhasnutí konsensu mlčky, když totiž provoz nebyl do roka po udělení konsensu zahájen nebo déle než tři léta přerušen. Uhasnutí konsensu nastává dle zákona a netřeba žádného úředního prohlášení (B. 3056/1886). Úřad může však, jsou-li tu okolnosti ohledu hodné, na včasné, to jest před uplynutím lhůty podanou žádost majitele živnosti lhůtu prodloužiti, ovšem za předpokladu, že mezitím nenastalo v místních poměrech podstatných změn.

Článek 17.

Řízení odvolací.

Proti rozhodnutí živnostenského úřadu I. stolice lze podati odvolání na zemskou správu politickou, proti rozhodnutí této na ministerstvo obchodu. Lhůta odvolací obnáší vždy 14 dní, tedy i proti rozhodnutí zemské správy politické, a to nejen proti rozhodnutí ve věci samé, nýbrž i proti rozhodnutí formálnímu, na příklad proti zamítnutí opožděného rekursu nebo proti zamítnutí kompetence živnostenských úřadů (výnos min. obch. z 9. února 1907, č. 25.280). Stížnost jest podati dle zákona

z 12. května 1896, č. 101 ř. z. u toho úřadu, který rozhodl v instanci první.

Opomenutí doručení schvalovacího výměru sousedům nečiní samo o sobě řízení zmatečným, jestliže sousedům dodatečným vyrozuměním bylo umožněno, aby své zájmy hájili (výnos min. obch. z 9. listopadu 1906, č. 27.641).

Prodlužovati rekursní lhůty jest nepřipustno; rovněž jest nepřipustno uvedení do předešlého stavu při opožděných rekursech sousedů, poněvadž z pravoplatného rozhodnutí vzházejí podnikateli ihned práva, která mu nemohou úřadem býti odňata. Naproti tomu jsou úřady oprávněny zkoumati meritorně rekurs podnikatele, pokud tím nejsou cizí práva dotčena.

Právo rekursu přísluší podnikateli, obci a pak sousedům, kteří byli uznáni za účastníky. Podnikatel si může stěžovati, že mu byl konsens zcela neb částečně odepřen nebo že mu byly uloženy příliš obtížné podmínky. Obec a sousedé si mohou stěžovati proto, že jejich zájmy nejsou náležitě chráněny. Soused jest legitimován vytýkati vady řízení jen za svou osobu, to jest vady, které jemu samému překážejí v obraně jeho práv a nikoliv vady, které se týkají sousedů ostatních (B. 6591 A/1909). Soused si může stěžovati, že podmínka jím žádaná nebyla pojata do konsensu, jen tehdy, když podmínka ta slouží jeho zájmu a když o její přijetí do konsensu při jednání žádal (B. 11.776 A/1917). Také živnostenský inspektor může proti konsensu klásti odpor, ale jen pokud, pokud na jeho návrhy, směřující k ochraně dělnictva, nebyl vzat náležitý zřetel.

Včasně podání rekursu má odkládací účinek, to jest před pravoplatným rozhodnutím rekursu nesmí býti provozovna uvedena v činnost. Na Moravě, kde úřady živnostenské jsou při zřizování živnostenských provozoven zároveň úřady stavebními, nesmí před pravoplatným vyřízením rekursu býti ani se stavbou započato. V jiných zemích platí co do započetí stavby předpisy řádů stavebních. Rekurs má však odkládací účinek jen ohledně oněch bodů konsensu, proti kterým čelí, ostatní body konsensu vstupují v platnost (B. 1392 A/1902).

Účastníci mohou bráti v odpor jen konečné meritorní rozhodnutí, nikoliv však také jednotlivé procesní činy. Návrhy stran, učiněné v průběhu řízení, na něž nevzal úřad zřetele, mohou strany opětovati, až když bylo vyneseno zá-

věrečné rozhodnutí, před odvolací instancí. Byl-li konsens udělený první instancí následkem rekursu druhou instancí zrušen pro vadné řízení, má podnikatel zásadně právo, podat i rekurs na ministerstvo, ačkoliv by se mohlo tvrdit, že zrušením konsensu pro vady řízení podnikateli ublíženo nebylo, neboť po odstranění vad mu konsens opět bude udělen. Podnikatel totiž může mít na tom zájem, aby nebylo prováděno nové řízení, poněvadž by se mohlo státi, že při tomto novém řízení se objeví noví účastníci, kteří mohou nabytí nového konsensu ztížit.

Nesrovnalost, která se jeví mezi řízením zkráceným a vyhláškovým co do práva podávati námítky po komisionelním jednání, jeví se i v příčině podávání nových námitek. Kdežto v řízení vyhláškovém jest nepřipustno v rekursu přivésti k platnosti nové námítky, nezná řízení zkrácené takového omezení. Praxe připouštěla podávání nových námitek v řízení zkráceném, a to i před poslední instancí. V poslední době však postavilo se ministerstvo obchodu republiky československé v jednom konkrétním případě na stanovisko, že strana, která se komisionelního jednání ve zkráceném řízení zúčastnila, nemá právo uplatňovati námítky, kterých při komisionelním jednání nepřednesla.

Vyšší úřad zkoumá nejprve přednesené námítky. Může se při tom spokojiti s materiálem první instancí sneseným, může jej však také doplniti, zvláště může znalecká dobrozdání dáti přezkoušeti svými znalci nebo v případech důležitých vědeckými znaleckými sbory. Opomenutí slyšení zemské zdravotní rady není podstatnou vadou řízení, poněvadž předpis § 10 zdrav. zákona z 30. dubna 1870, č. 68, sluší pokládati za instrukční předpis pro úřady, o němž úřady rozhodují dle volného uvážení a na jehož zachování stranám žádný nárok nepřisluší (B. 7061 A/1909). Opačný názor B. 6129 A/1908. Není vyloučeno slyšení znalce, který v instanci nižší podal dobrozdání. Znalecká dobrozdání, jichž si vyšší úřad vyžádal, není třeba stranám sdělovati k vyjádření (B. 7624/1893, 35 A/1901, 3943 A/1905, 5850 A/1908).

Vyšší úřad, byv jednou včasně za odpomoc požádán, jest oprávněn zkoušeti zákonitost v odpor vzatého rozhodnutí na základě svého práva dohlédacího ve stejné míře jako první stolice, ačli se nejedná výhradně o záležitosti stran (B. 8118/1894, 7727/1894, 9266/1896, 11.853/1898,

12.610/1899, 14.054/1900, 227 A/1901, 2775 A/1904, 3443 A/1905, 4100 A/1906, 10.899 A/1915, 11.227 A/1916).

Vyšší úřad může na ochranu veřejných zájmů přivést své volné uvážení úplně samostatně k platnosti. Může udělený konsens změnit, podmínky z ostříti (reformatio in peius) nebo konsens docela odepřít. Jestliže podnikatel sám podává rekurs proti některým podmínkám, nelze při této příležitosti celé rozhodnutí zrušit, poněvadž rozhodnutí nabylo v bodech, které nejsou brány v odpor, moci práva. Vůbec jest zásadou, že jest se vystříhati, a to v zájmu rychlého vyřizování záležitostí schvalování provozoven, zrušování rozhodnutí nižších instancí z důvodů vadného řízení, ačli se nejedná o absolutní důvody zmatečnosti, jako na příklad, bylo-li opomenuto vůbec provést řízení vyhláškové, nebo byl-li konsens vydán úřadem nepřislušným, neboť jest zde možnost řízení vždy, tedy také před instancemi odvolacími, doplnit.

Ostatek jest o tom spor, zda opomenutí vyhláškového řízení tam, kde jest předepsáno, znamená podstatnou vadu řízení. Opomenutí vyhláškového řízení tvoří ovšem vadu řízení, k níž úřady vyšší mohou z úřední povinnosti přihlížeti (B. 9599 A/1913). Praxe správních úřadů přiznává nedostatku vyhláškového řízení jen relativní neplatnost pravoplatného konsensu, totiž že jej mohou bráti v odpor jen oni účastníci, kteří ke komisionelnímu jednání nebyli pozváni a také se ho nezúčastnili. Stejně stanovisko zaujal správní soud ve svých nálezech B. 9984 A/1913 a 10.912 A/1915. Účastníci, kteří se jednání zúčastnili a tuto vadu řízení nenamítali, pozbyli práva ji uplatňovati v řízení odvolacím (B. 10.111 A/1914).

Živnostenský úřad jest konsensem vázán a může námitkám nových účastníků jen v rámci pravoplatného konsensu vyhovět. Bylo-li vyhláškové řízení s opomenutými účastníky dodatečně provedeno, napravuje se tím vada řízení.

Za absolutní vadu řízení jest pokládati jediné vydání konsensu úřadem nepřislušným. Konsens takový nedává žádných práv. Podobně nemůže nabytí právní moci konsens, odporující výslovnému zákazu zákona. Postavení parního kotle velkého v pracovních místnostech nemůže nikdy úřadem býti schváleno, poněvadž jest stavebním řádem zakázáno (B. 6571/1892, 8074/1894).

Podobné stanovisko zaujímají správní úřady i správní soud

ohledně otázky nedodržení čtrnáctidenní vyhláškové lhůty. Zúčastní-li se sousedé jednání, aniž vytkli jeho vady (že od vyrozumění do dne komise neuplynulo 14 dnů), nebo podají-li své konečné vyjádření o žádaném úředním schválení závodu, aniž žádali za odročení komise, sluší míti za to, že se vzdali námitek pro opožděné pozvání a nastalé tím zkrácení lhůty ku přípravě a rozmyšlení zákonem vyhrazené; proto také strana nemůže v řízení odvolacím nebo před správním soudem z této vady řízení vyvozovati pro sebe jakýchkoli nároků (B. 5617 A/1907).

Zrušil-li správní soud rozhodnutí ministerstva obchodu pro vadný právní názor, netřeba nového komisionelního jednání, bylo-li toto provedeno před nálezem (B. 5850 A/1908).

Shledá-li úřad vyšší podmínky podnikateli uložené zbytečně obtížnými, má je z moci úřední opravit.

Obsahuje-li konsens živnostenský také konsensy se stanoviska jiných zákonů (vodního, stavebního, lesního atd.), musí úřad vyšší předměty dobře rozeznávati a přesně označiti ústřední úřady, ke kterým lze se odvolati.

Kdo při komisionelním jednání přednesl z důvodů soukromoprávních proti zřízení závodu námítka, má dle §§ 340 až 342 všeob. zák. obč. právo vymoci si soudcovský výrok, zda se má se zřízením závodu až do rozhodnutí právního sporu posečkati nebo zda a za jakých podmínek lze se zřízením počítati. Právu tomuto zjedná průchod soused vymožením soudního zákazu stavby, nikoliv však žalobou pro rušení držby. Soused, který komisionelní jednání zmeškal, ztrácí ochranu proti rušení své držby zřízením závodu, a má pouze nárok na náhradu škody (§ 364 a) všeob. zák. obč.).

Článek 18.

Náklady řízení.

Dle § 31 ž. ř. nese útraty, spojené s ohlášením komisionelního jednání, jakož i útraty řízení zásadně podnikatel. Pokud se tkne ohlášení komisionelního jednání, nevznikají z něho zpravidla žádné útraty, vyjímaje výlohy za uveřejnění vyhlášky v úředních novinách. Pokud se tkne jiných útrat řízení, sluší k nim počítati v první řadě

cestovní útraty a stravné úředníků k jednání vyslaných, jakož i útraty, které si počítají soukromí znalci úřadem k jednání přizvaní. Kromě toho tvoří poplatky za kolkování komisionelního protokolu nebo poplatky za opis jeho, případně i jiné poplatky, na příklad za doporučené odeslané dopisy úřední atd., útraty řízení.

Státní úředníci (správce komise, úřední lékař, státní technik atd.) mají nárok na hrazení cestovního a na stravné a nocležné. Účtování těchto útrat bylo posledně upraveno prozatímně na základě usnesení ministerské rady ze dne 4. června 1920, výnosem ministerstva vnitra ze dne 21. června 1920, č. 56.132. I tato prozatímní úprava spočívá na vzdálenosti místa komisionelního jednání od sídla úřadu a jest tedy se stanoviska podnikatelů nespravedlivá, poněvadž podnikatelé v sídle úřadu nebo poblíže platí menší útraty než podnikatelé vzdálení, bez ohledu na rozsah podniku.

Útraty živnostenských inspektorů šly dosud na účet úředního paušálu živnostenského inspektora. Výnosem ministerstva obchodu ze dne 9. července 1921, č. 27.851, bylo však stanoveno, že podnikatel jest povinen platiti také útraty živnostenských inspektorů, kteří byli přibráni ke komisionelnímu jednání jako úřední znalci, a to v těchto případech:

1. při provozovnách, jež zaměstnávají deset nebo více pracovních sil:

2. při provozovnách, jež zaměstnávají sice méně než deset pracovních sil, avšak

a) vzhledem k technickému zařízení a výši investovaného kapitálu se řadí nesporně k velkozávodům (velké automatické mlýny, elektrárny, sladovny, plynárny atd.),

b) nebo používají větších motorů ku pohonu dělných a obráběcích strojů,

c) nebo při provozovnách, v nichž se zpracují nebo používají jedovaté nebo nebezpečné látky vzhledem ku přenášení nakažlivých nemocí,

d) nebo v nichž se zpracují třaskaviny a látky výbušné nebo snadno vznětlivé (benzin, acetylen, celuloid a pod.),

e) nebo konečně při schvalování větších lomů, hlinišť, štěrkovišť a dolů na nerosty nevyhrazené.

Upravovati cestovní účty živnostenských inspektorů náleží ministerstvu sociální péče. Živnostenští inspektoři mají nárok

na cestovné a stravné jako ostatní státní úředníci (výnos min. soc. péče na zemskou správu politickou v Brně ze dne 16. listopadu 1923, č. 4032/g).

Odměna oněch znalců, kteří nejsou státními úředníky nebo kteří nejsou živnostenskému úřadu služebně podřízeni a tedy nemohou spoluúčinkování bez porušení služebního závazku odmítnouti (profesoři vysokých nebo odborných škol atd.), stanoví se úmluvou. Do nepřiměřené výšky těchto odměn může si strana stěžovati cestou instanční.

Podnikatel nese jen útraty, které vzešly úřadu, nikoliv však útraty, které vzešly stranám pro jejich osoby nebo za jejich právní nebo znalecké zastupování, poněvadž živnostenský řád takového závazku nezná (B. 3320 A/1905, 6662 A/1909). Jinak v řízení dle zákona vodního (§ 98 mor. zák. vodního).

Živnostenské úřady udělují konsens nezávisle od ostatních úřadů jednání se zúčastnivších. Uznají-li tyto úřady za potřebné, vyslati ke komisionelnímu jednání živnostensko-policejnímu za účelem hájení zájmů jejich zvláštní ochraně svěřených své zástupce (úřady telegrafní, železniční, vojenské, lesní atd.), mají tyto úřady v řízení živnostensko-právním postavení stran a jejich výlohy nelze podnikateli uložit (výnos min. vnitřní z 22. prosince 1900, č. 23.692).

Účtují-li tyto úřady za jejich samostatné povolení, udělené prostřednictvím živnostenských úřadů, vlastní útraty, nepřisluší úřadům živnostenským rozhodovati o povinnosti k jejich placení.

Útraty, způsobené svévolnými námitkami, nese strana, která námitky ty činila. Ustanovení toto činí v praxi dosti potíží, poněvadž jest nesnadno zjistiti, kdy jsou námitky svévolnými. Správní soud (B. 6662 A/1909) prohlásil, že stížnosti sousedů do provozovacího způsobu závodu již schváleného a zřízeného (na příklad pro obtěžování kouřem nebo prachem) nejsou ničím jiným nežli námitkami proti zachování tohoto provozovacího způsobu a jest s nimi naložiti dle druhé věty § 31 ž. ř.

Při komisionelních přehlídkách schválených závodů, konaných na návrh živnostenského inspektora, lze straně započítati toliko útraty znalců, nikoliv však také útraty politických úředníků (B. 3781 A/1905).

Na základě svého dozorčího práva jest živnostenský úřad vždy oprávněn provésti revisi živnostenské provozovny; útraty s tím spojené nese však úřad sám. Pod-

nikateli lze uložit útraty revize jen, byly-li v závodě shledány závady a revize byla tedy nutnou.

Útraty spojené se zjištěním skutkové povahy přestupku lze uložit podnikateli dle analogie § 389 trestního řádu, byl-li uznán vinným, jinak je nese stát. Došlo-li k trestnímu řízení pro vědomě křivé udání, nese dle analogie § 390 tr. řádu útraty udavatel.

Článek 19.

Změny schválených provozoven.

a) Právní zásady.

Konsens kryje používání schválené provozovny v tom rozsahu, ve kterém se nacházela v době schválení a ve kterém byla úřadem uznána buď výslovně nebo činy konkludentními za přípustnou (B. 932 A/1902, 2028 A/1903). Majitel podniku však má přece v jistém směru volnost změnit provozovnu i bez intervence úřadu, neboť v § 32 ž. ř. jsou ustanoveny podmínky, za kterých podléhají změny úřednímu schválení.

Schválení podléhají změny provozovny jen tehdy:

1. když se týkají zařízení provozovacího, nebo
2. způsobu výroby, nebo
3. značného rozšíření výroby a

4. když tím bude způsobena některá z okolností v § 25 ž. ř. předvidaných, to jest ohrožení zájmů sousedů, ohrožení zájmů veřejných a zajisté, ač to v zákoně uvedeno není, ohrožení zdraví a života dělnictva. Jsou-li tu tyto předpoklady, jest podnikatel povinen změnu úřadu hlásiti. Není-li tu těchto předpokladů, není majitel živnosti povinen změnu hlásiti. Tedy na příklad pouhé udržování provozovny v dobrém stavu nevyžaduje schválení. Jedná-li se o udržování budov, platí tu předpisy stavebních řádů. Na Moravě ovšem i tu jest úřad živnostenský kompetentním, ačli se nejedná o takové udržovací práce, které přece jen spadají do působnosti samosprávných úřadů stavebních, jako na příklad změna fasády.

Správní soud v několika nálezech rozhodl o povinnosti schvalovací. Tak pokud se tkne změny zařízení provozovacího, nepodléhá schválení změna velké cihelny ve dvě malé cihelny s týmž topeništěm, poněvadž touto změnou se nezpů-

sobuje teprve obtěžování sousedů, neboť obtěžování to již zde bylo (B. 6385/1892), naproti tomu jest třeba schválení, když na příklad mlýn byl zřízen dle nového systému, když ve schválené provozovně byly postaveny nové stroje, na příklad náhradní kotel, ačkoliv se stanoviska sousedů o nějakém rozšíření mluvíti nelze (B. 2139/1884, 13.739/1900). Schválení dále podléhá postavení velkého parního kotle a zvýšení komína (B. 9058/1895, 2058 A/1903), přeměna kelímkové sklářské pece v pec nádržkovou (B. 1154 A/1902), přibrání dvora stolařské dílny ku pracím vyvozučím hluk (B. 9058/1895, 2058 A/1903), zřízení dílny k vulkanisování studenou cestou v továrně na gumové zboží (B. 13.516/1899), přeložení stanoviště kladiva v továrně na kovové zboží (B. 6385/1892). Dle výnosu min. obch. z 17. prosince 1907, č. 38.248, znamená postavení parního šterkovníku v kamenolomu po živnostensku provozovaném změnu zařízení provozovacího, pokud se týče změnu výroby, a jest vzhledem k § 27, pol. 43 ž. ř. třeba, aby bylo ohledně šterkovníku provedeno ediktální řízení. Opatření nových zařízení v závodě již stávajícím nelze považovati za zřízení nového závodu, nýbrž za změnu (B. 7694 A/1910).

Pojem změny předpokládá, že schválená provozovna nebyla zcela zrušena, nýbrž co do podstaty byla zachována; úplná výměna topního zařízení v cihelně (B. 12.693/1899) nebo přeměna dílny kamenické v dílnu zámečnickou, přeměna továrny na uzenyiny v čistírnu střev jeví se zřízením nové provozovny a podléhá schválení jako provozovna nová (B. 277 A/1901, 648 A/1901).

Pokud se tkne změny výroby, podléhá schválení zavedení kyseliny arsenikové k výrobě skla (B. 1154 A/1902), používání Glauberovy soli místo sody ve výrobě celulosy (B. 2775 A/1904), zřízení rafinerie v továrně na surový cukr, přeměna továrny na lojové svíčky v tavírnu loje (B. 4884/1889).

Pokud se tkne rozšíření výroby, jest upozorniti, že se předpokládá značné rozšíření výroby. Rozšíření výroby může míti za následek nejen zvětšení nebezpečí pro sousedy, ale také zajisté zvýšení nebezpečí pro zdraví a život dělnictva. Zákon nepředpokládá zároveň nějakou změnu ve stavebním zařízení provozovny, značné rozšíření výroby i beztoho jest podroběno schválení. Zásada tato, která byla již obsažena v § 40 živnostenského řádu z roku 1859, byla v § 32 novely z roku 1883 výslovně uvedena.

Posuzuje přípustnost změny, má úřad přihlížeti nejen k absolutní míře obtěžování, nýbrž také k relativní míře jeho, totiž ve srovnání se stavem posavadním. I schválení změny může býtí vázáno na splnění jistých podmínek, může býtí omezeno časově nebo zcela odepřeno (B. 3857/1888, 9058/1895, 2775 A/1904). Podmínky mohou býtí kladeny jen ohledně změny, další používání provozovny dosud schválené nemůže býtí omezeno snad výhradou „do odvolání“ (B. 10.411/1897). Mohou však podmínky, uložené majiteli živnosti s jeho souhlasem, u příležitosti schválení změny i bez souhlasu sousedů býtí zmírněny (B. 1154 A/1902). U příležitosti vydání konsensu pro rozšíření závodu, který svádí vody odpadní do veřejné vody, mohou ohledně užívání vody býtí vydána omezující ustanovení vzhledem k vodám odpadním celého závodu, tedy i staré části (B. 6624 A/1909). Zahájení provozu před schválením změny tvoří přestupek živnostenského řádu (B. 13.516/1889, 14.789/1900, 277 A/1901, 1154 A/1902).

b) Řízení.

Zákon obsahuje v § 32 ž. ř. také ustanovení ohledně řízení při schvalování změn. Předně, pokud se týká podnikatele, předpisuje mu zákon, aby to živnostenskému úřadu oznámil. Není tedy předepsána žádost, jako v § 28 ž. ř., doložená popisy a výkresy. Pokud se tkne úřadu živnostenského, obsahuje zákon směrnici, kdy může upustiti od komisionelního jednání, totiž přesvědčí-li se, že změna nebude mítí v zápětí pro sousedy a pro obec (v §§ 25 a 26 se o obci nemluví) nových nebo větších škod nebo nebezpečství a obtíží, nežli jsou spojeny se závodem již stávajícím. Ustanovení to nemá velké praktické ceny, neboť zpravidla teprv komisionelním jednáním se zjistí to, co zákon považuje za podmínku upuštění od komisionelního jednání.

V §§ 29 a 30 ž. ř. předepsané řízení řádné má nastati toliko tehdy, jedná-li se o provozovnu v § 27 uvedenou. Ustanovení §§ 29 a 30 mají na zřeteli toliko schvalování nových provozoven. Jde-li o změny provozovny (na příklad o postavení nových parních kotlů), jest užiti jen předpisu § 32 ž. ř. (B. 5925/1908). Byla-li podána žádost, aby upuštěno bylo od stanovených již podmínek konsensu, jedná se o změnu (výn. min. vn. z 16. října 1900, č. 36.730). Ostatek ale jest řízení při schvalování změn stejné jako při schvalování závodu

původního, totiž jest potřebí provésti řízení ediktální, jestli závod původní tomuto řízení podléhal (B. 9289 A/1912, 9599 A/1913) a vydati rozhodnutí dle § 30 ž. ř. V tomto řízení jsou stranami také ony osoby, v jejichž prospěch byla do konsensu původního pojata omezení (výlučné používání dřeva k topení za účelem ochrany pěstitelů ovoce) (B. 7879 A/1911).

Zásadní záповěď každé změny závodu odporuje duchu i slovnímu znění § 32 ž. ř. (B. 14.789/1900).

Článek 20.

Odchylná ustanovení pro schvalování všeužitečných podniků elektrických.

a) Po stránce věcné.

Zákonem ze dne 22. července 1919, č. 438 Sb. z. a nař., vydány byly předpisy o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace. Za soustavnou elektrisaci prohlašuje zákon podnikání, které má za účel co možná nejdokonalejší využitkování všech přírodních zdrojů energie a hospodářské její rozvedení ve všeobecném zájmu. Provádění soustavné elektrisace jest svěřeno podnikům, které byly dle § 4 zákona prohlášeny za všeužitečné. Podniky tyto požívají zvláštních výhod finančních a právních.

Výhody právní, uvedené v § 7 zákona, jsou právě to, čím se podniky všeužitečné liší od jiných podniků živnostenských po stránce schvalovací. Kdežto při schvalování podniků jiných může podnikatel nabýti práv zasahujících přímo do soukromých práv osob třetích jen tehdy, když tyto osoby zmeškaly včasné podání námitek, může podnikatel díla všeužitečného nabýti těchto práv i proti včasným námitkám osob třetích, byly-li tyto námitky ovšem úřadem zamítnuty.

1. Výhody ty jsou :

a) nárok na vyvlastnění nemovitosti a práv, po případě nárok na zřízení služebnosti ;

b) tak zvaná práva užívací, to jest právo zřizovati a udržovati vedení elektrická s příslušenstvím, stanice spojovací a transformační a odstraňovati překážející stromoví.

Výhody tyto se přiznávají pro případ, že se strany předem jinak nedohodly.

2. Zákon předepisuje podmínky, za kterých vyvlastnění a služebnosti jakož i práva užívací lze povolití.

Pokud se tkne vyvlastnění, lze je povolití pro výrobný proud a jejich příslušenství, je-li toho třeba, pro využitkování určité vodní síly nebo jiného zdroje energie nebo vyžadují-li toho jiné důvody technicko-hospodářské, pro elektrická vedení s jejich příslušenstvím pak tehdy, vyžadují-li toho důležité důvody technické, nebo je-li náklad na jejich zřízení na jiném místě nepoměrně vysoký; pravidelně povoluje se pro díla tato zřízení služebnosti (§ 12).

Pokud se tkne práv užívacích, propůjčují se tato pouze pro elektrická vedení s příslušenstvím, vyžadují-li toho důvody technické. Vykonávání práv užívacích jest však dle § 9 omezeno ohledy na dosavadní určení zatíženého pozemku.

Kdežto vyvlastnění a služebnosti jsou předmětem zápisu do knih pozemkových, jsou práva užívací z tohoto zápisu vyloučena, přecházejí však na právního nástupce podniku a působí proti každému majiteli pozemku (§ 11). Co do právní povahy jest považovati práva užívací za jakýsi střední útvar mezi věcnými právy užívacími s jedné a pouhou výprosou se strany druhé (Hrdina, Československé právo elektrárenské, str. 43).

3. Povoláním vyvlastnění, zřízením služebnosti a propůjčením užívacích práv se zasahuje přímo do práv osob třetích; proti tomuto zasahování nemůže se však držitel zatíženého pozemku brániti soukromoprávní žalobou negativní neb na rušení držby, poněvadž povolení vyvlastnění, zřízení služebnosti a propůjčení užívacích práv jest právě omezením práva vlastnického, vydaným za účelem udržení a povznesení všeobecného blaha, o kterém mluví § 364 vš. zák. obč. Vlastník pozemku může pouze namítati, že vyvlastnění neb uložení služebnosti nebo propůjčení užívacích práv nebylo nutné z důvodů, které zákon jako podmínku vyvlastnění neb služebnosti neb uložení užívacích práv předepisuje. Toho druhu námitka není již námitkou soukromoprávní, nýbrž veřejnoprávní. Poskytnutím těchto právních výhod stává se tedy celá řada námitek soukromoprávních námítkami veřejnoprávními. Námitka nájemce honitby, že pernatá zvíř v jeho obvodě honebním ohrožena jest elektrickými vodiči, tak totiž, že zvíř ta při letu na vodiče narazí a se zabije, jest námitkou veřejnoprávní, neboť její podstatou jest ztěžování hájení zvíře.

Velmi častou námitkou při komisionelních jednáních jest námitka obce, mající vlastní elektrárnu, že projektovaným vedením všeužitečného podniku se zasahuje do práv obce, dodávati svým občanům výlučně elektrickou energii. Námitka tato má dvojí povahu. Pokud obec činí tuto námitku vzhledem k občanům, kteří dosud neodebírali elektrické energie od obce a tedy s obcí žádné smlouvy neuzavřeli, jest to námitka, kterou nelze přednésti při živnostenskoprávním schvalování podniku (analogický příklad s obecní plynárnou — B. 10.445 A/1914), neboť se tu jedná o obecní zájem finanční, k jehož hájení živnostenské úřady nejsou povolány. Pokud obec činí námitku tuto vzhledem k občanu, který dosud energii od obce odebíral, jedná se o námitku soukromoprávní, založenou na smlouvě.

4. Další podstatnou odchylkou od materielních předpisů pro živnostenské provozovny dle III. hlavy řádu živn. jest ustanovení, dle kterého úřad schvalovací stanoví zároveň odškodné za vyvlastnění, zřízení služebnosti a práva užívací (§ 13, 14, 15). Ustanovení toto jest ovšem důsledkem zasahování do práv osob třetích a jest opatřením s účinností prozatímní, aby se provedení díla nezdržovalo.

Při tom jest rozeznávati odškodné za újmy trvalé od náhrady škody za újmy přechodné.

Schvalovací úřad stanoví odhadem znaleců odškodné jen za újmy trvalé, to jest za vyvlastnění, služebnost a práva užívací; kdežto náhradu škody za újmy přechodné, jako za pošlapání neb rozkopání pozemku při stavbě, vůbec úřad nestanoví; škodu tuto jest povinen podnikatel hraditi dle zásad o náhradě škody vůbec, a to do roka po tom, co o škodě zvěděl (§ 15, odst. 4.).

Zákon zná však ještě jiný případ náhrady škody, totiž ten, kdy majitel pozemku jest povinen hraditi škodu způsobenou majiteli podniku neohlášením nebo opožděným ohlášením změny v nakládání s pozemkem nebo nepravým předstíráním změny, která má za následek přeložení vedení. V tomto případě rozhoduje o náhradě škody řádný soud řízením nesporným (§ 9, bod 4.).

Konečně mluví zákon v § 22 ještě o náhradě škody způsobené vykonáváním přípravných prací. Škodu tuto stanoví živnostenský úřad I. stolice s výhradou dovolání se řádných soudů ve lhůtě tříměsíční.

Zákon zná však také případy, kde nelze za propůjčení práv užívacích žádného odškodnění požadovati. Jest to v případě, kde se jedná o užívací práva na veřejných komunikacích (§ 7). Zákon rozeznává mezi komunikacemi ve správě státní a komunikacemi ve správě jiných buď veřejných nebo soukromých korporací. Správě státní se dává na vůli, poskytnouti užívací práva buď bezplatně nebo za uznávací činži. Ostatní veřejné i soukromé korporace musí dovoliti výkon práv užívacích bezplatně, avšak jen, jedná-li se o elektrické vedení průchodní nebo k účelům státním nebo k účelům veřejné dopravy. Jinak mají nárok na odškodnění.

5. Zákon (§ 27) dává dále státní správě právo zasahovati mnohem účinněji do nabytých práv majitelů elektrických podniků, nežli jest tomu při jiných provozovnách, a to z důvodů ochrany zájmů veřejných. Výrobní elektrické energie mají totiž mnohem širší význam pro veřejnost než provozovny jiné. Tím, že tyto výrobní využívají vodní síly, nebo se zřizují na místech, kde jest uhlí blíže po ruce, nabývají jistého privilegovaného postavení mezi jinými provozovnami a ztěžují využití vody neb uhlí jiným podnikatelům. Státní správě však na tom záleží, aby síly vodní, případně tepelné, se využilo co nejúčelněji, proto stanoví § 27 zákona, že ministerstvo veřejných prací může naříditi majiteli elektrického díla nebo vodní síly, a by jich náležitě využil, neuposlechne-li pak, může ministerstvo samo učiniti opatření, aby elektrického díla neb vodní síly bylo úplně využito případně jiným podnikatelem, ovšem za náhradu škody snad tím vlastníku povstalé.

6. Týž paragraf nařizuje dále, že při schválení výroben elektrické energie a vedení lze podnikateli předepsati podmínky se stanoviska soustavné elektrisace nutné. Jak daleko podmínky tyto mohou jíti, ovšem v zákoně stanoveno není; předepsati jest zajisté takové podmínky, aby zájem soustavné elektrisace byl hájen, to jest i takové podmínky, které činí existenci podniku pochybnou, když toho soustavná elektrisace vyžaduje. Jest tedy na příklad možno schváliti podnik na určitou krátkou dobu proti vůli podnikatele.

7. Konečně může ministerstvo veřejných prací na podniky již schválené, které nesprávně vedeným provozem nebo neoprávněnými cenami za proud ohrožují zájmy veřejné, uvaliti v nucenou správu na útraty a nebezpečí vlastníka podniku.

8. Pokud se týče změn podniku, žádá zákon jejich

oznámení a schválení jen tehdy, žádá-li se za vyvlastnění nebo zřízení služebnosti nebo propůjčení užívacích práv, nebo jde-li o změny, které mohou mít vliv na státní vedení slaboproudá. Dle toho na příklad výměna transformatoru za jiný téže výkonnosti, nebo výměna vodičů za vodiče menšího průřezu, nebo rozšíření sekundární sítě, které se dotýká pozemků soukromých se svolením jejich majitelů, nemusí býti úřadu hlášeno. To platí jmenovitě o tak zvaných domovních přípojkách.

9. Podniky všeužitečné podléhají jako jiné živnostensko-policejnímu dozoru schvalovacího úřadu. Tento dozor má hlavně za účel chrániti státní vedení slaboproudá před poruchami. Vzpor tomu se doporučuje pojmouti do výměru schvalovacího následující výhradu: Podnikatel jest povinen svůj závod zříditi, udržovati a provozovati, a třeba i na svůj náklad pozměniti, aby jim nebyla rušena nebo poškozena nynější státní a státní správou udržovaná telegrafní, telefonní a návěštní vedení. Odchylně od jiných podniků lze tuto výhradu rozšířiti i na budoucí státní slaboproudá vedení, pokud tato budou zřízena na pozemcích silničních, cestních, vodních a vodocestných ve státní správě aneb v jejich bezprostředním sousedství (§ 10, bod B. 3).

10. Konečně jest upozorniti, že tento zákon platí pro celý obvod republiky československé, vyjímaje Podkarpatskou Rus.

b) Po stránce řízení.

Dle § 16 zákona z 22. července 1919, č. 438 Sb. z. a n., jest úřadem příslušným k udělení schválení elektrického podniku zemská správa politická; na Slovensku nejvyšší politický úřad. Dle § 11 prováděcího nařízení ze dne 25. října 1920, č. 612 Sb. z. a n., může zemská správa politická v případech méně důležitých delegovati též politický úřad první stolice. Rozkládá-li se projektované dílo po obvodu více než jedné zemské správy politické, stanoví ministerstvo veřejných prací, která správa v dohodě neb za současti druhé řízení provede a rozhodne.

V případě takové delegace jest jak ve vyhlášce tak v protokolu o komisionelním jednání i konečně v rozhodnutí uvéstí úřad, za jehož spoluúčasti bylo řízení provedeno a rozhodnutí vydáno.

Zemská správa politická jest však oprávněna schváliti podnik jen co do vztahu k držitelům soukromých pozemků. Udělení povolení ke zřízení podniku na pozemcích železničních, silničních, cestních a vodních a vodocestných náleží úřadům jiným, pokud se ovšem podnikatel se správcem pozemku nedohodne.

K používání pozemků železničních uděluje povolení příslušné ředitelství drah a, pokud se ředitelství s podnikatelem neshodne, a u drah soukromých vůbec ministerstvo železnic, v obou případech po dohodě se správou pošt a telegrafů.

K používání pozemků silničních, cestních, vodních a vodocestných, nestane-li se mezi podnikatelem a správcem veřejného majetku dohoda, ministerstvo veřejných prací ve srozumění s příslušným ministerstvem, případně zemskou správou autonomní (§ 10).

Tomuto ustanovení odporuje § 5 prováděcího nařízení ze dne 25. října 1920, č. 612 Sb. z. a n., dle kterého v případě neshody rozhoduje schvalovací úřad.

Projekt, který jest schvalovacímu úřadu předložiti, musí míti náležitosti vytčené v § 6 prováděcího nařízení. Poněvadž sdělání projektu vyžaduje nutnost vstupovati na cizí pozemky, tedy zasahování do práv soukromých, obsahuje zákon (§ 22) možnost dosáhnouti toho práva zvláštním povolením schvalovacího úřadu.

Pro schvalování elektrických podniků všeužitečných jest předepsáno bez výjiměčně řízení vyhláškové (§ 18). Vyhlášku jest uveřejniti jednou v listě určeném pro úřední vyhlášky. V obci, ve které podnik bude zřízen, jest vyložiti plán s popisem díla. Ke komisi jest zvláště pozvati starostu obce (nikoliv představenstvo obce) a známé sousedy, mezi nimi také majitele sousedních elektrických podniků.

Při komisionálním jednání jest stanoviti také odškodné, a to za vyvlastnění a služebnosti z povinnosti úřední, za uložení užívacích práv na návrh majitele zatíženého pozemku. Jednání o odškodném se může však k vůli zjednodušení z hlavního jednání vyloučiti.

Odškodné stanoví se odhadem znalců¹⁾.

¹⁾ Ohledně směrnice při stanovení odškodného znalci poukazují na své články uveřejněné v „Elektrotechnickém Obzoru“ v čísle 5 ročn. XI. čís. 27 a čís. 48 ročn. XII.

Rozsah a předmět vyvlastnění a služebností stanoví se dle analogie zákona z 18. února 1870, č. 30 ř. z.

Odškodné úřadem správním stanovené sleduje účel urychlit stavbu. Proto není proti výši odškodného odvolání a lze, předpokládajíc pravoplatnost rozhodnutí ve věci vlastní, se stavbou začít, jakmile odškodné bylo složeno u soudu nebo jinak zajištěno. Obě strany však mají právo do roka po tom, co rozhodnutí o vyvlastnění neb služebnostech neb užívacích právech nabylo moci práva, navrhnouti u příslušného soudu stanovení odškodného cestou řízení nesporného.

Co má výměr schvalovací obsahovati, jest uvedeno v § 19 zákona a v § 10 prováděcího nařízení.

Zákon obsahuje také předpis o uvedení díla v činnost. Dokončení díla jest schvalovacímu úřadu oznámiti a to u připojení dvou exemplářů plánů a seznamů nemovitostí užívacími právy zatížených a skutečnému provedení odpovídajících. K jednání kolaudačnímu jest pozvati tytéž účastníky, jako k jednání schvalovacímu. Jednání kolaudační jest vykonati nejdéle do 14 dnů po oznámení o ukončení stavby.

Všeužitečný podnik jest povinen oznámiti úřadu osobu, která bude pověřena technickým vedením podniku.

Odvolání proti rozhodnutí schvalovacího úřadu jest řídití na ministerstvo veřejných prací a jest je podati do čtyř neděl u úřadu, který rozhodnutí vydal, tedy v případě zmocnění politického úřadu první stolice u tohoto úřadu.

Náklady řízení nese podnikatel dle zásad vodního zákona.

Článek 21.

Dohlédací právo živnostenských úřadů.

a) Právní zásady.

Dohlédací právo úřadů živnostenských spočívá na úvaze, že dle §§ 25 a 26 ž. ř. jsou tyto úřady povolány schvalovati živnostenské provozovny z důvodu policie bezpečnostní a že by nemělo smyslu, aby zájmy policie bezpečnostní byly hájeny jen při schvalování provozovny a nadále ponechána majiteli živnosti úplná volnost. Kromě toho ukládá § 146, odst. 4. ž. ř. úřadům vyšším za povinnost proti každému nezákonnému stavu zakročiti z moci úřední. Pro-

středkem k dosažení zákonitého stavu jest § 132, lit. c) ž. ř., dle něhož ten, kdo počne provozovati některý závod živnostensky spadající pod ustanovení hlavy III. ž. ř., nemáje předepsaného schválení úředního, podléhá pokutě 5 až 500 K. Upozorniti jest, že dle tohoto ustanovení není trestným již zřízení provozovny, nýbrž teprve skutečné používání její. Dle konečné věty § 25 ž. ř. však nesmí se stavbou provozovny býti započato, pokud schválení nebylo dáno. Jest tedy otázkou, podle kterého předpisu bylo by trestati již neoprávněné zřízení provozovny. Není pochyby, že by se tak mohlo státi na Moravě jen dle předpisu § 131 ž. ř., v Čechách a ve Slezsku kromě toho dle předpisu stavebních řádů.

Trestným dle § 132, lit. c), jest však nejen používání neschválené provozovny, nýbrž i nedodržení podmínek konsensu.

Přivodí-li se nedbáním podmínek konsensu nebezpečí pro život nebo zdraví lidské, jest zodpověden majitel závodu kromě toho dle předpisů trestního zákona a nemůže tuto zodpovědnost přesunouti na svého zástupce třeba dle § 55 úřadu oznámeného nebo schváleného (rozhodnutí nejvyššího soudu z 11. února 1897, č. 14.823). Za škody nedodržením podmínek konsensu způsobené na věcech, na příklad bylo-li okolí požárem, výbuchem, otravou, způsobenou svítivým z chatrného potrubí vycházejícím atd., postiženo, odpovídá majitel závodu dle zásad soukromoprávních (§ 364 a) všeob. zák. obč.).

Vykonávající právo dohlédací mohou živnostenské úřady provozovny ležící v jejich správním obvodu kdykoliv podrobiti prohlídce a naříditi, aby nepřístojnosti s konsensem se nesrovnávající byly odklizeny. K docílení tohoto účinku mohou použití donucovacích prostředků dle § 152 ž. ř., totiž zabavení zboží a nástrojů, zastavení práce strojů nebo vůbec uzavření provozovny. Upozorniti jest, že jest přípustno pouze uzavření provozovny jako nejkrajnější prostředek, nikoli však odstranění provozovny. Odstranění provozovny proti předpisu konečné věty § 25 zřízené bylo by lze jen dle předpisu řádu stavebního naříditi. Na Moravě ovšem může tak učiniti živnostenský úřad.

Překračování konsensu, i když opětovně bylo trestáno, neodůvodňuje odejmutí konsensu a jmenovitě neposkytuje pro takové zakročení zákonitého podkladu předpis

§ 133 b) ž. ř., který se týká živnostenských oprávnění osobních.

Provozovny mohou býti zavřeny toliko tehdy, jde-li o prostředek k zabezpečení výsledku trestních nálezů nebo živnostensko-policejních příkazů. Zavření tudíž vždy předpokládá, že tu jest trestní nález nebo příkaz živnostenské policie a nesmí nařízeno býti jako samostatné opatření prvotní. Provozovna smí tedy úřadem býti zavřena toliko tehdy, když trest se minul účelem, aby totiž provozování bylo zastaveno, nebo aby opatřeno bylo schválení závodu (výnos ministerstva obchodu z 2. září 1907, č. 23.234).

Proti uzavření závodu, který nesporně podléhá schválení, nepřísluší straně právo stížnosti s účinkem odkladným; je-li však potřeba schválení sporná, nebylo by okamžité uzavření spravedlivým (B. 10.841/1897).

Stejně právo dozorcí, jaké přísluší živnostenskému úřadu I. stolice, náleží úřadům vyšším na základě § 146, odst. 4. ž. ř. Zví-li vyšší úřad z jakékoliv příčiny o nezákonnosti, má z moci úřední zakročiti.

b) Výkon práva dohlédacího.

Ukončením schvalovacího řízení jest vyčerpáno právo účastníků, aby byli ve věci slyšeni; pokud jim v konsensu nebylo přiznáno výslovně nějaké zvláštní právo, nemají na provoz podniku, předpokládajíc, že se děje v mezích konsensu, žádného vlivu. Jmenovitě nemají subjektivního práva ani na to, aby bylo odstraněno obtěžování jejich třebas konsensu odporující, mají pouze právo učiniti oznámení nebo stížnost u úřadu a tento zařídí, čeho třeba sám. I v případě, že by v konsensu bylo obsaženo zmocnění některého souseda, aby vykonal sám některé opatření, na útraty podnikatele, jestli ho podnikatel včas sám neprovedl, jest taková svépomoc dovolena jen za dohledu úřadu. Zásadně jest se takovému zmocňování sousedů, kteří nejsou stranami spornými, vyhýbatí (B. 8792/1895). Cesta soukromoprávní jest účastníkům, jsou-li tu ovšem zákonitě podmínky, zachována.

Úřady živnostenské vykonávají dohlédací právo buď na základě stížností účastníků, nebo obcí, nebo konkurentů živnostenských organizací, nebo četnictva nebo na základě pozorování, jež učinili jejich vlastní orgánové při komisích nebo jinakých služebních cestách, nebo konečně na základě

oznámení živnostenských inspektorů. Úřad má obsah oznámení neb stížnosti způsobem podnikatele nejméně obtěžujícím a nejkratším (četnictvem, obcí atd.) zkoumati, nejsou-li stížnosti přemrštěny. Je-li nutno vyšetřiti stížnost na místě samém, staniž se to pravidelně vysláním odborného úředního orgánu (státního technika, úředního lékaře neb zvěrolékaře). Tyto úřední osoby jsou zavázány k mlčelivosti o zařízení závodu; porušení této povinnosti podléhá disciplinárním trestům. Pokud by vyšetřením na místě samém bylo pověřeno četnictvo, jedná toto jako orgán živnostensko-policejní a nikoliv soudně vyšetřující a může domovní prohlídku provésti i bez příbrání orgánů obecních.

Dříve než úřad uloží podnikateli vzhledem ke shledaným závadám nějaká obmezení, jest věc zevrubně vyšetřiti a ovšem podnikateli výsledek šetření dáti k vyjádření.

Hranici dohlédacího práva tvoří **p r a v o p l a t n ý k o n s e n s**. Není-li tu konsensu nebo je-li tu konsens udělený úřadem nepřislušným, na příklad obcí, má úřad živnostenský zaříditi čeho třeba, aby byl závod dodatečně schválen. To se nemůže státi snad rozkazem podnikateli, aby podal žádost za schválení, nýbrž zavedením trestního řízení, případně i zastavením provozu a tedy nepřím o. Pravidlem ovšem bude, že podnikatel sám dobrovolně o schválení požádá.

Stejně jest postupovati, když některý závod, zřízený na jiném právním podkladě, na příklad rolnický lihovar, železniční dílna atd. bude dodatečně použit k účelům živnostenským.

Vynesení

ministerstva obchodu ze dne 14. prosince 1906, č. 24.061, vydané v dohodě s ministerstvem vnitra na všechny politické úřady zemské ve příčině řízení při schvalování živnostenských provozoven.

Stesky, jež při průmyslových anketách v roce 1898 konaných i později předneseny byly průmyslovými korporacemi do postupu politických úřadů a jich orgánů při projednávání záležitostí, týkajících se průmyslu a průmyslových provozoven, byly zúčastněným ministerstvům podnětem, aby několika vyneseními vytkla ony zásady, jež by byly vodítkem podřízeným úřadům při příslušných úředních jednáních a jež by zvláště zevrubně upravily řízení dle III. hlavy živnostenského řádu.

Jakkoliv uznati sluší, že tato opatření měla příznivý výsledek a že nastalo podstatné zlepšení poměrů, do nichž si naříkáno bylo, takže tou dobou není již důvodu k stížnostem, bylo přece vynesení pana ministerského předsedy ze dne 25. července 1906, č. 2281 M. P., jež obsahuje mnoho zásad o chování se úřednictva a činnosti jeho ve službě, jakož i o řízení úředním. ministerstvu obchodu vítaným podnětem, aby všechny tyto předpisy v souborném přehledu k přesnému zachovávání na paměť uvedlo a je v mnohých bodech doplnilo.

Proto směrodatnou byla úvaha, že v nejbližší budoucnosti doufati lze v další pokrok průmyslové činnosti, ve vznik nových a rozšíření nynějších podniků průmyslových a že tudíž případně živnostenské správě úloha, aby tento očekávaný vývoj co nejúčinněji podporovala.

Ministerstvo obchodu ustanovuje proto v dohodě s ministerstvem vnitra pro řízení dle III. hlavy živnostenského řádu následující direktivy.

Všeobecné zásady.

Na poli průmyslové politiky mohou živnostenské úřady jen tehdy úspěšně působiti, jsou-li samy i všechny jejich orgány prochnuty duchem cílevědomé podpory průmyslu. Prosty před-

sudků musejí spatřovati v rozvoji průmyslu nejmocnější vzpružinu hospodářského vzmachu a hmotného blahobytu nejširších vrstev lidových.

Úkolem všech přednostů úředních jest, aby smysl pro toto pojmání budili a zesilovali.

Všechny orgány živnostenských úřadů, i ony, jež nejsou povolány k odbornému posuzování průmyslových a živnostenských otázek, musejí jeviti snahu, aby zjednalý si přesnou znalost na poli těchto poměrů. Neb jen tehdy mohou státi na vyšší úkolů na ně vložených, mohou jistě a cílevědomě postupovati a z vlastního podnětu zasahovati v život živnostenský, upravující a podporující jej.

Cilý styk s průmyslovými kruhy, častá návštěva závodů průmyslových a dílen, účastenství na odborných přednáškách a podnicích poskytují cennou příležitost k získávání zkušeností, nabývání podnětu a k prohlubování vlastního vědění, aby umožněno bylo nejen správné pojmání otázek, o které se jedná, nýbrž i směrodatný vliv na jejich příznivé vytváření se.

Úkolem úředníků není pouze, aby projednávané záležitosti přesně dle zákona posuzovali a rozhodovali, nýbrž aby přičiňovali se s rozvahou a oddaností o zdar průmyslu a živnosti a o povznesení všeobecného blahobytu. Nadržováním zájmům veřejným povahy bezpečnostně-policejní nebo hygienické, pravou mez překračujícím, nesmí nikdy zanedbáván býti rovněž eminentně veřejný zájem povznesení hospodářství národního.

Žádosti a jich doklady.

Žádosti za schválení zřízení nebo podstatné změny živnostenských provozoven musí strana doložiti příslušnými popisy a nákresy. Tyto přílohy žádosti tvoří podklad pro posouzení provozovny se stanoviska živnostenské policie a jsou k tomu určeny, aby v souvislosti s konsensem trvale stanovily právní stav provozovny.

Ježto se však důležitost těchto pomůcek zneuznává, bývají často v naprosto nedostatečné formě a stavu předkládány. Tím působí se jednak úřadům značné potíže při zkoumání přípustnosti provozovny, jednak vzrostou však i majiteli provozovny zhusta značné újmý.

Zvláště nepříznivě pocítují se nedostatky plánů a popisů provozoven v případech rekursu, ježto, jestli pomůcky ty ne

poskytují naprosto jasný obraz provozovny a provozování, úřad nadřízený, k rozhodování o rekursu povoláný, jemuž chybí bezprostřední styk se zúčastněnými faktory a přesná znalost místních poměrů, nucen jest nařizovati dodatečná šetření, aby o stavu věci jasno si zjednal, čímž často řízení odvolací značně se protáhne a nemalá vydání vznikají.

Se stanoviska podnikatele sluší však ještě nad to uvážiti, že jemu přísluší neodňatelné právo na stav provozovny konsensu odpovídající a že tudíž má největší zájem na tom, aby stav tento, pro kterýž jest schválený plán hlavně směrodatným, byl stanoven trvale a způsobem každou pochybu vylučujícím.

Nejsou-li plány úplné, vydává se podnikatel v nebezpečí, že faktický stav provozovny bude uznán za nesouhlasný se stavem schváleným a že jemu budou dodatečně uloženy změny, k nimž by při existenci úplných plánů nikdy nebyl mohl býti přidržen.

Aby čeleno bylo těmto závadám, citelným jak pro řízení úřední, tak škodlivým zájmům průmyslu, sestavilo ministerstvo obchodu v dohodě s ministerstvem vnitra a s ministerstvem orby v příloze připojený „Návod pro zdělávání projektů živnostenských provozoven, buď nových, neb takových, jež podstatně rozšířiti se mají a schválení podléhají“, jenž k tomu jest určen, aby byl žadatelům o schválení provozoven a zejména těm, kdož příslušné žádosti a projekty sestavují, vodítkem pro postup, kterého se mají držeti.

Jest tedy nutným, aby ustanovení tohoto návodu vešla co možná nejvíce ve známost zúčastněných kruhů, z kterých příčiny dlužno živnostenské úřady první instance, živnostenské inspektoři, pak průmyslová sdružení, spolky stavitelů, společenstva stavebních živností, komory inženýrské a ostatní interesované korporace, technická učiliště a podle okolností jednotlivé podniky podělití tímto návodem a s nimi sdělití svrchu uvedený účel jeho. Ponechává se uvážení zemského úřadu, aby příslušná opatření učinil bezprostředně neb cestou podřízených úřadů.

Návod tento jest dle uvedeného účelu považovati za poučení o dokladech projektu, jež uzpůsobiti jest tak, aby úřednímu řízení a právnímu zájmu podnikatele vyhovovaly, nesluší však, aby v ustanoveních jeho spatřovaly úřady nezbytně nutnou normu, jejíž přesné dodržování by mohlo býti vyžadováno obligatorně.

Zkušenosti i za poslední doby získané přiměly zúčastněná ministerstva, aby upozornila živnostenské úřady, že úřední jednání za příčinou schvalování živnostenských provozoven předsebráti jest jen na žádost stran a že jest nepřípustno prováděti je z moci úřední.

Netřeba zajisté zvláště vytykáti, že není předpokladem pro žádost za udělení konsensu, aby žadatel měl oprávnění provozovati příslušnou živnost.

Řízení předchozí.

Dojdou-li žádosti za schválení živnostenských provozoven, má živnostenský úřad první instance zachovávatí následovní postup :

Žádosti jest hned při jejich presentování označiti jako „nutné“ a jest přílohy jejich (plány a popisy závodu) ihned co do jich úplnosti zkoumati. Objeví-li se při tomto prozatím neodborném zkoumání do očí bijící nedostatky těchto dokladů a zvláště, nebyly-li předloženy ve třech exemplářích, staniž se nutné jich doplnění nejkratší cestou, pokud možno ústním poučením, po případě telefonicky.

Jeden exemplář dokladů, stranou předložených, budiž bezodkladně příslušnému živnostenskému inspektorovi, jeden exemplář technickému oddělení a jeden úřednímu lékaři dodán.

Tito orgánové nechť popisy a výkresy pečlivě prozkoumají a je během pěti dnů, připojivše svoje vyjádření, živnostenskému úřadu vrátí. Vyjádření to obsahujž především krátké udání, zda doklady ty postačí, aby na jich základě místní ohledání bylo předsevzato. Při posuzování této otázky nebudiž však nikterak za nezbytný předpoklad pro provedení místní komise považováno, aby předložené doklady všem v návodu stanoveným požadavkům vyhovovaly.

Shledá-li se, že nutno plány a popisy doplniti, budiž přesně vyznačeno, v jakých směrech sluší je doplniti.

Při tom mohou nastati dvě možnosti :

1. Buď mají doklady nedostatky a mezery, jež dle povahy jejich předsevzetím komisionelního řízení odstraniti a objasniti nelze a bez jejichž předchozího odstranění jest bezúčelno vypisovati místní komisi. V tomto případě jest vadné doklady vrátiti bezodkladně žadateli nejkratší cestou k opětnému urychlenému předložení a jemu oznámiti nutná doplnění a jest s vypsáním komise až do předložení doplněných dokladů vyčkati.

2. Nebo jsou nedostatky podřízeného významu, jež sice o sobě nevadí předsevzetí komisionelního řízení, jichž včasné odstranění však jest žádoucím v zájmu úplného objasnění všech otázek, jež při řízení budou projednávány. V případě takovém jest místní komisi bezodkladně vypsati, avšak žadatele současně vyzvati, aby pro komisionelní řízení připravil žádané ještě dodatky a objasnění k plánům a popisům.

Touto posléz naznačenou cestou budiž se zpravidla domáháno úplného instruování žádostí ve smyslu návodu, aniž by však v tom směru děl se nátlak na stranu.

Jedná-li se však pouze o zásadní schválení provozovny, nechť zkoumání dokladů projektu omezí se samozřejmě jen na způsobilost jejich k tomu účelu, aniž by již v tomto období bylo nutno požadovati podrobné plány pro jednotlivá oddělení závodu.

Pro další postup úřadu bude ona okolnost směrodatná, zda jedná se o závod, podléhající řízení ediktálnímu ve smyslu § 27 živnostenského řádu, neb o takovou provozovnu, pro niž není předepsáno v živnostenském řádu zvláštní řízení.

A. Řízení ediktální.

Při zahájení řízení ediktálního má se úřad přesně dle předpisů § 29 živnostenského řádu zachovati a jmenovitě toho dbáti, aby za všech okolností lhůta v paragrafu tom pro ustanovení komisionelního řízení určená byla dodržena, dále aby případně nutná jednání dle vodního zákona a stavebního řádu atd. pokud možno současně s jednáním o živnostensko-policejní přípustnosti závodu byla předsevzata. V posledním směru nelze, pokud živnostenský úřad nefunguje zároveň jako úřad stavební, přirozeně nic více zaříditi, nežli že stavebnímu úřadu při vypsání místní komise doporučí se, aby současně předsevzal komisi stavební.

Jestli vzhledem na teritoriální rozsah projektovaného závodu místní jednání musí býti provedeno v dohodě s jiným živnostenským úřadem, anebo když jednání v dohodě s úřadem jiného odboru jest provéstí (což zvláště přihoditi se může při jistých, s doly souvisících provozovnách) jest předem vyjednávati s dotčeným úřadem o ustanovení místní komise. Kde však jiné úřady (železniční úřady dozorcí, správy telegrafní a telefonní atd.) mají spolupůsobiti výhradně za účelem hájení svých zájmů resortních při komisionelním řízení, budiž komisionelní řízení bez odkladu vypsáno a dotčený úřad k zúčastnění pozván.

Se zvláštní péčí budiž při ediktálním řízení k tomu přihlíženo, aby vypsání komise bylo v dotčené obci vyvěšením na úřední tabuli veřejně vyhlášeno, neboť tím se docílí, že sousedé zvláště nepozvaní, opomenou-li zúčastniti se jednání a námítky předněsti, nemohou dodatečně již žádných námitek uplatniti a nemohou pak právní následky, spojené jinak s opomenutím zvláštního pozvání, již nastati.

Okolnost tato nezbavuje však úřad živnostenský nikterak povinnosti zvláště uvědomiti o vypsání komise vedle žadatele i představenstvo obce a známé sousedy.

Přípravné práce komisionelního řízení buďtež pokud možno onomu politickému úředníku uloženy, kterému se svěří řízení komise. K řízení komise smějí býti ustanovováni jen zkušení, v živnostenských záležitostech obeznalí úředníci konceptní, kteří mají správné porozumění pro dotčené závody a dovedou uplatniti svůj vliv na prospěch uspokojivého výsledku řízení.

Také se doporučuje, aby přidáváni byli správci komise mladší političtí úředníci, aby prakticky vycvičili se v řízení komisionelního jednání. Samozřejmě nesmějí stranám s vysláním jejich vzniknouti žádná výlohy. Již při vypsání komise samé jest míti zřetel na to, že komisionelní řízení má za účel, aby poskytlo úřadům co možná jasný podklad pro rozhodnutí. Jest tedy postarati se o to, aby všechny otázky při jednání se vyskytnuvší hned na místě mohly býti uváženy a důkladně objasněny, což je možno jen tehdy, když odborní orgánové, k posouzení otázek těch povolání, jsou při komisi přítomni.

Obzvláštní důležitost má volba znalců, ježto posouzení otázky, zda a které podmínky a obmezení ve příčině zařízení zamýšlené živnostenské provozovny v jednotlivém případě jsou nutné a prakticky proveditelné, vyžaduje důkladného a správného názoru na výrobní pochod a potřeby jeho a ten má samozřejmě pouze zkušený odborník.

O výběru znalců přísluší rozhodovati onomu úřadu, který potřebuje dobrozdání znaleckého. Není však překážkou, aby strany odmítnutí nevhodného nebo zaujatého znalce nenavrhlly a aby úřady důvodnost takového úřadu nezkoumaly.

Pokud jde o orgány státní, buďtež ke komisionelním řízením vždy oni technické přibírání, kteří dle svého předběžného vzdělání a odboru jsou zcela způsobilí, aby o technických otázkách, vzniklých za příčinou schvalování živnostenských provozoven, podali dobrozdání znalecké. Ježto leží v povaze prů-

myslové a živnostenské činnosti, že při převážné většině všech provozoven posuzovati jest hlavně otázky strojnicko-technické, jest v první řadě na státní strojní inženýry jako na znalce při živnostenských jednáních vzítí zřetel. Zvláště budtež tito orgánové tehdy přibírání, jde-li o podání dobrozdání o otázkách z těchto oborů :

1. Všechny záležitosti v oboru mechanické technologie, tedy otázky o prostředcích a způsobech výrobních, jimiž suroviny změnou jejich zevnější formy, ať již posunem, oddělením nebo spojením jednotlivých částí přeměňují se v předměty užívání; dále o pomocných zařízeních (stroje, nářadí a zařízení dílen), sloužících pracovním pochodům tohoto způsobu, užívané manipulace atd. K tomu náležejí také z oboru chemické technologie všechny ony záležitosti, jež týkají se strojových pomůcek, užívaných při dotčených metodách pracovních.

2. Veškerý obor vlastní stavby strojů a elektrotechniky, tedy všechny záležitosti parních kotlů, jakož všechny záležitosti, týkající se motorů parních, vodních, plynových, elektrických a jiných, jakož i všeliká zařízení strojní a elektrotechnická.

3. Stavby a zařízení, jež bezprostředně souvisí se strojními a technologickými zařízeními, tak na př. zazdívký parních kotlů, základy pro stroje, motory a strojní zařízení, pece tavicí, roštové a sušicí, zařízení pro topení, větrání, výhně a pod.

Kde nemají živnostenské úřady I. instance úplně vyhovujících znalců po ruce, nechť obrátí se k politickému úřadu zemskému a bude-li třeba, k ministerstvu obchodu, aby jim byly naznačeny vhodné osoby.

Vyskytují-li se při provozovně dle výroku okresního lékaře otázky zdravotní, budiž tento k jednání vždy přibrán. Byť i byl povolán, pamatovati na všechny okolnosti, které znamenají nebezpečí pro zdraví dělníků v závodě zaměstnaných nebo pro veřejné zdravotnictví, musí si přece vždy také uvědomiti, že — jak nejvyšší zdravotní rada se vyslovila — zdravotní blaho předem spíato jest s otázkou možnosti existence vzrůstajícího obyvatelstva a že tudíž nemůže býti úlohou orgánů zdravotních, aby dusily prameny materiální obživy, nýbrž že se pokrok v průmyslu a živnosti spojovati musí s pokrokem na poli hygienickém tak, aby oba směry, vyrovnávajíce se snesitelným způsobem, spěly k vyšším cílům.

Při schvalování jatek a jiných závodů, které jest posuzovati také se stanoviska požadavků veterinárních, jest přirozeně i intervence zeměpanských zvěrolékařů nutna.

Ke komisionelním šetřením, při kterých se jedná o výrobu chemickou, ať jako výrobu hlavní nebo pomocnou, budiž za znalce přihrán chemik. Ministerstvo obchodu domáhá se ustanovení chemiků ve státní službě za účelem podávání dobrých zdání živnostenským úřadům v oboru chemie, a jest otázka ta tou dobou předmětem jednání mezi zúčastněnými odbory. Až do uskutečnění tohoto projektu budtež za znalce v oboru chemie přibírání pouze zkušení chemikové.

Již několikrát bylo poukazováno na nutnost, aby již při schválení provozovny byla rozřešena otázka, jakými zařízeními a opatřeními v jednotlivém případě jest vyhověti požadavkům § 74 živnostenského řádu *) a že tudíž ke každému jednání, jež týče se schválení živnostenské provozovny, přibrati jest zástupce příslušného živnostenského inspektora tu. Tím, že platnosti nabylo ministerské nařízení ze dne 23. listopadu 1905, č. 176 ř. z., jímž pro nově zřizované provozovny živnostenské vydány byly závazné předpisy na ochranu života a zdraví dělnictva, stalo se účastenství živnostenských inspektorů na příslušných jednáních přímo nutností.

Není pouze přípustným, nýbrž je dle okolností i žádoucí, aby podnikatel přibral si k řízení pro svoji podporu a zastoupení své vlastní znalce, zejména projektanta.

Komisionelní řízení.

Těžiště řízení spočívá v řízení komisionelním. To poskytuje jednak příležitost, aby sporná práva a zájmy byly objasněny a vyrovnány, jednak jest podkladem pro rozhodování ve všech instancích.

Čím důkladněji při tom sporné otázky se proberou, tím rychleji a bezpečněji dojdou živnostenské úřady k uspokojivému výsledku.

Vůdčí zásadou v příčině komisionelních řízení budiž, že omeziti se mají na míru nezbytně nutnou, aby majitel živnosti ušetřen byl zbytečných komisionelních jednání, jež nejen že jsou spojena s výlohami, nýbrž ještě nadto vnášejí do živnostenského závodu onen neklid, ježž průmyslníci a živnostníci těžce pocítují

*) Nyní požadavkům zákona ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z.

jako vyrušení v jejich výrobní činnosti a jenž jest předmětem stále se opětujících stesků.

Jest tedy úkolem správce komise, aby při řízení působil pokud lze na krátké, při tom však přesné a úplné objasnění vyskytnuvších se otázek. Týž nesmí se omeziti jedině na to, aby vyjádření stran a dobrozdání znalecká pouze protokoloval a protokol po případném povrchním pokusu o smír skončil.

Ve smyslu § 81 instrukce pro politické úřady okresní a § 30 živnostenského řádu má úředník komisi řídící účastníkům komise předmět řízení krátce a jasně vyložití, všechny směrodatné okolnosti z moci úřední vyšetřiti, všechny přednesené námítky zevrubně uvážiti a o jich odstranění po dobrém se pokusiti.

Při tom budiž vždy zřetel obrácen k podstatě věci a vystríháno se všech odchylek a rozvláčeností a jest tudíž všechny pro rozhodnutí věci bezvýznamné návrhy a úvahy stran odmítnouti.

Správce komise musí tedy všechny veřejné i soukromé zájmy stejně vyšetřovati a zkoumati a vážně a trpělivě pokusiti se o slušné vyrovnání vyskytnuvších se protiv.

Vlastní pokus o smír jest ovšem možný jen ohledně námitek přednesených stranou soukromou; ohledně jich buďtež na základě dobrozdání znaleců konkrétní návrhy na smír stranám k uvážení učiněny a tudíž zprostředkujícím vysvětlováním působeno k tomu, aby protivy byly odstraněny.

Pokud se jedná o obavy a podmínky, jež úředními orgány při hájení veřejného zájmu zjištěny a předneseny byly, jest sice smír v užším smyslu vyloučen, jest však ohledně jich ovšem vyjádření a návrhy podnikatelů na vhodné odstranění jich vslechnouti a uvážiti.

Při tom budiž zejména objasněno, jakým způsobem, jenž by co nejméně podnikatele tísnil, bylo by lze provésti požadavky kladené se stanoviska veřejného a cizích zájmů soukromých.

Správce komise nechť nespokojí se s jednostranným, úplné zamítnutí žádosti navrhujeícím dobrozdání znaleců, nýbrž nechť pro případ, že by se úřad živnostenský rozhodl pro přípustnost závodu, vyžádá si také dobrozdání o podmínkách, za jakých by se to mohlo státi. V nejkrajnějším případě lze od toho upustiti tehdy, když jest jasno a nepochybně, že projekt je neproveditelný.

Vyjádření znalců mají poměry technické a technologické, pokud týkají se ohledů, jichž má živnostenský úřad dbáti, co možná zevrubně a obšírně objasnit a obsahovati ony podmínky, které dle povahy případu žádouco jest předepsati. Při tom budiž vždy vzat přiměřený zřetel též na to, zda podmínky ty jsou technicky a hospodářsky splnitelné a budiž o to pečováno, aby měly znění co možná jasné, aby o obsahu a objemu jich ani později nemohly pochyby vzniknouti.

Věci znalců jest, aby tam, kde nabyli přesvědčení, že otázky předložené jim k vyjádření zasahují do oborů, ohledně jichž nemají dostatečných vědomostí odborných, z vlastního návodu učinili návrh na přibrání jiných znalců. Jen takovým způsobem bude lze zameziti, aby úřední rozhodnutí neopírala se o znalecká dobrozdání, jež nemají bezpečného podkladu a před vážným přezkoušením odbornickým neobstojí.

Sepsání protokolu.

Řízení při komisi jest dle instrukce pro úřady okresní a dle předpisů řádu živnostenského ústní a lze také jen ústní výměnou myšlenek důkladného projednání a účelného vyrovnání stávajících protiv dosíci.

Jestli však nelze se dle stavu věci výjimečně vyhnouti písemným návrhům stran a dobrozdáním znalců, budiž o nich vždy před zápisem jich do protokolu ústně pojednáno.

Protokol o řízení budiž podle § 82 instrukce pro politické úřady okresní jasně a stručně sepsán a podávejž s vynecháním všeho k věci nepatřícího věrný obraz průběhu a výsledku řízení. Podstatná vyjádření stran a svědků a nálezy znalců buďtež pokud možno jejich vlastními výrazy sepsány.

Aby výsledku toho bylo dosaženo, doporučuje se, aby vyjádření stran a nálezy znalecké nebyly hned, nýbrž teprve tehdy do protokolu sepsány, když se po důkladné ústní diskusi ukázalo, že lze podstatný obsah jejich ostře precisovati.

Účastníkům musí vždy poskytnuta býti příležitost, aby se přesvědčili o tom, že protokolární zápis jejich vyjádření úplně se kryje s jejich intencemi. Na žádost strany buďtež předsevzaty opravy zápisu jich vlastních vyjádření, kterých si přejí.

Podávati dobré zdání znalecké po závěru protokolu, jakož i vyhrazovati si takového pozdějšího podání dobrozdání jest nepřipustno. Jen v těch případech, kde pro nutnost zvláštních, delší čas vyžadujících šetření nelze vyhnouti se dodatečným

písemným dobrozdáním (rozbory, geologická zkoumání terénu a pod.), lze taková dobrozdání výjimečně po závěru protokolu podati; dobrozdání ta jest vždy před sloučením řízení stranami k ústní diskusi oznámiti anebo jim je za účelem případné písemné odpovědi s výtčením přiměřené lhůty odevzdati.

B. Zkrácené řízení.

Jedná-li se o provozovny, pro něž není zvláštní řízení předepsáno, nechť prve rozhodnou se úřady o tom, zda konání komisionálního řízení vůbec jest nutným neb zda by snad provozovnu nebylo lze schváliti již na základě dokladů stranou předložených, jakož i vyžádaných dobrozdání znaleckých.

Byť i v mnohých případech nebylo lze se vyhnouti šetření na místě samém, postačí zajisté často — zvláště při maloživnostenských provozovnách —, bude-li pouze onen úřední orgán vyslán na místo samé, do jehož oboru ony otázky spadají, které v konkrétním případě vyžadují zvláštního objasnění šetřením na místě samém. Šetření nechť provede tedy státní technik nebo úřední lékař a podá o výsledku jeho živnostenskému úřadu zprávu. Zpráva tato, nabrazujíc protokol, sepsaný při místní komisi a majíc tudíž značnou důležitost pro posouzení otázky, jež by později vzniknouti mohla o tom, zdali provozovna po právu trvá, obsahujž stručný avšak přesný popis provozovny a jejího zařízení. Pokud tento popis jest obsažen v dokladech žadatelem předložených a skutečný stav s nimi souhlasí, stačí odkázati na zmíněné doklady.

K tomu připojití má orgán, jemuž bylo šetření svěřeno, své vlastní návrhy a udati podmínky, za nichž by provozovna mohla býti schválena, jakož i pokud lze, též podati zprávu o tom, jaké stanovisko k nim zaujímá žadatel.

Uzná-li se za nutné, aby při provozovnách ediktálnímu řízení nepodléhajících bylo místní řízení předsevzato, budiž v celku postupováno dle zásad platných pro řízení ediktální.

Zejména nechť úřad uváží, zda by nebylo v zájmu rychlého a hladkého vyřízení žádosti záhodno, spojití nutné snad řízení dle zákona vodního a dle okolností i dle řádu stavebního s řízením živnostensko-právním.

Rozdíl od ediktálního řízení nezáleží pouze ve formě vyhlášky, nýbrž i v tom, že dle § 26 živnostenského řádu má úřad živnostenský výlučně nejkratší cestou závady snad se vyskytující zkoumati.

Zákon nemá žádného ustanovení o tom, že by k takovým komisionelním řízením slušelo pozvati sousedy a důsledně nelze uplatňování dotčeného nároku ani podávání podobných námitek jako v řízení ediktálním považovati za právo sousedům příslušející.

Praxe ministerstva obchodu při tomto názoru trvá.

V mnoha případech, zejména když současně koná se řízení ve smyslu stavebního řádu nebo jiných zákonů, nebude lze ani při místních jednáních, konaných nikoliv na základě řízení ediktálního, zameziti, aby sousedé, účastníci se jednání, neuplatňovali svoje stanovisko ohledně otázek živnostensko-právních. Při takových příležitostech nebylo by příkré odmítnutí diskuse o těchto otázkách zajisté oportunním, pročež bude záležeti na tom, kdo řídí komisi, aby důrazně upozorněn na zmíněné právní stanovisko se přičinil, aby smírným rozkladem sblížil k sobě rozhodné zájmy a hleděl vyrovnati sporné body.

Rozhodnutí.

Rozhodnutí budiž se vším urychlením vydáno a jest k jeho sepsání ihned po komisionelním řízení přikročiti.

Vždy však musí rozhodnutí stranám do 8 dnů po řízení a při zvláště obtížných a obsažných rozhodnutích do 14 dnů býti doručeno.

Rozhodnutí budiž jasné a stručné a buďtež v něm důvody a použitá ustanovení zákonná uvedena.

Forma rozhodnutí odpovídejž předpisům § 30 živnostenského řádu a budiž v něm jasně vysloveno, zda a za jakých podmínek zamýšlený podnik ve směru živnostensko-policejním jest přípustný a tudíž se schvaluje.

Meritorní rozhodnutí o přípustnosti provozovny za šetření všech ohledů veřejných a zvláště pak i zdravotních a hygienických náleží vždy ve volné rozhodnutí živnostenského úřadu, a to i tehdy, vznikne-li otázka, zda zamýšleným závodem veřejné ústavy (školy, ústavy zdravotní a pod.) budou rušeny nerosovatelně s veřejným blahem. Těžiště volného rozhodování úřadů živnostenských při posuzování přípustnosti živnostenského závodu spočívá v tom, že tyto úřady uváží všechny vztahy zamýšlené provozovny k jejímu okolí a předvídatelný jejich účinek na obecné blaho a práva a zájmy sousedů v poměru k oněm výhodám, které z provozování zamýšleného závodu pro projektanta a prostředech pro veřejnost plynou a že pak za-

ujmou ono stanovisko, na němž veřejné blaho lepší ochrany dojde.

Názor, že jakmile proti závodu mluví závody veřejno-právní, není místa pro volné uvážení, jest úplně neodůvodněný a odporuje znění a duchu předpisů živnostenského řádu.

Nebylo by lze pochopiti, proč zákon nařizuje, aby při schvalování závodů na základě výsledku šetření byly předepsány podmínky, za nichž možno závod připustiti, kdyby při obavách povahy veřejno-právní schválení provozovny ihned beze všeho mělo se odepříti.

Tyto právní zásady správním soudem vyslovené nechť si rozhodující úřady uvědomí v každém jednotlivém případě.

Konsens uděliti lze také do odvolání nebo s určitým časovým obmezením, ježto takovou výhradu sluší považovati pouze za podmínku po zákonu přípustnou, po případě za obmezení ohledně zařízení závodu, k němuž především náleží trvání a provozování jeho. Jest samozřejmo, že takové výhrady jen zcela výjimečně bude použiti tehdy, je-li to zvláštními okolnostmi odůvodněno, jako na př. když živnostenský závod, který jest předmětem živnostenského schválení, na používání vodní síly jest odkázán a když vodoprávní schválení pro zařízení, sloužící k pohonu závodu, pravoplatně obmezeno jest na určitou řadu let, nebo jedná-li se dle záměrů žadatelových pouze o prozatímný závod.

Úřední rozhodnutí o živnostenských provozovnách, opatřená správním poučením o prostředcích opravných, buďtež ve lhůtě svrchu označené žadateli a oněm stranám, jež podaly námítky a k tomu také oprávněny byly, vždy k vlastním rukám nebo k rukám jich zmocněnců doručena. Doručení osobám z domácnosti (ku př. manželce adresátově) nemá právního účinku.

K vyřízení žadateli určenému budiž připojen jeden exemplář plánu a popisu, stvrzený úřední schvalovací doložkou. Rovněž jest připojiti stvrzovací doložku na exempláře pro úřad určené.

Podmínky.

V pochybnostech, zda jest mírnější nebo přísnější podmínky předepsati, budiž uváženo, zda nelze ku prospěchu podnikatele rozhodnouti s výhradou, že škodlivé účinky, snad později se vyskytnuvší, bude povinen odstraniti. Výhradu takovou jest však jen tehdy připojiti, je-li odůvodněna domněnka, že by

v budoucnu závod mohl vykonávat škodlivé vlivy, jež by v ohledu živnostensko-policejním byly nepřijatelné a jež v době rozhodování (na příklad pro nedostatek zkušeností při podobných závodech) předvídati nelze.

Výhrada tato, mnohdy k uskutečnění závodu nutná, musí míti však takové znění, aby z ní žádná práva pro sousedstvo odvozovati se nedala, nýbrž aby zabezpečeno bylo volné uvážení úřadu i pro budoucí posuzování požadavku zlepšení v závodu nebo jeho provozování. Budiž proto vždy následujícího znění použito :

„Zůstaveno jest však živnostenskému úřadu, kdyby pro sousedstvo závodu nastaly závady se stanoviska živnostenské policie nepřijatelné, vydati dle svého uvážení potřebná nařízení, aby tyto závady pokud možno na nejmenší míru byly uvedeny a majitel závodu jest povinen tato nařízení splnit.“

Nepřijatelné jest, aby při provozovnách dosud bez výhrady schválených bylo schvalování dle § 32 živnostenského řádu použito jako příležitosti, aby i provozovna již bez výhrady schválená byla vázána na úhradu.

Rovněž jest nepřijatelné, aby při schvalování provozovny vysloven byl zákaz jakékoli budoucí změny její a rozšíření provozování, čímž by provozovna a provozování trvale na status quo byla omezena. Zákaz takový odporoval by stejně jak duchu a tendenci živnostenského řádu, směřující k povznesení a podpoře živností, tak i výslovnému předpisu § 32 živnostenského řádu.

Domněnka vyslovená při řízení, že majitel živnosti nedodrží omezení jemu uložená, nesmí míti na schválení provozovny sama o sobě žádný vliv, ježto jest věcí kompetentního úřadu, aby pro případ nedodržování uložených omezení eventuelně na oznámení třetích osob zjednal zákonnou nápravu.

V příčině stanovení opatření k ochraně života a zdraví dělnictva dle předpisů ministerského nařízení ze dne 23. listopadu 1905, č. 176 ř. z., musí — jak již výtčeno bylo zdejším vynesáním ze dne 23. listopadu 1905, č. 65.027 — platiti zásada, že předpisů tohoto ministerského nařízení jest jen potud použití, pokud jeví se dle odborného uvážení úřadu pro dotčený závod účelnými a přiměřenými.

Konsens živnostenské provozovny má býti přesným výrazem toho, co ukázalo se býti dle výsledku šetření jako právní poměr schvalovaného závodu jednak k veřejným, jednak k sou-

kromým zájmům a musí tudíž smírné odstranění námitek, týkajících se zájmů soukromých, které se při komisionelním řízení podařilo, dojíti přiměřeného výrazu v konsensu.

Úřad živnostenský, pojav taková soukromo-právní dohodnutí do listiny schvalovací, nechť pečlivě o to dbá, aby byla v kontextu od vlastních podmínek konsensu odděleně uvedena a výslovně označena jako soukromoprávní dohodnutí, jež nemají povahy úřadem ustanovených podmínek konsensu.

Změny provozovny.

Ne každá změna, předsevzatá na provozovně, jest předmětem oznamovací povinnosti majitele závodu a podnětem k opatření živnostenského úřadu. Dle § 32 živnostenského řádu jest pouze změny v povaze provozovny nebo způsobu výroby nebo značná rozšíření závodu, při nichž vyskytují se okolnosti v § 25 živnostenského řádu zmíněné, před jich provedením oznámiti živnostenskému úřadu, jenž od zahájení komisionelního řízení může upustiti, nabude-li přesvědčení, že zamýšlená změna nebo rozšíření nebude mít v zápětí pro sousedy neb obec vůbec nové nebo větší závady, nebezpečí neb obtěžování, než jaké spojeny jsou se závodem dosavadním.

Tímto zákonným ustanovením jest vyznačena přesně cesta živnostenským úřadům, jíž dáti se mají při takových oznámeních. Jen tehdy, jest-li skutečně se obávatí vzniku nových neb větších závad pro veřejné zájmy, jest zavésti zvláštní řízení jako při nových závodech; pro toto řízení platiti mají vpředu vyznačené zásady, při čemž budiž při závodech, ediktálnímu řízení nepodléhajících, pravidlem, že provozovnu prohlédnutí jest jen jednotlivým orgánem úředním.

Koná-li se komisionelní šetření, budiž toho dbáno, že právo vstoupiti do místností provozovacích přísluší jedině orgánům úředním, sousedé a zájemníci smějí na prohlídce vnitřku závodu jen s výslovným souhlasem majitele závodu se zúčastniti.

Ve všech ostatních případech jest oznámení prostě na vědomí vzíti a majitele závodu o tom vyrozuměti.

Při ukládání nových podmínek jest přesně toho dbáti, aby jimi dalšímu právnímu trvání schváleného závodu žádným způsobem újma se nestala.

Zvláště, pokud se týče ukládání předpisů k ochraně života a zdraví dělnictva, musí býti jak ve zdejších vynesení ze dne 23. listopadu 1905, č. 65.027, s důrazem bylo vysloveno, s peč-

livým zřetelem na právní a hospodářské poměry závodu zevrubně uváženo, jak daleko lze jíti s ukládáním nových opatření dle § 74 živnostenského řádu, aby skutečná a hospodářská možnost dalšího provozování závodu samého nebyla ohrožena.

Také žádosti za zproštění od podmínek, jež při schvalování nových provozoven cestou rekursu živnostenskými úřady vyšší instance byly uloženy, jest považovati za žádosti o schválení změny ve způsobu provozovny nebo způsobu výrobním, o nichž dle § 32 živnostenským úřadům prvé instance jest rozhodovati.

Při vyřizování takových žádostí jest na to vzíti zřetel, zda dotčená podmínka uložena byla na ochranu veřejných zájmů nebo dokazatelně individuálnímu zájmu sousedovu, tudíž zvláště na jeho žádost.

V prvním případě nebude závady, aby podnikatel od dodržování podmínek v konsensu obsažených úplně nebo částečně byl zproštěn, nebo aby podmínky tyto byly změněny, prokázalo-li se zkušeností, že podmínka šla příliš daleko, nebo že skutečné okolnosti, jež pro stanovení její byly směrodatnými, od té doby se změnily, nebo dají-li se veřejné zájmy, na něž ohled jest vzíti, obhájití jiným přiměřeným, avšak podnikatele méně tísnivým způsobem, než podmínkami konsensu.

Byla-li však dotčená podmínka prokazatelně uložena v individuálním zájmu sousedově, vznikla z toho jemu práva a úřad může tudíž majitele živnosti jen se svolením dotčeného souseda od dodržení takové podmínky zprostiti.

Řízení odvolací.

Odvolání, podaná z úředních rozhodnutí ve příčině schválení živnostenských provozoven, buďtež úplně, zejména i průkazy o doručení instruována a nejdéle do 8 dnů vyššímu úřadu předložena. Vzhledem k tomu, že takovým odvoláním přísluší moc odkládací, budiž — pokud odvolání třetími osobami podáno bylo — žadatel o tom ihned zpraven.

Uvádějí-li se ve vývodech odvolacích skutečné okolnosti, o kterých spisy nepodávají objasnění, má živnostenský úřad I. instance, předkládaje odvolání, podati o tom ve zprávě vysvětlení.

Bylo-li rozhodnutí vydáno na základě předchozího řízení ediktálního, jsou oprávněny odvolati se mimo žadatele i všechny ony osoby, jež mají právo k podání námitek a jež práva toho včas použily. Samozřejmě mohou ony osoby cestou instanční

pouze svůj vlastní zájem přiváděti k platnosti, nikoliv však o hájení veřejných zájmů se zasazovati.

Za interesenta jest také považovati nájemce sousední nemovitosti, ježto zákon nevyžaduje žádného určitého právního poměru dotčených právních subjektů k sousedním nemovitostem.

Pokud pak zvláště týče se obce, jest tato k podání zájmové stížnosti proti schválení provozoven a k vyvolání rozhodnutí vyšší stolice i tehdy oprávněna, běží-li při tom o zájmy, k jichž hájení obec dle své působnosti jako úřad jest povolána.

Rozhodnutí, jež na základě zkráceného řízení byla vydána, nejsou sousedé dle postavení svého v řízení tom vzhledem na svrchu zmíněný právní názor oprávněni bráti v odpor.

Řízení úřadů zemských.

Zemské úřady mají o došlých odvoláních rozhodovati s největším urychlením a vystříhati se všeho, co by způsobiti mohlo průtah záležitosti.

Za tím účelem, aby zamezilo se zbytečné vyžadování dobrých zdání, buďtež odvolání k úřadu zemskému došla v prvé řadě živnostenským oddělením v tom směru zkoušena, zdali se má o nich pouze s formálního stanoviska právního jednati, anebo zdali snad rozhodnutí prvé instance bráno jest v odpor pouze z důvodů formálních nebo z důvodů správního práva. Pouze ony spisy, při nichž těchto předpokladů není, buďtež přikázány odborným oddělením k dobrozdání, při čemž nebudiž opomenuto ve smyslu § 4 nařízení státního ministerstva ze dne 8. prosince 1860, č. 268 ř. z., těmto odborným orgánům oznámiti, v jakém směru považuje se vyjádření jejich za nutné pro rozhodnutí.

Vždy budiž pro podání dobrého zdání ustanovena přiměřená lhůta a na dodržování její dohlíženo.

V některém případě mohlo by se ostatně státi, že by bylo lze řízení této záležitosti uspišiti ústní poradou mezi živnostenským referentem a odbornými referenty. Výsledek porady buď krátkými slovy ve formě aktu konstatován.

Jestli odborní orgánové žádají, aby doplněn byl stav vyšetření I. stolicí, budiž vždy případ od případu zevrubně zkoušen, zdali takových šetření, často dlouhého času vyžadujících a straně výlohy působících, jest nutně potřeba proto, že jest odstraniti závažnou vadu řízení ve smyslu §§ 26 neb 30 živ-

nostenského řádu provedeného, kterou z moci úřední napravití jest, nebo proto, že odvolání popírají správnost neb úplnost zjištěného skutkového podkladu.

Každým způsobem jest dohlížeti na nejrychlejší provedení takových šetření se strany úřadů podřízených, aby rozhodnutí nebyla přespříliš zdržována vyřízeními mezitímními.

Slyšení zemské zdravotní rady staniž se jen výjimečně ve zvláště důležitých případech. Posouditi, zda určitý případ je v ohledu zdravotním tak význačně důležitý, aby o něm zemská zdravotní rada byla slyšena, náleží k volnému uvážení zemského úřadu. Subjektivní nárok právní na vyžádání si dobrého zdání této korporace naproti tomu nepřisluší nikomu.

Ačkoliv *reformatio in peius* nějakého rozhodnutí vyšším úřadem z důvodů veřejných v řízení správním jest přípustná, má se jí použití zpravidla jen v případech těžkého ohrožení veřejných zájmů, ježto taková rozhodnutí zvláště tehdy jeví značnou tvrdost, očekával-li podnikatel, podávaje odvolání, že mu budou ulehčeny podmínky konsensu prvé instance.

Aby nebylo třeba vydávati po případě čistě formální rozhodnutí ve smyslu § 3 zákona ze dne 12. května 1896, č. 101 ř. z., nechť opatří zemské úřady rozhodnutí svá vždy správným poučením o prostředcích opravných.

Došlá rozhodnutí zemských úřadů buďtež I. instancí do pěti dnů zúčastněným stranám intimována, při čemž buď pamatováno na to, aby poučení o prostředcích opravných bylo uvedeno správně.

Konečná poznámka.

Pro předkládání ministerských odvolání platí v obou instancích svrchu vytčená osmidenní lhůta. Ohledně instruování spisu platí tytéž předpisy, jako když předkládají se odvolání úřadům zemským.

Intimovati jest ministerská rozhodnutí do pěti dnů.

Odvolání ministerské.

Nebylo-li by lze lhůty v tomto vynesení pro jednotlivá vyřízení ustanovené z důležitých důvodů dodržeti, jest okolnost tu ve spise zvláště ospravedlniti.

Návod

**pro sdělení projektů živnostenských provozoven, buď nových
nebo takových, jež podstatně mají se rozšířiti a podléhají
schválení.**

K žádosti za schválení živnostenské provozovny buď nové, po případě takové, jež má se rozšířiti, buďtež připojeny technické doklady v trojím vyhotovení, a to :

1. Situační a polohopisné plány provozovny a jejího okolí.
2. Plány stavební, konstruktivní a dispoiční.
3. Popis provozovny, způsobu stavby, jejího vnitřního zařízení a pochodu provozovacího.

ad 1.

Situace a okolí živnostenské provozovny buďtež vyznačeny se zvláštním zřetelem na kostely, školy, nemocnice, kasárny, objekty fortifikační a jiné veřejné ústavy a budovy v sousedství ležící, jakož i na komunikace, vodotoky, na situačním plánu, jež nejméně v měřítku obecní mapy katastrální v obvodu 100 *m* jest zhotoviti.

Nadto budiž vzdálenost skladišť prachu a třaskavin, jež se v obvodu 1000 *m* nalézají, číselně udána.

Doporučuje se, aby při zhotovování situačních plánů používány byly otisky originálních map katastrálních nebo jejich kopií. Při závodech, jichž provozování může působiti značnější obtěžování sousedstva kouřem, sazemí, prachem, lomezem nebo nepříjemnými zápachy, nebo ohrožování nebezpečím požáru nebo výbuchu, jakož i při lomech, jest zakresliti okolí v obvodu 200 *m*, při závodech, při jichž zřizování jest předepsána dle zákona nebo nařízení určitá vzdálenost od cizích objektů nebo nemovitostí, v obvodu této předepsané vzdálenosti.

V situačních plánech, dle stran světových orientovaných, buďtež dle potřeby zapsána katastrální čísla zakreslených pozemkových a stavebních parcel a jména jich držitelů. Zápis tyto mohou se dle okolností omeziti na bezprostřední a vůbec

nějakým způsobem zúčastněné sousedy. Dle potřeby lze přiložit seznam sousedících pozemků a jich držitelů.

Podávají-li při komisionelním řízení námitky majitelé v situačním plánu jménem nevyznačení, nebo majitelé objektů a pozemků, ležících mimo zakreslený obvod, budiž, možno-li již během místního řízení situační plán doplněn zapsáním čísel parcelních a jmen protestujících majitelů, po případě zakreslením polohy objektů a pozemků dalších.

V případech menší důležitosti může býti situační plán doplněn pouze od ruky na základě katastrálních map obecních. Stejně budiž situační plán doplněn v případech rekursu.

Zvláště bude nutno, aby v situačním plánu byla vyznačena všechna za komisionelního řízení nebo v odvolání přednesená data, na příklad důležité vzdálenosti, jež jinak nelze z plánu s nutnou přesností vyčísti a na které se komisionelní protokol vztahuje, pak způsob stavby hraničících objektů, konfigurace terénu, zařízení sloužící k odvodnění terénu a podobné.

Jest-li při odvoláních potřeba doplniti situační plán, buďtež vyhotoveny potřebné plány niveau, příčné profily terénu vyhotoveny a bližší data udána o rozdílech výšky hřebenů střešních, hraničících objektů a ústí komínů větších topenišť.

V méně důležitých případech postačí nákres od ruky zhotovený, který poměry místní přibližně naznačuje a podle potřeby obsahuje nutné koty výšek terénu.

Při provozovnách, jež leží v požárovém obvodu železnic, budiž předložen dostatečný počet přiměřených, tento požárový obvod vyznačujících příčných profilů.

Jedná-li se o provozovny, při nichž běží o používání vod (přivádění a odvádění) na koncesi vázané, má situace obsahovati nejen hlavní tok vody s jeho rameny a případně odbočujícími kanály a umělými struhami, nýbrž i závody sousedící se závodem projektovaným po proudu i proti proudu, na které dlužno vzíti zřetel, není-li vliv nového závodu na tyto závody předem vyloučen.

Rovněž buďtež zde zakresleny všechny osady a obytná stavení, které svoji spotřebu vody berou z odpadu veřejných vod, může-li provozovna míti přímo vliv na odebrání vody.

Při zdymadlech budiž mimo to zakreslena normální hranice vzduť a vyžadují-li toho okolnosti i staré, jakož i nové území inundační.

Bylo-li by území, jež by dle svrchu řečeného mělo se vyznačiti v měřítku mapy katastrální příliš veliké, jest použití měřítka menšího, aby plán byl přehlednější.

Profily podélnými a příčnými jest vyznačiti ony trati přirozených vod, kanálů a umělých struh v situaci zahrnutých, na něž projektovaný závod může míti vliv, aby bylo možno posouditi všechny účinky zamýšlených staveb na odtok vody, zvláště však na výšku a spád vodní hladiny. Z důvodu posléz uvedeného jest v příčných profilech vyznačiti zejména všechny ony příčné řezy, v nichž mají býti provedeny umělé stavby.

Koty niveau buďte vždy připojeny na nějaký fixní bod, jenž umožňuje kontrolu údajů niveau.

Podélné a údolní příčné profily jest kresliti nejméně v měřítku 1:1000 pro délky, pro výšky v měřítku 1:100, ostatní příční profily zhotoviti nejméně v měřítku 1:100.

ad 2.

V plánech provozoven jest vykresliti půdorysy všech pater, přízemí, sklepů a půd, několik význačných příčných řezů jakož i čelný pohled na budovy.

V těchto plánech jest vyznačiti mimo rozlehlost a způsob stavby budov závodních a účel jednotlivých místností závodních všechny nosné a nesené konstrukce, jmenovitě konstrukce schodů, stropů, výšky poschodí, při vodních dílech všechna ona zařízení vyznačiti, jež mají vliv na přítok neb odtok nebo množství užití vody.

V těchto plánech, nebo kdyby toho bylo třeba k vůli přehlednosti, ve zvláštních plánech dispozičních (jaké zhusta zhotovují továrny na stroje za příčinou stavby zvláště velikých provozoven), jest schematicky vyznačiti hnací motory, parní kotle, parní přístroje, hlavní převody v jich uspořádání, nejhlavnější stroje pracovní, přístroje, jakož i vnitřní strojní i ostatní zařízení, ohniště, pece a pod.

Z plánů těch musí býti dále zřejmo, jakého způsobu základy mají ona strojní zařízení, jež by mohla sousedstvo obtěžovati otřesy a pod., po případě jaká mají ložiska a jak vzdáleny budou od hranic sousedů.

Dále buďtež v plánech těch zakreslena zařízení pro osvětlování a vytápění, zařízení pro umělou ventilaci, odvádění prachu atd., záchody a pisoáry, vyznačen způsob odstranění lidských výmětů, jakož zamýšlené opatření vody užitkové a pitné pro

závod. Též budiž udáno případně zamýšlené zřízení šaten, lázní, umýváren, ložnic a jídelen pro dělníky atd. Dále buďte všechna ona zařízení, která slouží k čištění vod odpadních a jich odvádění, tím způsobem přehledně vyznačena, aby bylo lze sledovati cestu odpadních vod od jejich vzniku až na místo konečného odvedení.

O zvláštních nosných konstrukcích buďtež připojeny statické výpočty, po případě náčrt detailní.

Zvláště pak upozorňuje se na to, že nestačí, aby v předložených statických výpočtech byly uvedeny pouze výsledky provedených počtů, nýbrž že jest nezbytně nutno za účelem rychlého přezkoušení takových elaborátů, aby způsob počítání ve všech stadiích pochodu početního byl předveden.

Při tom buďtež v dotyčných plánech vyznačeny veškeré míry (koty) výpočtu za základ položené.

Stavební plány buďtež zhotoveny v měřítku, předepsaném v řádu stavebním. Detailní plány buďtež předloženy v měřítku účelu tomu odpovídajícím.

Též pamatovati na to, aby na všech plánech na přiměřeném místě vyznačen byl obvyklým způsobem nejen poměr zmenšení, nýbrž i mimo to vždy také použité měřítko.

O instruování projektů na stavbu, nebo zvýšení zděných vysokých komínů, tvořících součást živnostenských provozoven, obsahuje vnesení ministerstva vnitřa ze dne 24. března 1902. č. 38.290 ex 1901, vydané v dohodě s ministerstvem obchodu, příslušné předpisy.

ad 3.

Popis provozovny nechť sestává ze dvou částí, a to předně z popisu způsobu stavby a stavební dispozice závodu a za druhé z popisu účelu a pochodu provozovacího.

Popis způsobu stavby zdělán buď pokud možno stručně a buďtež v něm uvedena jen ona doplnění v ohledu stavebním, jež k posouzení stavebního zařízení jsou nezbytna a v plánu se vyznačiti nedala, na příklad způsob zřízení podlah, způsob krytiny střech atd.

V popisu účelu provozování a jeho pochodu jest vždy vyznačiti objem a způsob provozování v jeho podstatných momentech. K vůli rychlému vyřízení bude velmi prospěšno, vedle udání počtu dělníků, kteří v každé jednotlivé místnosti pravdě-

podobně budou zaměstnání, vyjmenovati suroviny k zpracování určené nebo tam uložené, s přibližným udáním jejich největšího množství, dále udati pořadí jednotlivých pochodů výrobních se vztahem na hnací motory v plánech zakreslené a vnitřní zařízení a uvésti, jak má býti zamezeno nebo zmírněno případné obtěžování a nebezpečí pro dělnictvo a okolí, z provozování vznikající, jaké povahy budou pevné, tekuté nebo plynné vedlejší produkty a odpadky, dále jakým způsobem provedeno má býti jejich odvedení, čištění a další zpracování.

Při stavbě nového zařízení vodního budiž udáno i jejich množství.

Při zdravotně závadných odpadcích budiž tomuto věnován pokud možno zvláštní odstavec. Popis jeho musí býti takového způsobu, aby z něho dosavadní poměry na dotčených vodách ve smyslu příslušných předpisů vodního zákona pokud možná dopodrobna byly zřejmy.

Zvláště při zařízeních pro čištění vod odpadních jest vedle jejich úpravy stavební udati předpokladatelné denní množství a jakost jednotlivých odpadních vod do nich sváděných, dále způsob (metodu) čištění a způsob provozování (doba čištění a filtrování, rychlost, tlaková výška filtrovací atd.) a nadto způsob odstraňování ssedlin (usazenin).

Konečně jest též popsati, jakým způsobem diti se má odvádění odpadních vod do vody, které se použije jako jejich odvodu.

Ustanovení pro menší závody.

Pro menší závody, nemající povahy továrny, u nichž neužívá se ani zvláštních hnacích motorů, ani parních kotlů, dále pro pouhé prodejny a skladiště postačí, aby připojena byla situační skizza a plány půdorysu a příčných řezů místností pracovních.

Nadto jest udati způsob stavby, počet poschodí a ostatní způsob používání budovy.

Všeobecné předpisy.

Stavební a situační plány, jež mají býti předloženy úřadu, buďtež vyhotoveny na pevném kreslicím papíru nebo snímkovém plátně. Pro situační plány hodí se nejlépe snímkové plátno, ježto případné dodatečné doplnění situačního plánu může se rychle státi na základě obecných map katastrálních.

Na snimkovém papíru zhotovené technické doklady nehodí se k předložení úřadu.

Nezbytně budiž se vystřiháno modrých otisků (bílé linie na modrém podkladu).

Plány nebudtež svinovány, nýbrž spíše ve formátu, po případě na formát 21/34 cm složeny, nápisy opatřeny a při rozsáhlejších elaborátech v mapách předloženy.

Technické doklady budtež opatřeny podpisem žadatele a toho, kdo je vypracoval.

Při zhotovování plánů a popisů projektů, týkajících se zařízení vodních, budiž pamatováno na to, aby se jich mohlo použítí jako speciálních map a dokladů při doplňování vodní knihy.

